

EN GAMET HIDI

nen Apostol hidi

Paliwanag Tungkul ten Libro

En Gamet hidi nen Apostol hidi ay katongkuwan nen Maganda a Baretá ayun kánni Lucas. En pinakapaksa ni iyád a libro ay mángpakapospos ni konya a ingklat nen dipalongu hidi a tagasunud ni Jesus en Maganda a Baretá tungkul dikona “ti Jerusalem, ti buu a Judea sakay Samaria, hanggan ten kasuluk-sulukan ni munduwiday.” (1:8) Iyád en istorya nen mánnampalataya hidi a Cristiano, nagsapul ten banuwan a Judea sakay nagtulos-tulos tánni magin essa en pánnampalataya ti munduwiday. Gustu a matiyak nen nagsulat a en Cristianismo ay awan magkakona ten grupu a kumalaban sakay masor a mangpabagsak ten Imperyo ni Roma. Nan en pánnampalataya ni Cristiano ay kaganapan nen relihiyon ni Judío.

En Gamet hidi ay nahati-hati ti tállu a bahagi a mángpakilala ten kákkalát nen Maganda a Baretá tungkul kánni Jesus sakay ten págbuu ti grupu ni mánnampalataya: (1) en págsapul nen Cristianismo ti Jerusalem káttapos nen káddisunu ni Jesus dilanget; (2) en pángpakalat ten Maganda a Baretá ten iba-iba a panig ni Palestina; sakay (3) en tulos-tulos a pángpakalat ten Maganda a Baretá patamu ten gilid nen Diget Mediteraneo hanggan ten siyudad a Roma.

En paksa nen libro a Gamet ay en káarikad nen Banal a Ispiritu a dumibábbi ten apostol hidi sakay ten mánnampalataya hidi ti Jerusalem a naipun ti Jerusalem ten aldew nen Pentecostes. En Banal a Ispiritu ay tulos-tulos a mággiyya sakay magpabegsák ten simbaan sakay ten pinunu hidi haud ten atanan a pangyayari a nesaysay ti libruwid a iyád. En paksa nen mensahi ni Cristianismo ay ketan ten sangan a sermon ti libruwid a iyád. Ten pamamag-itan nen salaysay a nakasulat ti libruwid a iyád ay mepeta en kapangyariyan nen Maganda a Baretá ten biyag nen mánnampalataya hidi sakay ten pamággagum ten simbaan.

Lasán nen Libro

Pághanda para ten págpatunay 1:1-26

a. En katapusan a utus sakay pangaku ni Jesus 1:1-14

b. En kapalit ni Judas 1:15-26

En págpatunay ti Jerusalem 2:1–8:3

En págpatunay ti Judea sakay Samaria 8:4–12:25

En gamet ni Pablo 13:1–28:31

a. En purumeru na a páglakbay sakay pángngaral 13:1–14:28

b. En miting ti Jerusalem 15:1-35

c. En kaduwwa na a páglakbay sakay pángngaral 15:36–18:22

d. En katállu a páglakbay sakay pángngaral na 18:23–21:16

e. En kákkepiresu ni Pablo ti Jerusalem, Cesarea, sakay Roma 21:17–28:31

1 ¹Mahal ku a Teofilo:

Insulat ku ten purumeru ku a libru en atanan a ginamet sakay intoldu ni Jesus a magpasapul ten kadipalanguwan a ginamet na ²hanggan ten aldew a indisunu siya nen Diyos dilanget. Bagu siya a indisunu ay ten tulung nen Banal a Ispiritu ay nagbilin siya ten apostol hidi a pinili na. ³Káttapos nen kákktatay na ay makpal a beses siya a pummeta ten apostol na hidi ti iba-iba a paraan. Haud a napatunayan a siya ay nabiyag a ruway. Ten luub nen áppat a pulu a aldew ay pummeta siya dikodi sakay nagtoldu tungkul ten pághari nen Diyos. ⁴Dikona kakaguman di palla ti Jesus ay binilin na en disepulus na hidi, “Dyan kam lumakad ti Jerusalem, urayán moy pa haud en kinagi ku dikomoy a pangaku nen Ama. ⁵Bininyagan kam ni Juan ti dinom peru awan magmalay ay mabinyagan kam ti Banal a Ispiritu.

En Káddisunu ni Jesus Dilanget

⁶Dikona ruway a namagipun de Jesus ay ten disepulus na hidi ay tinanung di siya, “Panginoon, pasoliyán mu dán beman en pághari ni Israel?” ⁷Kinagi ni Jesus, “En panahun sakay en odas ay intakda nen Ama ten kapangyariyan na. Sakay awan moy kailangan a matukuyan ni nikan. ⁸Peru makatanggap kam ti kapangyariyan káddibábbi dikomoy nen Banal a Ispiritu, sakay sikam ay magin tagapagpatunay ku ti Jerusalem, ti buu a Judea sakay Samaria sakay hanggan ten kasuluk-sulukan ni munduwiday. ⁹Káttapos na a nagupos ay indisunu siya nen Diyos dilanget. Tumáttangad en disepulus na hidi hanggan dikona nataklábban dán siya nen panganurin.

¹⁰Pasiya hidi a umáeleng dilanget ten dikona a tehud a duwwa a lállaki a nakabadu ti mapudew a tummaknág ten adeni di sakay nagupos a ¹¹kinagi di, “Sikam a taga-Galilea hidi, bakin tumáttaknág kam háddi sakay umáeleng dilanget? Ti Jesus a dummisunu dilanget ay dumemát en aldew a soli labi háddi a kona ten netan moy a káddisunu na.”

En Kapital ni Judas

¹²En apostol hidi ay nagsoli ten siyudad a Jerusalem. Gubwat hidi ten bukid a Olibo hidi a dummisunuwan ni Jesus, manga essa a kilumetru

en kadeyu na ti Jerusalem. ¹³Hidi iyád a apostol ay de Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago a anak ni Alfeo, ti Simon a makabanuwan, sakay ti Judas a anak ni Santiago. Káddemát di ten táttulusan di a bilay ten siyudad ay summangkay hidi ten kuwartu ten disunu. ¹⁴Namagkaessa en apostol hidi a pirmi a mamagipun-ipun a magdasal. Kaguman di en bábbi hidi sakay ti Maria a ina ni Jesus, sakay en kákkapatkaka hidi ni Jesus a lállaki.

¹⁵Kállipas nen sangan a aldew ay nagipun-ipun en mánnampalataya hidi a umabut ti datos ay ti duwapulu. Tummaknág ti Pedro ten atubengán di sakay nagupos, ¹⁶“Kákkapatkaka ku hidi, kailangan a matupad en nakasulat ten banal a Kasulatan dikona pinagupos nen Banal a Ispiritu ti David tungkul kánni Judas a nánggiya ten págdikáp di kánni Jesus. ¹⁷Ti Judas ay dati a kabilang nen grupu mi sakay kaguman ten págserbi mi.”

¹⁸En pilak a nebayad kánni Judas ten pángtokyon na kánni Jesus ay imbali na ti luta. Haud siya a natáknig a nággusok sakay tulos dán a nabágsutan ti angás, sakay pinomdek pa en tiyan na sakay lummuwas en bituka na. ¹⁹Nabareta iyád nen atanan tolay a taga-Jerusalem kaya ten upos di ay nginaranan di i lugarid a iyud ti Akeldama, gustu naid a kagiyán ay Uma ni Digi.

²⁰Kinagi pa ni Pedro,

“Nakasulat ten Libru nen Kansiyon hidi a,

‘En bilay na ay dyan dán adeniyán

sakay dyan dán págyanan maski ni deya.’

Nakasulat bi a,

‘Dapat a tehud a mangpalit dikona ten tungkulin na.’

²¹⁻²²“Kaya dapat kitam a mangpili ti essa a makakaguman mi bilang magpatunay ten ruway a kákkabiyag ni Jesus. Kailangan tamid a piliyán ay essa ten grupu mi a nalay mi dán a kakaguman sapul pa ten dikona kaguman mi palla ti Jesus sakay sapul dikona bininyagan siya ni Juan hanggan ten káangay na dilanget.”

²³Kaya nangpili hidi ti duwwa a lállaki a pagpiliyan di, de Matias ay ti Jose. Ti Jose ay ngángngaranan di labi a Barsabas oni Justo. ²⁴Nadid nagdasal hidi, “Panginoon, tukoy mu en ked ten isip nen balang essa a tolay kaya kagbiyan mu pay a ipakapospos dikomi ni deya ti duwwa iday i pinili muwid ²⁵a magin apostol a kapalit ni Judas ten tungkulin na a linakadan na. Nadid ay ked dán siya ten lugar a pinili na.” ²⁶Káttapos di a nagdasal ay nagbunutan hidi ni deya ten duwwa en mapili di. Sakay en napili ay ti Matias kaya siya en indagdag di ten sapulu ay ti essa a apostol.

En Káddemát nen Banal a Ispiritu

2 ¹Dikona dummemát en aldew a Pentecostes ay nagipun-ipun ti essa a lugar en atanan nen mánnampalataya hidi. ²Tehud hidi a

bigla a nasanig a maggalungogung a kumán a en tánnug nen mabegsák a parás a gubwat dilanget. En galungogung ay masanig maski hádyá man a suluk nen bilay a págyanan di. ³Naketa hidi ti kumán hidi a dila a apoy a kummalat sakay ummangay ten balang essa dikodi. ⁴Sakay minágkaputat hidi a atanan ti Banal a Ispiritu, sakay nakapagupos hidi ti iba-iba a upos ayun ten inkaluub nen Ispiritu ten balang essa dikodi.

⁵Nadid, makpal a relihiyoso a Judio tenhud a ked ti Jerusalem a gubwat ti iba-iba a bansa ti munduwiday. ⁶Dikona nasanig di en maggalungogung ay nagdemáttan en makpal a tolay ten páppágyanan nen mánnampalataya hidi. Tunay en págtaka di gapu makapagupos dán en mánnampalataya hidi ten upu-upos di. ⁷Gapu ten págtaka di ay namagtanungan hidi a kinagi di, “Awan beman taga-Galilea hidi a atanan? ⁸Bakin tukoy di dán a magupos ten balang upos tam? ⁹Tehud dikotam a taga-Partia, tehud a taga-Media, taga-Elam, tehud a gubwat ti Mesopotamia, ti Judea sakay Capadocia, ti Ponto, sakay Asia. ¹⁰Tehud pa dikotam a taga-Frigia sakay Pamfilia, Egipto sakay en lugar hidi a sakup ni Libya a adeni ti Cirene. En agum dikotam ay taga-Roma, ¹¹Judio ay ti Hentil a naakit ti pánnampalataya ni Judio, sakay en agum dikotam ay taga-Creta sakay Arabia. Konya di a nakagi ten balang upos tam en makataka hidi a bagay a ginamet nen Diyos?” ¹²Awan di maabut a maisip en nangyari kaya awan matapos-tapos en pamagtanungan di ni ánya i kahuluganid iyud. ¹³Peru sinesti di en agum hidi a kinagi di, “Lasing la hidi iyán!”

En Sermon ni Pedro

¹⁴Nadid, gapu ten kinagi di ay tummaknág ti Pedro kaguman en sapulu ay ti essa a apostol sakay nagupos siya ti mabegsák. Kinagi na, “Sikam a kasa-Judio ku hidi sakay ten agum pa hidi a mágyan ti Jerusalem, mágsanig kam ti mapiyya ta kagiyán ku dikomoy kahuluganid ni iyád. ¹⁵Ipakapospos ku dikomoy a hidi iyád a tolay ay awan lasing a kona ten ked ti isip moyen gapu alas nuwebi palla ti dimadimang. ¹⁶Dyan kam magtaka ta iyád dán en hula ni propeta Joel,

¹⁷‘Kona háddi i gamitán kuwid ten dimudyan a aldew,’ kagi nen Diyos, ‘Pagkaluuban ku ti Ispiritu ku en atanan a tolay.

Kaya ipangaral nen anak moy hidi a lállaki ay ti bábbi en mensahi ku.

En binatilyu moy hidi ay maketa ti pangitain.

Sakay en lállakay hidi ay magkahud ti tagináp.

¹⁸Ti aldewid a iyud ay pagkaluuban ku bi ti Banal a Ispiritu en tagapagserbi ku hidi, lállaki ay ti bábbi sakay ipakapospos di en mensahi ku.

¹⁹Mángpetaák ti himala hidi dilanget

sakay ti makataka hidi a bagay ti lutaiday.
magkahud ti digi, apoy, sakay mabagál a asok.

20 Dumiklám en aldew,

sakay dumidig en bulan a kona ten digi
bagu a dumemát en aldew a dakila sakay maluwalhati a kássoli
nen Panginoon.

21 Sakay ti panahunid a iyud en atanan a mággid ti tulong
ten ngaran nen Panginoon ay maligtas.’

22 “Sikam a Israelita hidi pakasanigán moy iddi! Ti Jesus a taga-Nazaret ay
talaga a siya en pinaangay nen Diyos ti lutaiday. Mapatunayan iyád nen himala
hidi sakay nen makataka hidi a bagay a ginamet nen Diyos ten pamamag-itan
na. Tukoy moy hidi iyád a atanan gapu nangyari iyád ten atubengán moy.

23 Peru ti Jesus a netokyon dikomoy ayun ten kagustuwan nen Diyos sapul
pa ten sapul ay impepaku moy sakay pinabunu moy ten makasalanan hidi a
tolay. 24 Peru nadid ay biniyag siya a ruway nen Diyos sakay pinalaya na siya
ten kapangyariyan nen kamatayan, gapu maski nikan ay awan siya maari a
mepiresu ni kamatayan. 25 Kona ten kinagi ni David tenhud tungkul dikona,

‘Tukoy ku a pirmi ku a kaguman en Panginoon,
kaya awanák mabalisa gapu kaguman ku siya.

26 Sakay magpuri i pusu kuwidi ta mabiyagák a tehud a pag-asa

27 Gapu tukoy ku a awanák mu pabayan ten lugar nen patay hidi;
sakay awan mu pabayan a marunot en Banal mu a Tagapagserbi.

28 Intoldu mu dikoku en tama a dilan tánni mabiyagák,
putaták ti kasayaan gapu kakaguman taka.’

29 “Kákkapatkaka ku hidi, kagiyán kuwiday dikomoy a en ninunu tam
a ti hari a David ay natay sakay nelábbáng, ti katunayan na ay ked palla
en lábbáng na a hanggan nadid. 30 Siya ay propeta sakay tukoy na en
impangaku nen Diyos dikona, a essa ten maggubwat ten lahi na ay magin
hari a kona labi dikona. 31 Kaya en kákkabiyag a ruway nen Cristo en
netan na sakay impahayag dikona a kinagi na a,

‘Awan na siya pinabayan ten págyanan nen patay hidi,
sakay awan na pinarunutan en bággi na.’

32 Ti Jesus ay biniyag a ruway nen Diyos, mapatunayan mi iyud a atanan
gapu netan mi. 33 Kaya minággetnud siya ten kawanan nen Diyos, sakay
tinanggap na ten Ama en nepangaku a Banal a Ispiritu. Iyád en imbuhus
na dikomi a kona ti áelingán moyen sakay sássanigán nadid. 34 Bakán a ti
hari a David en ummangay dilanget, nan kinagi na la a,

‘Kinagi nen Panginoon ten Panginoon ku a,

“Mággetnud ka ti kawanan kuwidi,

35 hanggan ni tulos ku dán a mapasuku dikomu en kadima mu hidi.’ ”

36 “Kaya dapat a matukuyan ni buu a Israel a ti Jesus a impepaku moy
ten kudus ay siya en ginamet nen Diyos a Panginoon sakay Cristo!”

³⁷Nabalisa hidi ten nasanig di kaya kinagi di kánni Pedro sakay ten agum hidi a apostol, “Kákkapatkaka mi hidi, ánya dapat miyid a gamitán nadid?” ³⁸Tummábbig ti Pedro, “Pagsisiyan moy dán sakay adággan en kasalanan moy hidi sakay magpabinyag kam ten ngaran ni Jesu-Cristo tánni mapatawad kam, sakay ipagkaluub na dikomoy en Banal a Ispiritu. ³⁹Gapu iyád a pangaku nen Diyos ay para dikomoy sakay ten anak moy hidi, sakay para ten atanan a tolay a ked ti adeyu, sakay ten balang essa a dulawán nen Panginoon a Diyos.”

⁴⁰Makpal pa a impahayag ti Pedro tánni pangpatunay ten kinákkagi na, sakay kinagiyan na hidi, “Iligtas moy i sadili moyen ten parusa a dumemát ti lahiyid a iddi a mágkadukás.” ⁴¹Káttapos ay naniwala en makpal a tolay ten kinagi na sakay nagpabinyag hidi kaya tehud a tállu a libu a tolay en nedagdag ten mánnampalataya hidi ti aldewid a iyud. ⁴²Nanatili hidi ten intoldu nen apostol hidi ten pamagipun-ipun di a bilang matátkaka, ten págtáppeng-táppeng di ti tinapay, sakay ten págdasal di.

En Kákkabiyag nen Mánnampalataya hidi

⁴³Gapu ten makpal a himala sakay makataka-taka a nagamet ten pamamag-itan nen apostol hidi ay nanteng en atanan nen tolay hidi. ⁴⁴Namagipun-ipun en atanan nen mánnampalataya hidi sakay en ari-ariyan di hidi ay para ten atanan. ⁴⁵Ilaku di en ari-ariyan di hidi sakay en naglakuwan ay ipagatád di ten kakagumanan di hidi ayun ten pangangailangan nen balang essa. ⁴⁶Mamagipun-ipun hidi ten Templo kada a aldew, sakay mamagkaguman hidi ten págtáppeng-táppeng di ti tinapay ten bila-bilay di, masaya hidi a mamággatubeng a kuman a tehud a malinis a kaluuban. ⁴⁷Mágpapuriyán hidi a pirmi ten Diyos, sakay igalang hidi nen tolay hidi a taga haud. Kada aldew ay tehud a iligtas en Diyos sakay idagdag na ten dati dán a grupu nen mánnampalataya.

En Págpapiyya ten Lupug

3 ¹[Ten essa a aldew a alas tres ten apon, odas nen págdasal ay ummangay de Pedro ay ti Juan ten Templo. ²Ten adeni nen kákkagiyán di a Maganda a Pintuwan ay tehud a essa haud a lállaki a lupug sapul ten kákkeenak na. Iyáangay di siya haud aldew-aldew tánni máklimus ten sumáddáp hidi ten Templo. ³Dikona netan na de Pedro ay ti Juan a sumáddáp ten Templo ay náklimus siya. ⁴Ináeleng siya nen duwwa ti mapiyya sakay kinagi ni Pedro, “Umileng ka dikomi!” ⁵Ummileng ngani siya gapu akala naid ay limusan di siya. ⁶Peru kinagi ni Pedro, “Awanák ti pilak oni gintu peru iyatád ku dikomu ni ánya en ked dikoku. Ten pamamag-itan nen kapangyariyan ni Jesu-Cristo a taga-Nazaret ay maglakad ka dán.” ⁷Sakay tinawidan na en kawanan a

lima nen lupug sakay intaknág na. Káttapos ay pagdaka a bummegsák en babásset nen lupug, ⁸lummuksu sakay nagsapul a naglakad. Dikona summáddáp hidi ten Templo ay kaguman di dán siya a máglaluksumuksuwán ten saya na sakay mágpapuriyán ten Diyos. ⁹Netan nen atanan a makalakad dán siya sakay magpuri ten Diyos. ¹⁰Kaya tunay en págtaka di ta matenggi di a siya en pirmi a máklimus a lupug a mágetnud ten Maganda a Pintuwan nen Templo.

En Mensahi ni Pedro ten Portiko ni Solomon

¹¹Nadid kasalukuyan a kumákkabit en lupug kánde Pedro ay ti Juan ten lugar a ngángngaranan a portiko ni Solomon ay nagginan a ummadeni dikodi en tolay hidi gapu tunay en págtaka di ten makataka a nangyari. ¹²Pákketa ni Pedro ten tolay hidi ay kinagi na, “Sikam a Israelita hidi, bakin magtaka kam ti nangyariyid a iddi? Bakin ilingán moy kami ti kona haán? Isip moy wáddid ay napaglakad mi siya ten pamamag-itan nen sadili mi a kapangyariyan oni gapu hustu en kabanalan mi? ¹³Pinarangalan nen Diyos nen ninunu tam hidi a de Abraham, Isaac sakay ti Jacob en Tagapagserbi na ti Jesus a ingkasu moy sakay intakwil ten atubengán ni Pilato, maski ni gustu dán ni Pilato a palayaán. ¹⁴Inadiyan moy en Banal sakay Matuwid, mas ginustu moy pa a paluwasán ten págpiresuwan en mágbabonu. ¹⁵Binunu moy en Pággubwatan ni biyag, peru biniyag siya a ruway nen Diyos. Sikami a mismu en naketa ti pangyariyid a iyud. ¹⁶En kapangyariyan nen ngaran ni Jesus en nangpapiyya ti lállakiyid a iddi, nangyari iyád gapu ten pánniwala na ten ngaran ni Jesus. En pánnampalataya na kánni Jesus i tatarudanid a nagpiyyaan na a kona ti netan moyen.

¹⁷“Kaya nadid kákkapatkaka ku hidi, tukoy ku a awan moy tukoy en ginagamet moy, kumona bi ten pinunu moy hidi. ¹⁸Gapu ten pángbunu moy kánni Cristo ay natupad dán en impakapospos nen Diyos dikotam tenhud pa, ten pamamag-itan nen atanan a propeta a kailangan a maghirap en Cristo. ¹⁹Kaya nadid ay magsisi kamon sakay magsoli kamon ten Diyos a inadággan moy tánni patawadán na en kasalanan moy, ²⁰sakay tánni dumemát dán en panahun nen kapahingaan a gubwat ten Panginoon. Paangayán na dikomoy ti Jesus, en Cristo a napili sapul pa tenhud para dikomoy. ²¹Peru kailangan a mágyan pa ti Jesus dilanget hanggan ten aldew nen pángbagu nen Diyos ten atanan a bagay ayun ten impakapospos na ten pamamag-itan nen propeta hidi tenhud pa. ²²Gapu kinagi ni Moises a, ‘En Panginoon moy a Diyos ay mangpili dikomoy ti essa a gamitán na a propeta a kona dikoku. Sunudán moy en atanan a kagiyán na dikomoy. ²³Sakay ni deyaman en awan mangsanig ti propetaid a iyud ay ihiwalay ten tolay hidi nen Diyos sakay mawasak.’ ²⁴Maski en propeta hidi tenhud pa a panahun, magsapul kánni Samuel

hanggan ten ummunud hidi dikona ay nángpakapospos tungkul ten mangyari ti nadididay a panahun. ²⁵En pangaku hidi nen Diyos a kinagi nen propeta hidi ay para dikomoy sakay kabilang kam ten ginamet a kasunduwan nen Diyos ten ninunu moy hidi dikona kinagi na kánni Abraham a, ‘Pagpalaán ku en atanan a lahi ti munduwiday ten pamamagitan nen lahi mu.’ ²⁶Kaya káttapos a biyagán nen Diyos en Tagapagserbi na, ay pinaangay na siya a dipalongu dikomoy tánni pagpalaán sakay tulungan na kam a umadág ten madukás moy a kákkabiyag.”

De Pedro ay ti Juan ten Atubengán nen Sanedrin

4 ¹Nadid, dikona pasiyaan palla a magupos de Pedro ay ti Juan ten tolay hidi ay dummemat en padi hidi sakay en pinunu nen guwardiya hidi ten Templo kaguman di bi en Saduseo hidi. ²Maiyamut hidi a tarud kánde Pedro ay ti Juan gapu impangaral di ten tolay hidi a biniyag a ruway nen Diyos ti Jesus bilang patunay a mabiyag bi a ruway en nángkatay dán hidi. ³Kaya dinikáp di en duwwa sakay impiesu di palla hidi hanggan ten kailawan gapu gibi dán tenhud. ⁴Konapamanhud, makpal ten nakasanig hidi ten impangaral di ay summampalataya hidi kánni Jesus, en lállaki palla hidi ay tehud dán a limmang libu.

⁵Kinailawan, ay nagipun-ipun ti Jerusalem en pinunu hidi nen Judio hidi, en pinunu hidi nen banuwan, sakay en tagapagtoldu hidi nen Kautusan. ⁶Ked haud ti Anas a kapunuwan nen padi hidi sakay de Caifas, Juan sakay Alejandro sakay en kamag-anak hidi ni Anas. ⁷Pinaatubeng di en duwwa a apostol sakay tinanung di hidi, “Ánya a kapangyariyan oni kándeaya a ngaran i ginamit moyid ten pággamet moy ti bagayid a hidi iyád?” ⁸Kaya nagupos ti Pedro a tehud a kapangyariyan nen Banal a Ispiritu a kinagi na, “Sikam a tagagiyya hidi sakay pinunu nen banuwan, ⁹ni gustu moy kami nadid a usisaán tungkul ten ginamet mi a maganda ti lupugiday, sakay ni konya siya a nagpiyya ¹⁰ay kailangan a matukuyan moy a atanan, sakay kona bi dikomoy a atanan a lahi hidi ni Israel a i tolayidi a mágtaknág ti atubengán moyen ay nagpiyya gapu ten kapangyariyan nen ngaran ni Jesu-Cristo a taga-Nazaret a impepaku moy ten kudus peru biniyag a ruway nen Diyos. ¹¹Tungkul kánni Jesus en nakasulat ten Kasulatan a,

‘En batu a inadiyan moy a mágbilay hidi,
ay siya en nagin adigi a pamireng.’

¹²Kánni Jesu-Cristo tam la a ketan en kaligtasan, gapu ti buuwiday a mundu ay awan ti agum a ngaran a kinagi en Diyos para ten kaligtasan nen tolay ni awan ti Jesu-Cristo la.

¹³Nagtaka en buu a Sanedrin ten begsák isip de Pedro ay ti Juan lalu dán dikona a netan di a mababa la hidi a tolay sakay awan nagadal. Sakay natukuyan di bi a dati hidi a kakagumanan ni Jesus. ¹⁴Gustu di

a barángxngán en ginamet di a himala peru en tolay a pinagpiyya di ay ked haud a mágtaknág a kasadát de Pedro ay ti Juan kaya awan hidi ti nakagi. ¹⁵Kaya en ginamet di ay pinaluwas di pala en apostol hidi ten lugar a namagipunan di sakay namágguron hidi. ¹⁶“Ánya i gamitán tamid nadid dikodi? Nadid tukoy dán nen atanan a taga-Jerusalem en ginamet di sakay awan tamon mepamen en himala a ginamet di. ¹⁷Kona háddi i gamitán tamid tánni awan lalu a kumalat iyád a bagay ay bawalan tam hidi ti mahigpit a dyan dán hidi magupos maski kándeya tungkul kánni Jesus.” ¹⁸Kaya pinadulaw di a ruway de Pedro sakay binawalan di hidi a dyan dán magupos oni magtoldu tungkul kánni Jesus.

¹⁹Peru tummábbig de Pedro ay ti Juan, “Sikamon i manghatulid ni ánya en tama sakay en maganda ten atubengán nen Diyos, sumunud kami dikomoy oni sumunud kami ten Diyos. ²⁰Peru para dikomi ay awan maari a awan mi ipakapospos en netan mi sakay en nasanig mi tungkul kánni Jesus.” ²¹Ten pákkasanig nen mággimbistiga hidi ay lalu di hidi a binawalan ti mahigpit a dyan magtoldu tungkul kánni Jesus, káttapos ay pinalakad di dán hidi. Awan hidi ti maisip a paraan tánni maparusaan hidi gapu en tolay hidi ay magpuri ten Diyos gapu ten nangyari. ²²En lállaki a pinagpiyya di ay mahigit dán a áppat a pulu a taon en idad na.

En Dasal para Magkahud ti Beksák Isip

²³Dikona nakaluwas dán de Pedro ay ti Juan ay ummangay hidi ten kagugumanan di hidi sakay imbareta di en kinagi nen pinunu hidi nen padi hidi sakay nen pinunu hidi nen banuwan. ²⁴Dikona masanig di iyád ay namagkaessa hidi a nagdasal ten Diyos a kinagi di, “Panginoon a nakabahala ten atanan, siko en nanglalang ten langet, ti lutaiday sakay ten diget sakay ten atanan a bagay a ked haád. ²⁵Siko en nagupos ten pamamag-itan nen ninunu mi a ti David a tagapagserbi mu ten dikona a kagiyán na ten tulung nen Banal a Ispiritu a,

‘Bakin tunay ti iyamut en Hentil hidi,
sakay nagbalak hidi ti baka-bakán.

²⁶Naghanda en hari hidi ti lutaiday tánni lumaban,
sakay nagipun-ipun en pinunu hidi
tánni lumaban ten Diyos sakay ten Pinili na.’

²⁷Natupad ngani iyád dikona a nagkaessa de Herodes ay ti Poncio Pilato, kaguman en Hentil hidi sakay en buu a Israel. Namagkaessa hidi kontra ten banal a Tagapagserbi mu a ti Jesus, a Pinili mu. ²⁸Naipun hidi tánni matupad en dapat a mangyari ayun ten intakda mu tenhud pa. ²⁹Nadid, Panginoon, bábbantaan di kami kaya tulungan mu kami a tagapagserbi mu hidi a magkahud kami ti beksák isip a ipangaral en upos mu.

³⁰Iyolnat mu i lima muwen tánni magpapiyya, sakay ipagkaluub mu a

ten ngaran nen banal a Tagapagserbi mu a ti Jesus ay makagamet kami ti himala.”³¹ Káttapos di a nagdasal ay nayanág en págyanan di a bilay sakay naputat hidi ti hustu ten Banal a Ispiritu sakay bummegsák en isip di a mangaral ten Upos nen Diyos.

En Pamágtulungan nen Mánnampalataya hidi

³²Nagkaessa en isip nen atanan nen sumampalataya hidi kánni Jesus. Awan sinadili nen balang essa en ari-ariyan di nan para ten atanan. ³³Ten begsák nen kapangyariyan nen Diyos a inyatád na ten apostol hidi ay tulos la hidi a nagpatunay a ti Jesus ay biniyag a ruway nen Diyos, sakay pinaggala na hidi ti hustu. ³⁴Maski essa dikodi ay awan kinulang ten kailangan di gapu en tehud hidi a luta oni bilay ay inlaku di sakay en naglakuwan di ³⁵ay inyatád di ten apostol hidi. Sakay binunong-bunong nen apostol hidi en pilak ayun ten pangangailangan nen balang essa. ³⁶Kona labi hud en ginamet ni Jose a essa a Levita a taga-Chipre. Nginaranan siya nen apostol hidi a Bernabe gustu naid a kagiyán ay matáttulungán. ³⁷Inlaku na en uma na sakay inyatád na ten apostol hidi en naglakuwan na.

De Ananias ay ti Safira

5 ¹Nadid tehud a magkabinga a naglaku bi ti luta, en lállaki ay Ananias en ngaran na sakay en kabinga na ay ti Safira. ²Peru nagkasunduwan nen magkabinga a awan iyatád ni Ananias en buu a naglakuwan di. ³Kaya kinagi ni Pedro dikona, “Ananias, bakin nagpadaig ka kánni Satanas sakay nagbuli-buli ka ten Banal a Ispiritu? Bakin nángtagu ka ten naglakuwan mu ten luta? ⁴Awan beman dikona awan mu palla nelaku ay kao mu iyud? Nadid, dikona nalaku mu dán awan beman kao mu en naglakuwan? Bakin naisipan mu iyád a gamitán? Bakán a tolay i nagbuli-buliyán muwid nan en Diyos!” ⁵Dikona nasanig iyud ni Ananias ay patay siya a natumba kaya atanan nen nakasanig hidi ten nangyari ay neántingan ti hustu. ⁶Ummadeni en sangan a binata, binalutan di bangkay sakay angay di inlábbáng.

⁷Kállipas nen tállu a odas ay dummemát en kabinga na a awan ti nangmalayan ten nangyari. ⁸Pagdaka siya a tinanung ni Pedro, “Kagiyán mu dikoku i tatarudanid, tarud beman a sakona háddi en nalakuwan nen luta moy?” Kinagi na, “Opo, sakona la haán.” ⁹Kaya kinagi ni Pedro dikona, “Bakin nagkaessaan moy a purbaan en Ispiritu nen Panginooon? Ilingán mu, ked dán ti pintuwanen en nánglábbáng hidi ten kabinga mu sakay siko dámman ilewas diyid.” ¹⁰Pagdaka a natumba ti Safira ten atubengán ni Pedro sakay natay bi. Ten kássáddáp nen binata hidi ay netan di a patay dán siya, kaya inlábbáng di siya ten wáwwaresan nen kabinga na. ¹¹Tunay ti ánteng en atanan nen mánnampalataya hidi gapu ten nangyari pati en agum hidi a nakasanig ti baretaid a iyud.

En Himala hidi a Ginamet nen Apostol hidi

¹²Nadid, makpal a ginamet en apostol hidi a himala a netan nen tolay hidi. Atanan nen mánnampalataya hidi ay nagipun-ipun ten Portiko ni hari a Solomon. ¹³Awan nangahas a mák-agum en awan hidi mánnampalataya peru pináppuri di en mánnampalataya hidi. ¹⁴Peru mágdadadagdag en sumampalataya hidi ten Panginoon, bábbi ay ti lállaki. ¹⁵Gapu ten ginamet nen apostol hidi ay inyangay nen tolay hidi en tehud hidi a saket ten karsada sakay pinákgatdug di hidi ten katri, en agum ay ten abák tánni káttalib ni Pedro ay malenduman hidi nen aninu na. ¹⁶Makpal bi a dummemát a tolay a gubwat ten iba-iba a banuwan a adeni ti Jerusalem, tawid di en tehud hidi a saket sakay en hinayup hidi, nagpiyya hidi a atanan.

En Pághirap nen Apostol hidi

¹⁷Nadid, gapu ten ginamet nen apostol hidi ay nanaghili en kapunuwan nen padi hidi sakay en kakagumanan na hidi a Saduseo, kaya namagkaessa hidi a nagplanu. ¹⁸Dinikáp di en apostol hidi sakay impiresu di hidi. ¹⁹Peru dikona gibi dán ay binukasan nen anghel nen Panginoon en pintuwan nen págpiresuwan sakay inluwas na en apostol hidi. Kinagi na dikodi, ²⁰“Kammoy dán ten Templo ipangaral moy ten tolay hidi en tungkul ten bigu a kákkabiyag.” ²¹Kaya summunud en apostol hidi. Dikona kaldiwan dán ay summáddáp hidi ten Templo sakay tulos hidi a nagtoldu ten tolay hidi.

Nagipun-ipun en kapunuwan nen padi hidi sakay en kakagumanan na hidi, sakay nagpadulaw hidi ti miting ti buu a Sanedrin. Pinaangay di en apostol hidi a nakapiresu. ²²Peru káddemát haud nen mágbantay hidi ay netan di a awan dán en apostol hidi. Kaya nagsoli hidi ten kapisanan sakay imbareta di a, ²³“Netan mi a nakakandadu en págpiresuwan sakay ked labi haud a mágtaknág en mágbantay hidi. Peru dikona bukasan mi dán ay awan kami ti netan a tolay disalad!” ²⁴Nabalisa a tarud en pinunu hidi nen padi hidi sakay en kapitan nen mágbantay hidi ten Templo sakay awan di maubus a maisip ni ánya i nangyariyid ten apostol hidi. ²⁵Peru tehud a dummemát a angay nagbareta dikodi a kinagi na, “En lállaki hidi a impepiresu moy ay pasiyaan dán hidi a magtoldu ten tolay hidi ten Templo.” ²⁶Kaya ummangay en pinunu nen mágbantay ten Templo kaguman na en mágbantay na hidi. Inuwet di en apostol hidi sakay inyangay di hidi ten kapisanan. Peru awan di hidi pinuwera gapu manteng hidi ta bakay batuwan hidi nen katolayan.

²⁷Inyatubeng di en apostol hidi ten Sanedrin sakay tinátanung hidi nen kapunuwan nen padi hidi. ²⁸Kinagi na, “Awan beman mahigpit mi a imbawal dikomoy a dyan kamon mangaral ten ngaran ni Jesus?”

Peru ánya ginamet moyid? Ten ginamet moy ay kummalat dán ti buu a Jerusalem en itáttoldu moy sakay gustu moy pa a ipakasalanan dikomi en kákkatay ni tolayid a iyud!” ²⁹Peru tummábbig de Pedro ay ten kaguman na hidi, kinagi di, “En Diyos dapat miyid a sunudán bakán a en tolay. ³⁰En Diyos nen ninunu tam hidi en nangbiyag a ruway kánni Jesus a pinabunu moy ten dikona a impepaku moy siya ten kudus. ³¹Indisunu siya nen Diyos ten kawanan na bilang Tagapaggiyya sakay Tagapagligtas, tánni atáddan na en Israelita hidi ti pagkakataun a magsisi sakay umadág ten kasalanan di hidi tánni mapatawad hidi. ³²Sikami en makapangpatunay ti bagayid a iyád, kaguman en Banal a Ispiritu a impagkaluub nen Diyos ten atanan a sumunud dikona.”

³³Dikona masanig nen buu a Sanedrin en kinagi de Pedro ay tunay hidi ti iyamut sakay gustu di a pabunu en apostol hidi. ³⁴Peru tummaknág en essa ten Pariseo hidi a Gamaliel en ngaran na, mágtoldu siya ten Kautusan sakay igággalang nen buu a banuwan. Inyutus na a iluwas di pala en apostol hidi. ³⁵Káttapos ay nagupos, a kinagi na, “Kakagumanan ku hidi a Israelita, isipán moy pa ti mapiyya en gustu moy a gamitán ti tolayen hidi. ³⁶Sakay awan beman, awan palla nalay dikona a lummitaw ti Teudas a nagwari-wari a essa kan siya a mataas a pinunu, tehud wád a áppat a datos a tolay en naakit na a summapi dikona. Peru dikona nabunu siya ay nasina-sina en tolay na hidi sakay nabali-awan en grupu di. ³⁷Káttapos ay lummitaw bi ti Judas a taga-Galilea ten panahun nen págsensus ten tolay hidi. Nakaakit bi siya ti makpal a tolay a summapi dikona. Peru dikona mabunu siya ay nasina-sina bi en sakup na hidi. ³⁸Kaya kagiyán kuwid dikomoy ay pabayan moy la i tolayid a hidi iyán, dyan moy hidi pakialaman. Ni gággamitán diyid a iyán ay gubwat la ten tolay ay awan iyán ti abután. ³⁹Peru ni gubwat iyád ten Diyos ay awan moy iyád mahadlangan nan lumuwas pa a kalabanán moy en Diyos.”

Sinunud di ngani en payu ni Gamaliel. ⁴⁰Pinadulaw di a ruway en apostol hidi ten kapisanan di, pinabálbág di hidi sakay binawalan di hidi a dyan di dán ipangaral en tungkul ten ngaran ni Jesus. Káttapos ay pinalaya di dán hidi. ⁴¹Tunay ti saya en apostol hidi a lummakad ten Sanedrin gapu ginustu nen Diyos a magdanas hidi ti pághirap alang-alang ten ngaran ni Jesus. ⁴²Sakay kada-aldew ay angay hidi ten Templo a magtoldu sakay ten bila-bilay hidi a mangaral tungkul kánni Jesus, en Cristo.

En Págpili ten Pittu a Tumulong ten Apostol hidi

6 ¹Nadid, tulos-tulos en págkakkal nen mánnampalataya hidi sakay dummemát en panahun a nagreklamu en Helenista hidi ten Hebreo hidi. Kinagi di a en bilu hidi a bábbi a Helenista ay napabayan ten págbunong-bunong di ten pang-aldew-aldew a kabiyaan. ²Kaya

pinisan nen sapulu ay ti duwwa a apostol en buu a kapisanan nen mánnampalataya hidi sakay kinagi di dikodi, “Awan mi maari a pabayan en pángngaral ten upos nen Diyos tánni mamahala ten kabiyagan. ³Kaya nadid kákkapatkaka mi hidi mangpili kam ti kakagumanan moyen hidi ti pittu a lállaki a igággalang, putat ti Banal a Ispiritu, sakay mágkatalinu tánni hidi idátton miyid ti tungkulinid a iyád. ⁴Sikami ay ilaan mi en atanan nen odas mi ti págdasal sakay pángngaral ten Upos nen Diyos.” ⁵Nasaya en atanan nen tolay hidi ten kinagi nen apostol hidi kaya pinili di ti Esteban a essa a lállaki a matibay en pánnampalataya na ten Diyos sakay putat siya ti Banal a Ispiritu. Sakay pinili di bi de Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas, sakay ti Nicolas a taga-Antioquia a essa a Hentil a naakit ten pánnampalataya ni Judio. ⁶Inyangay di hidi ten apostol hidi, indasal di hidi, tulos di a intupu en lima di ten ulu nen balang essa.

⁷Nadid ay tulos-tulos a kummalat en upos nen Diyos sakay nággakakakpal en maniwala hidi kánni Jesus ti Jerusalem. Maski en padi hidi ay makpal bi dikodi en summampalataya.

En Págdikáp di kánni Esteban

⁸Nadid, pinagpala a tarud nen Diyos ti Esteban sakay inátddenan na siya ti kapangyariyan kaya makagamet siya ti makataka-taka hidi a bagay sakay himala ten atubengán nen makpal a tolay. ⁹Peru kinontra siya nen sangan a Judio a miyembru nen sinagoga a kákkagiyán di a Malaya, tehud pa hidi a kaguman a taga-Cirene sakay taga-Alejandria sakay tehud pa a agum a Judio a gubwat ti Cilicia sakay ti Asia. ¹⁰Peru awan hidi ti magamet ni magupos ti Esteban gapu ten karunungan a kaluub dikona nen Banal a Ispiritu. ¹¹Kaya sinekretu di a sinulsulan en sangan a lállaki a kagiyán di en kona háddi, “Nasanig mi a magupos siya ti kontra kánni Moises sakay ten Diyos.” ¹²Kaya gapu haud ay nagsaranta kánni Esteban en katolayan, en pinunu hidi nen banuwan sakay en tagapagtoldu hidi nen Kautusan. Dinikáp di siya sakay inyangay di ten Sanedrin. ¹³Dikona bistaán di siya ay náng-atubeng pa hidi ti mágkabuli a tistigu kontra kánni Esteban a kinagi di, “I tolayen ay awan ti imang a mággauposán ti madukás kontra ten banal a Templo sakay ten Kautusan ni Moises. ¹⁴Nasanig mi a kinagi na a rábbaán kan ni Jesus a taga-Nazaret en Templo tam sakay baguwán na kan en kaugaliyan tam a dati a intoldu ni Moises.” ¹⁵Lináttángngan nen atanan a ked ten Sanedrin ti Esteban sakay netan di a kumán a rupa ni anghel en rupa na.

En Paliwanag ni Esteban

7 ¹Nadid, tinanung nen kapunuwan nen padi hidi ti Esteban, “Tatarudan beman hidi iyád?” ²Kinagi ni Esteban, “Kákkapatkaka

ku hidi sakay kadáddikállan hidi, sanigán moy i kagiyán kuwidi, tenhud a panahun dikona ked palla ti Mesopotamia en ninunu tam a ti Abraham ay pummeta dikona en dakila sakay makapangyariyan a Diyos, bagu siya a nágyan ti Haran. ³Kinagi nen Diyos dikona, ‘Lakadan mu i lugar muwen sakay i kapartidu muwen hidi sakay angay ka ten lugar a itoldu ku dikomu.’ ⁴Kaya lummakad ngani siya ten lugar nen Caldeo hidi sakay nágyan siya ti Haran. Dikona natay dán en ama na ay pinaagton dámman siya nen Diyos ti banuwaniday a páppágyanan tam nadid.

⁵Peru dikona ummangay siya háddi ay awan palla siya inátddenan nen Diyos ti maski sabadit a luta nan nagpangaku la a magin kao na sakay nen lahi na hidi i lugarid a iddi. Maski ni awan palla ti anak ti Abraham.

⁶Kona háddi en kinagi nen Diyos kánni Abraham, ‘En sumunud mu hidi a lahi ay mákpágyan ti iba a bansa. Magin alipin hidi haud sakay pahirapan di hidi ti áppat a datos a taon. ⁷Peru parusaan ku en bansa a mangsakup sakay mangalipin dikodi. Lakadan nen lahi mu hidi i bansaid a iyud sakay magsoli hidi ti lugarid a iddi tánni sumamba dikoku.’

⁸Sakay inyutus nen Diyos kánni Abraham en págturi bilang tanda nen kasunduwan di. Kaya dikona a neenak dán ti Isaac ay tinuri na ten kawalu na a aldew. Kona labi hud en ginamet ni Isaac ten anak na a ti Jacob sakay kona bi hud en ginamet ni Jacob ten sapulu ay ti duwwa a anak na a lállaki a nagin mahalaga hidi a ninunu nen Judio hidi.

⁹“En anak hidi ni Jacob a lállaki ay summeni ten kapatkaka di a ti Jose, kaya inlaku di siya tánni magin alipin ti Egipto. Peru kakaguman na en Diyos. ¹⁰Tinulungan na siya ten atanan nen kahirapan na. Kaya dikona ummatubeng siya kánni Faraon a hari ti Egipto ay nagkaluuban siya nen Diyos ti karunungan. Sakay inátddenan na siya ti katungkulan a magin gubernador ti Egipto sakay mamahala ten palasyu nen hari. ¹¹Ti panahunid a iyud ay nagkahud ti aláp sakay mahigpit a kahirapan ti buu a Egipto hanggan ti Canaan ten bansa a págyanan nen ninunu tam hidi, awan hidi ti pangalapan ti makan. ¹²Kaya dikona nabareta ni Jacob a makpal a trigo ti Egipto ay pinaangay na haud en ninunu tam hidi. ¹³Ten kapenduwwa di a ummangay haud ay nagpakilala dán ti Jose ten kákkapatkaka na hidi sakay natukuyan nen Faraon en tungkul ten pamilya ni Jose. ¹⁴Kaya pinauwet ni Jose ti Jacob a ama di, pati en atanan nen kákkapatkaka di hidi, pittu a pulu ay ti limma hidi a atanan. ¹⁵Ummangay de Jacob ti Egipto sakay tulos dán hidi haud a nágyan, haud dán bi siya a natay pati en anak na hidi. ¹⁶En bangkay di hidi ay inyoli di ten bansa a Canaan sakay inlábbáng di hidi ti Siquem, ten kuweba a dati dán a binali ni Abraham ten anak hidi ni Hamor.

¹⁷“Dikona adeni dán en panahun a pangtupad nen Diyos ten pangaku na kánni Abraham ay tunay dán ti kakpal en Israelita hidi ti Egipto.

¹⁸Ti Jose bi ay awan dán kilala nen hari ti Egipto ti panahunid a iyud.

¹⁹Linoku na en ninunu tam hidi sakay pinahirapan na hidi sakay pinilit na en dáddikál hidi a ibut en atanan nen anak di hidi a lállaki a bigu a lagsang tánni matay hidi. ²⁰Ti panahunid a iyud ay neenak ti Moises, essa a anak a kasayaan nen Diyos. Tállu a bulan la siya a naalagaan nen dáddikál na hidi ten bilay di. ²¹Sakay dikona a ibut di dán, ay inampun siya nen anak a bábbi nen Faraon, sakay pinadikál na siya a kumán a sadili na a anak. ²²Tinolduwan di siya ten atanan a karunungan ti Egipto, nagin malalaki siya ten pággupos sakay ten gamet na.

²³“Dikona áppat a pulu dán a taon en idad ni Moises ay naisipan na a angay bumisita ten kasa-Israelita na hidi tánni ketan na en papágyan di. ²⁴Ten káddemát na haud ay netan na a apiyán nen essa a taga-Egipto en essa ten kasa-Israelita na. Insurug ni Moises en Judio kaya nabunu na en Egipcio. ²⁵En akala ni Moises ay naintendiyan nen kasa-Israelita na hidi a ten pamamag-itan na ay ilitas hidi nen Diyos peru awan di iyud naintendiyan. ²⁶Ten sumunud a aldew ay naketa siya ti duwwa a Judio a magdima. Nadid, pinilit na hidi a sawayán sakay kinagi na, ‘Amigu ku hidi, bakin magdima kam ay parehu kam pa bi a Israelita?’ ²⁷Peru intuglad siya nen essa a mangpahirap ten kadima na sakay kinagi na, ‘Deya i nángdáttonid dikomu a magin pinunu sakay tagahatul mi?’ ²⁸Gustuwák mu beman a bunuwán a kona ten ginamet mu ten Egipcio nen napon?’ ²⁹Pákkasanig ni Moises ten kinagi na ay gumminan siya, ummangay siya ten adeyu a bansa a Midian sakay tulos dán siya a nágyan haud. Nákkabinga siya sakay nagkahud hidi ti duwwa a anak a lállaki.

³⁰“Nadid, kállipas nen áppat a pulu a taon ay pummeta kánni Moises en essa a anghel ten maggerab a marenggád a kayu ten kaparangan, adeni ten bukid a Sinai. ³¹Nagtaka ti Moises ten netan na kaya ummadeni siya tánni mamalas na ti mapiyya. Nasanig na a nagupos en Diyos a ³²kinagi na, ‘Sikán en Diyos a sássambaán nen ninunu mu hidi, en Diyos de Abraham, Isaac sakay ni Jacob.’ Nagpágpág ti Moises ten ánteng na sakay awan siya makaileng. ³³Kinagi nen Panginooon dikona, ‘Ibutan mu i sandalyas muwen gapu banal a lugar i págtaknággan muwen. ³⁴Netan ku en pángngapi nen taga-Egipto hidi ten pinili ku hidi a tolay sakay nasanig ku en daing di kaya kedák háddi tánni ilitas hidi. Karon híd, ta utusan taka a angay ti Egipto.’

³⁵Kinagi pa ni Esteban a, “Iyud a Moises a awan sinanig nen lahi hidi ni Israel nan inadiyan di tenhud sakay nagkagiyan di pa ti kona háddi, ‘Deya nángdáttonid dikomu a magin pinunu mi sakay tagahatul mi?’ ay siya en pinili nen Diyos a magin pinunu di sakay mángligtas dikodi ten tulung nen anghel a pummeta dikona ten maggerab a kayu. ³⁶Siya en nánggiya ten Judio hidi dikona a lakadan di en banuwan a Egipto. Naggamet siya ti himala hidi ti Egipto, sakay ten Diget a Madidig sakay

ten dikona ked hidi ten kaparangan ti áppat a pulu a taon. ³⁷Ti Moises labi en nangkagi ten lahi hidi ni Israel a, ‘En Diyos ay mangpili ti essa dikomoy sakay gamitán na a propeta a kona dikoku.’ ³⁸Siya en kaguman nen Israelita hidi ten kaparangan. Napisan hidi ten bukid a Sinai dikona nákpágguron en anghel dikona. Sakay tinanggap ni Moises en Upos nen Diyos a makapangatád ti biyag tánni ipakapospos na dikotam.

³⁹Peru awan siya sinunud nen ninunu tam hidi nan inadiyan di siya a pinunu, sakay gustu di pa a sumoli ti Egipto. ⁴⁰Sakay kinagi di kánni Aaron, ‘Paggamet mu kami pay ti diyos tam a mánggiyya dikomi gapu awan mi dán tukoy ni nangánya dán ti Moises a nángluwas dikomi ti Egipto.’ ⁴¹Kaya naggamet hidi ti diyos-diyosan di a kumán a bul-u a baka. Piniyesta di iyud sakay inatangan di bilang págsamba di ten diyos-diyosan a ginamet la nen lima di. ⁴²Gapu ten ginamet di ay pinabayan hidi nen Diyos, pinabayan na hidi a sumamba ten biton hidi dilanget. Kona ten nakasulat ten libru nen propeta hidi a kinagi nen Diyos a, ‘Sikam a lahi hidi ni Israel, bakán a sikán en inalayan moy ten binunu hidi a hayup ten págyan moy ti áppat a pulu a taon ten kaparangan.

⁴³Babáklay moy en kubu nen diyos-diyosan moy a ti Moloc sakay en diyos-diyosan moy a ti Renfan a kumán a biton. Hidi iyud en ribultu a ginággamet moy tánni sambaán, kaya ibut takam ten lugar a mas adeyu pa ti Babilonia.’

⁴⁴Nadid, kinagi ni Esteban, “Dikona a ked ten kaparangan en ninunu tam hidi ay ked dikodi en Tolda nen Kasunduwan a pinagamet nen Diyos kánni Moises ayun ten sukat sakay idsura a kinagi na. ⁴⁵Minana iyád nen anak di hidi ten ninunu di hidi sakay táttawid di iyud dikona a sakupán di en iba-iba hidi a lahi a pinasakup nen Diyos dikodi ten pággiyya ni Josue. Tatawid di iyud a hanggan ten panahun ni David. ⁴⁶Nasaya en Diyos kánni David kaya inagid ni David a pakultadan na siya a mángpatakánag ti bilay a para ten Diyos ni Israel. ⁴⁷Peru ti Solomon a anak na i nanggamitid ti bilayid a iyud.

⁴⁸Peru en Kataasan a Diyos ay awan mágyan ti bilay a ginamet la ni tolay, ayun ten insulat nen essa ten propeta hidi,

⁴⁹‘En langet ay pággetnudan ku, ‘sakay en luta ay táttáppakan ku. ánya pa a i maari moyid a gamitán a págyanan ku, oni lugar a áimangan ku?’

⁵⁰Awan beman sikán en naggamet ten atanan a bagay?’

⁵¹Sakay kinagi ni Esteban, “Tunay ti káttug i págguluwan moyen! Sala moy a mabagu i kaisipan moyen. Sala moy a sanigán en katutuhanan a gubwat ten Diyos! Kaparehu kam nen ninunu moy hidi a summuway ten Banal a Ispiritu. ⁵²Deya beman a propeta i awanid pinahirapan nen

ninunu moy hidi? Binunu di en nanghula ten káddemát nen matuwid a Tagapagserbi a intokyon sakay pinabunu moy. ⁵³Tinanggap moy bi en Kautusan nen Diyos a inyatád na tehud ten pamamag-itan nen anghel hidi peru awan moy sássunudán!”

En Pángbunu kánni Esteban

⁵⁴Dikona masanig nen Sanedrin en kinagi ni Esteban ay tunay hidi ti iyamut. ⁵⁵Peru naputat ti hustu ten Banal a Ispiritu ti Esteban kaya dikona tummangad siya dilanget ay netan na en kaluwalhatian nen Diyos sakay netan na bi ti Jesus a mágtaknág ten kawanan nen Diyos. ⁵⁶Sakay kinagi ni Esteban, “Ketan ku a bukas dilanget sakay en Anak nen Tolay a mágtaknág ten kawanan nen Diyos.” ⁵⁷Pákkasanig nen tehud hidi a katungkulan a Judio kánni Esteban ay pinálláddan di en babángbáng di sakay pinumákraw hidi sakay sabay-sabay hidi a dummuklos dikona. ⁵⁸Binerber di siya a inluwas ten siyudad sakay haud di siya a binábbatu tánni matay. En tolai hidi a nangtistigu kontra dikona ay nageklas hidi ten alikábkáb di sakay intád di ten lállaki a en ngaran na ay Saulo. ⁵⁹Mentras bábbatuwán di ti Esteban ay magdasal siya ti kona háddi, “Panginoon Jesus tanggapán mu i ispiritu kuwiday.” ⁶⁰Sakay lummuhud siya a pummákraw, “Panginoon patawadán mu hidi ti kasalanan diyiday a ginamet di dikoku!”

Ten káttapos na a nagupos ay tulos dán siya a nabágsutan ti angás.

Inusig ni Saulo en Mánnapalataya hidi

8 ¹Kaguman ti Saulo ten pángbunu kánni Esteban. Ti aldewid a iyud ay nagsapul en mahigpit a pággusig ten mánnapalataya hidi ti Jerusalem. Minagkalat en mánnapalataya hidi ten iba-iba a lugar ten prubinsiya a Judea sakay Samaria peru en apostol hidi ay napsan la ti Jerusalem. ²Ti Esteban ay inlábbáng nen tolai hidi a tehud a ánteng ten Diyos sakay sinangitan di ti hustu.

³Nadid, pinilit ni Saulo a sidaán en simbaan, sináddáp na en balang bilay sakay dinikáp na en mánnapalataya hidi, sakay tulos na a impepiresu, lállaki ay ti bábbi.

Nepangaral en Maganda a Bareta ti Samaria

⁴Impangaral nen nekalat hidi a mánnapalataya ten iba-iba a lugar en Upos nen Diyos ten balang angayan di. ⁵Ti Felipe a essa a kakagumanan di ay ummangay ten essa a siyudad ti Samaria sakay impangaral na haud en tungkul ten Cristo. ⁶Dikona a masanig nen tunay ti kakpal a tolai ti Felipe sakay ketan di en himala a ginággamet na ay inisip di ti mapiyya en

kákkagiyán na. ⁷Magkállesan a lummuwas en mágkadukás a ispiritu ten hinayup hidi, sakay makalakad dán bi en pilay hidi sakay en lupug hidi.

⁸Kaya tunay en saya nen tolay hidi ti siyudadid a iyud.

⁹Tehud haud a essa a lállaki a en ngaran na ay Simon. Ten purumeru ay pahangaán na en Samaritano hidi ten pamamag-itan nen galing na. Ipagmadikal na a siya ay makapangyariyan, ¹⁰sakay sanigán bi siya nen atanan, sapul ten kababaan hanggan ten kataasan, kinagi di, “I lállakiyid a iyád ay en dáddulawán a Mataas a Kapangyariyan, en kapangyariyan nen Diyos.” ¹¹Nalay a panahun a pinaniwala na hidi ten galing na, kaya tulos-tulos di siya a sássanigán. ¹²Peru dikona masanig di en pángngaral ni Felipe ten Maganda a Baret a pághari nen Diyos sakay en tungkul kánni Jesu-Cristo ay summampalataya en tolay hidi sakay tulos dán hidi a nagpabinyag, lállaki ay ti bábbi. ¹³Pati ti Simon ay summampalataya bi sakay nagpabinyag, pirmi dán siya a mákkuyoyug kánni Felipe. Humanga siya a tarud kada ketan na en himala hidi a gággamítán ni Felipe.

¹⁴Dikona nabareta nen apostol hidi a ked ti Jerusalem a naniwala en Samaritano hidi ten Upos nen Diyos ay pinaangay di de Pedro ay ti Juan ten siyudad a Samaria. ¹⁵Káddemát di haud ay indasal di en mánnampalataya hidi tánni matanggap di bi en Banal a Ispiritu, ¹⁶gapu awan palla dummibábbi en Banal a Ispiritu ten maski essa dikodi. Nabinyagan la hidi ten ngaran ni Jesus a Panginoo. ¹⁷Sakay intupu de Pedro ay ti Juan en lima di ten ulu nen mánnampalataya hidi sakay summáddáp dán dikodi en Banal a Ispiritu.

¹⁸Netan ni Simon en ginamet de Pedro ay ti Juan, a ten pángtupu di ten lima di ten tolay hidi ay natanggap di bi en Banal a Ispiritu. Kaya inuron na de Pedro ay ti Juan a upaan na hidi ti pilak. ¹⁹Kinagi na, “Átdenanák moy pay ti kapangyariyan a kona haán tánni mara itupu ku bi i lima kuwidi ay matanggap di bi en Banal a Ispiritu.” ²⁰Peru kinagi ni Pedro dikona, “Mepahamak ka Simon a kaguman nen pilak mu! Akala mu wáddid ay mabali mu ti pilak en kaluub nen Diyos! ²¹Awan ka kabilang dikomi sakay awan ka ti karapatan ti bagayid a iyád, gapu tukoy nen Diyos a madukás i isip muwen. ²²Magsisi ka dán ti kagustuwan muwen a madukás sakay idasal mu ten Panginoo a patawadán na ka. ²³Sakay ketan ku bi a tunay i inggit muwen sakay nakagapus ka ti kasalanan.” ²⁴Kinagi ni Simon, “Idasalák moy pay ten Panginoo tánni awan mangyari dikoku en kinákkagi moy!”

²⁵Nadid káttapos de Pedro ay ti Juan a nagpatunay sakay nangaral ten Maganda a Baret a tungkul kánni Jesu-Cristo ten siyudad a Samaria, ay nagsoli hidi ti Jerusalem. Impangaral di bi en Maganda a Baret a ten makpal a lugar a dinamanan di ti Samaria.

Ti Felipe sakay en Pinunu a Taga-Etiopia

²⁶Nadid, inutusan nen anghel nen Panginoo ti Felipe a kinagi na, “Angay ka a pagdaka ten danág ti abagatan a dilan ti Jerusalem a

patamu ti Gaza.” Awan dán iyád páglakadan nadid. ²⁷Kaya pagdaka siya a nagrekat. Natagbu ni Felipe ten dilan en essa a pinunu a taga-Etiopia, siya ay tusureru nen Candace oni raina ti Etiopia. Gubwat siya ti Jerusalem a sinumamba ten Diyos. ²⁸Dikona a pasoli dán siya a mágkalesa sakay magbasa ten libru ni propeta Isaias, ²⁹kinagi nen Banal a Ispiritu kánni Felipe, “Unudán mu i kalesa uday sakay máksabay ka.” ³⁰Kaya inunud ni Felipe en kalesa a sássakayan nen lállaki sakay nasanig na a magbasa siya ten libru ni propeta Isaias. Tinanung siya ni Felipe, “Maintendiyan mu beman i basaán muwen?” ³¹Kinagi nen pinunu, “Konya ku a maintendiyan awan bi ti mángpaliwanag dikoku?” Tulos na a inakit ti Felipe a sumakay ten kalesa na sakay nággetnud siya ten wáwwaresan na. ³²Nadid, kona háddi en sumássulat ten binasa nen lállaki,

“Kumán siya a en tupa a netakda a bunuwán;

kona siya ten kordero a awan tumanggi maski ni rapasán mu en dutdut na.

Sakay awan siya magupos maski ni sabadit.

³³Immemenos di siya sakay awan di inátddenan ti katarungan.

Awan ti makapángkagi tungkul ten sumunud hidi a lahi na gapu binunu di siya.”

³⁴Kinagi nen pinunu kánni Felipe, “Kagiyán pay dikoku ni deya a tolay i kinagiyiday nen propeta. En sadili na beman oni agum?”

³⁵Impaliwanag ni Felipe en kahulugan nen nabasa nen pinunu sakay tulos na a impangaral en Maganda a Baret tungkul kánni Jesus. ³⁶Tulos-tulos la en págbiyahi di hanggan a nakademát hidi ten lugar a tehud a dinom. Kinagi nen pinunu, “Tehud a dinom háddi, maariyák mu dán beman a binyagan nadid?” ³⁷[Kinagi ni Felipe, “Maari ka a binyagan ni talaga a hustu ti isip muwen en kássampalataya mu.” Tummábbig en pinunu, “Maniwalaák a tarud a Anak nen Diyos ti Jesu-Cristo.”]

³⁸Pinaimang nen pinunu en kalesa sakay ummugsad hidi a duwwa a patamu ten dinom sakay bininyagan siya ni Felipe. ³⁹Dikona umapet hidi ten dinapan ay bigla dálla a inalap nen Ispiritu nen Panginoon ti Felipe. Awan dán siya netan nen pinunu kaya intulos na dán en págbiyahi na, tunay siya ti saya. ⁴⁰Inimonan dálla ni Felipe a ked dán siya ten lugar a Azoto. Impangaral na en Maganda a Baret tungkul kánni Jesus sapul ti lugarid a iyud sakay ten atanan a banuwan a taliban na hanggan a nakademát siya ti Cesarea.

En Págdulaw kánni Saulo

9 ¹Nadid, tulos en sigasig ni Saulo a mapabunu en mánnampalataya hidi ten Panginoon. Kaya ummadeni siya ten kapunuwan a padi nen Judio hidi, ²sakay nággid ti sulat para ten sinagoga hidi ti Damasco tánni

dikáppán na sakay matawid ti Jerusalem en deyaman a bábbi oni lállaki a kaguman ten Dilan nen Panginoon.

³Ummangay ti Saulo ten siyudad a Damasco, dikona adeni dán siya a dumemát ay tehud a dummemlag ten palebut na a makasili a gubwat dilanget. ⁴Nalugmuk siya, sakay nasanig na a tehud a nangdulaw dikona, “Saulo, Saulo, bakin usigánnák mu?” ⁵“Deya ka beman, Panginoon?” tanung ni Saulo. Tummábbig en boses, “Sikán ay ti Jesus a áusigán mu. ⁶Tumaknág ka dán, sakay diretsu ka ten siyudad. Tehud a mángkagi dikomu haud ni ánya maari muwid a gamitán.” ⁷Awan ti kákkagi en kaguman hidi ni Saulo dikona a nasanig di en boses peru awan hidi ti ketan a magupos. ⁸Tummaknág ti Saulo sakay bummulag peru awan dán siya maketa, kaya inagbay nen kakagumanan na hidi a hanggan ti Damasco. ⁹Awan siya naketa ten alay nen tállu a aldew sakay awan bi siya kumman sakay umminom.

¹⁰Nadid, tehud a essa a mánnampalataya ti Damasco a Ananias en ngaran na. Pummeta dikona en Panginoon ten essa a pangitain a dinulaw na siya. Tummábbig ti Ananias a kinagi na, “Panginoon, ánya iyud?” ¹¹Kinagi nen Panginoon, “Angay ka ten karsada a dáddulawán a Diretsu, ten bilay ni Judas sakay itanung mu haud en essa a lállaki a taga-Tarso, en ngaran na ay Saulo. Pasiyaan siya a magdasal nadid. ¹²Netan na ten pangitain na a summáddáp en essa a lállaki a Ananias en ngaran na ten bilay a páppágyanan na, sakay intupu na en lima na dikona tánni maketa dán siya a ruway.” ¹³Kinagi ni Ananias, “Panginoon, makpalák ben a bareta ti tolayid a iyán ten mágkadukás hidi a ginággamet na ten pinili mu hidi ti Jerusalem. ¹⁴Ummangay siya ti Damascowiday a tawid na en kapangyariyan a gubwat ten pinunu hidi nen padi hidi tánni dikáppán en atanan nen magdasal hidi dikomu.” ¹⁵Peru kinagi nen Panginoon dikona, “Kadmudán, gapu siya en pinili ku a mángpakapospos tungkul dikoku ten Hentil hidi, ten hari hidi sakay dikomoy a lahi ni Israel. ¹⁶Sakay mismu a sikán en mángpakapospos dikona ten atanan nen dapat na hidi a tiisán alang-alang dikoku.”

¹⁷Kaya ummangay haud ti Ananias. Summáddáp siya ten bilay sakay intupu na en lima na ten ulu ni Saulo sakay kinagi na, “Kapatkaka a Saulo, pinaangayák haád ni Jesus a Panginoon, en pummeta dikomu ten dilan dikona patamu ka haád. Pinaangayák na haád tánni maketa ka a ruway sakay tánni maputat ka ti Banal a Ispiritu.” ¹⁸Ti odas biyid a iyud ay bigla a naragrag en kumán hidi a keskes a gubwat ten mata ni Saulo sakay naketa dán siya. Tummaknág siya sakay tulos a nagpabinyag. ¹⁹Kumman siya sakay summoli dán en begsák nen bággi na.

En Pángngaral ni Saulo ti Damasco

Nákpágyan ti Saulo ten mánnampalataya hidi ti Damasco ti sangan a aldew. ²⁰Ummangay siya a pagdaka ten sinagoga hidi sakay sinapulan

na dán a nangaral a ti Jesus en Anak nen Diyos.”²¹ Nagtaka en atanan nen nakasanig dikona sakay namágtanungan hidi a kinagi di, “Awan beman siya en nágpapahirapán ten tolay hidi a sumamba kánni Jesus ti Jerusalem? Sakay awan beman kaya a ked siya haád ay tánni dikáppán na hidi sakay iyangay na ten pinunu hidi nen padi hidi?”

²²Peru lalu a nagin malalaki ti Saulo a nangaral kaya awan dán tukoy nen Judio hidi a mágyan ti Damasco ni ánya itábbig diyid ten patunay na a ti Jesus ay en Cristo.

²³Kállipas nen makpal a aldew ay nagkaessaan nen Judio hidi a bunuwán ti Saulo. ²⁴Aldew ay ti gibi ay áabangan di siya ten atanan nen sássáddáppan ten siyudad. Peru natukuyan dán ni Saulo en planu di dikona. ²⁵Kaya ten essa a gibi ay inyasák siya nen disepulus na hidi ten balulang sakay intonton di ten dilipot nen pader a kudal.

Dikona ked ti Jerusalem ti Saulo

²⁶Káddemát ni Saulo ti Jerusalem ay pummilit siya a mákpisan ten mánnampalataya hidi haud, peru kantingan di siya sakay awan hidi makapaniwala a essa dán siya a disepulus. ²⁷Peru tinabay siya ni Bernabe a ummangay ten apostol hidi, sakay insaysay na dikodi ni konya a netan ni Saulo en Panginon ten dilan a tamu ti Damasco, sakay ten pákpágguron nen Panginon dikona. Kinagi na bi a tunay a begsák en isip ni Saulo a nangaral tungkul kánni Jesus ti Damasco. ²⁸Kaya sapul haud ay imbilang di dán a kakagumanan di ti Saulo ti Jerusalem tunay en begsák nen isip na a nangaral haud tungkul kánni Jesus. ²⁹Nákpágguron bi siya sakay nákpágdiskusyon ten Judio hidi a Griego en upos di kaya gustu di siya a bunuwán. ³⁰Dikona natukuyan iyud nen mánnampalataya hidi ay inyangay di ti Saulo ti Cesarea sakay pinaangay di siya ti Tarso.

³¹Kaya sapul haud ay nagin tahimik en papágyan nen mánnampalataya hidi ti buu a Judea, Galilea, sakay Samaria. Ten tulung nen Banal a Ispiritu ay tummibay sakay kummáppal en mánnampalataya hidi.

Ummangay ti Pedro ti Lida sakay Joppa

³²Nadid, naglebut ti Pedro ten iba-iba a lugar tánni magbisita ten mánnampalataya hidi. Dikona angay siya bummisita ten banuwan a Lida ay ³³netan na haud en essa a lállaki a Eneas en ngaran na. Lupug siya sakay walu dán a taon a kumákkatdug. ³⁴Kinagi ni Pedro dikona, “Eneas, pagpiyyaán ka ni Jesu-Cristo. Umikat ka dán sakay isaddi mu dán i págkatdugan muwen.” Pagdaka a ummikati ti Eneas. ³⁵Dikona netan nen atanan nen taga-Lida hidi sakay taga-Saron hidi a nagpiyya dán siya ay summampalataya hidi ten Panginon.

³⁶Nadid, ten siyudad a Joppa ay tehud a mánnampalataya a bábbi, Tabita en ngaran na (Ti upos a Griego ay Dorcas, gustu naid a kagiyán ay ugsa). Gamitán na en atanan nen odas na ten pággamet ti maganda sakay ten págtulung ten pubri hidi. ³⁷Ti panahunid a iyud ay nagkasakit siya sakay tulos a natay. Dikona a napunasan di dán en bangkay na ay indátton di ten kuwartu ten disunu. ³⁸Awan masiyadu a adeyu en Joppa ten banuwan a Lida. Kaya dikona nabareta nen mánnampalataya hidi a ked ti Pedro ten banuwan a Lida ay pinauwet di siya ten duwwa a lállaki, impákkekagbi di a umangay siya a pagdaka ten siyudad a Joppa. ³⁹Kaya nagrekat ti Pedro sakay nákkuyug dikodi. Káddemát di haud ay inyangay di siya ten kuwartu ten disunu. Pagdaka a ummadeni dikona en bilu hidi a bábbi a mágsassangitán sakay impáppeta di en badu di hidi sakay en alikábkáb di hidi a ginággamet ni Dorcas dikona a biyag palla siya. ⁴⁰Pinaluwas ni Pedro en atanan nen tolay hidi sakay lummuhud a nagdasal. Káttapos ay ummileng siya ten bangkay sakay kinagi na, “Tabita umikat ka dán!” Bummulag en bábbi sakay pákketa na kánni Pedro ay ummetnud siya. ⁴¹Tinulungan siya ni Pedro a tummaknág sakay dinulawan na en mánnampalataya hidi, sakay en bilu hidi sakay inyatubeng na dikodi ti Dorcas a biyag dán. ⁴²Nabareta iyud nen tolay hidi ten buu a siyudad a Joppa. Kaya makpal dán en naniwala ten Panginoon. ⁴³Nalay a nágyan ten siyudad a Joppa ti Pedro. Náktulos siya kánde Simon a en tarabahu na ay mággamet ti leder.

De Pedro ay ti Cornelio

10 ¹Nadid, tehud a essa lállaki taga-Cesarea a Cornelio en ngaran na. Essa siya a kapitan nen “Batalyon a Italiano” nen sundalu nen Romano hidi. ²Relihiyoso siya a tolay. Siya sakay en buu na a pamilya ay sumássamba ten Diyos. Pirmi siya a tumulung ten pubri hidi a Judio sakay magdasal a pirmi ten Diyos. ³Ten essa a aldew a magalas-tres ten apon ay naketa siya ti pangitain, netan na a summáddáp en anghel nen Diyos ten bilay na sakay dinulawan na siya, “Cornelio.” ⁴Ummileng siya sakay tunay en ánteng na a tummábbig, “Ánya iyud, Panginoon?” Kinagi nen anghel dikona, “Sinanig nen Diyos en dasal mu hidi sakay nasaya siya dikomu ten káttulung mu ten pubri hidi. ⁵Ipauwet mu ten sangan a lállaki ten siyudad a Joppa ti Simon a ngángngaranan di a Pedro. ⁶Náktulos siya kánni Simon a en tarabahu na ay mággamet ti leder a mágyan ten digdig nen diget.” ⁷Ten kállakad nen anghel ay dinulawan ni Cornelio en duwwa ten katulung na hidi sakay en essa a sadili na a sundalu a relihiyoso labi. ⁸Imbareta na dikodi en atanan nen nangyari sakay pinaangay na hidi ten siyudad a Joppa.

⁹⁻¹⁰Ten sumunud a aldew ay adeni dán ten siyudad a Joppa en inutusan hidi ni Cornelio. Nadid, ti Pedro ay summangkay ten atáp nen

bilay tánni magdasal. Magtatanghali dán tenhud kaya magaláp dán siya. Peru mentras a maguray siya a mehanda en pagkain di ay naketa siya ti pangitain. ¹¹Bummukas dilanget sakay netan na a tehud a tummonton a dikál a ulás a tehud a igut en áppat na a kantu a mágdiba-dibábbi ti lutaiday. ¹²Sumássakay haud en atanan a kalasi ni hayup, en maglakad hidi sakay en magarakas hidi ti lutaiday sakay en magegbár hidi. ¹³Tehud siya a nasanig a boses a nagupos a kinagi na, “Tumaknág ka Pedro. Magbunu ka sakay kuman ka.” ¹⁴Peru tummábbig ti Pedro, “Awan ku magamet i bagayid a iyán Panginoon, sapul pa ten sapul ay awanák palla kukumman ten nebilang a madingát a pagkain.” ¹⁵Nasanig na a ruway en boses, “Dyan mu ibilang a madingát en lininis dán nen Diyos.” ¹⁶Pumentállu iyád a nangyari sakay káttapos ay dummisunu dán en ulás a tamu dilanget.

¹⁷Mentras a magisip ti Pedro ni ánya kahuluganid nen pangitain na ay tama bi a dummemát en inutusan hidi ni Cornelio. Intanung di en bilay ni Simon sakay káddemát di haud ay dummulaw hidi ten tapat nen pintuwan.

En Kahulugan nen Pangitain

¹⁸Intanung di ni mágyan ngani haud ti Simon a ngángngaranan di a Pedro. ¹⁹Ti Pedro ay magisip palla ni ánya gustuwid a kagiyán nen netan na dikona kinagi nen Banal a Ispiritu a, “Tehud a tállu a lállaki a magaryok dikomu disadung. ²⁰Umugsad ka dán sakay dyan ka magalangan a mákkuyug dikodi gapu sikán i nangutusid dikodi.” ²¹Kaya ummugsad ti Pedro sakay kinagi na ten tállu a lállaki, “Sikán ti Pedro, en aryokán moy, ánya maari kuwid a metulung dikomoy?” ²²Kinagi di, “Pinaangay kami háddi ni kapitan Cornelio. Mabait siya a tolay sakay maka-diyos, igággalang siya nen atanan nen kasa Judio mu hidi. Kinagi nen anghel nen Diyos dikona a paangay na ka sakay sanigán na en kagiyán mu.” ²³Pinatulos hidi ni Pedro sakay tulos na dán hidi a pinatidug haud ti gibiyid a iyud.

Ten dimadimang ay nagrekat dán hidi. Nákkuyug dikona en sangan hidi a mánnampalataya a taga-Joppa. ²⁴Ten kinailawan ay dummemát hidi ti Cesarea. Maguray dán de Cornelio ay ten inimbitaan na hidi a kapartidu na sakay en amigu na hidi. ²⁵Káddemát ni Pedro ay tinagbu siya ni Cornelio sakay lummuhud siya ten atubengán na a sumamba. ²⁶Peru kinagi ni Pedro, “Tumaknág ka ta kaparehuwák mu labi a tolay.” ²⁷Mentras pasáddáp hidi ten bilay ay mágguron hidi. Kássáddáp di ay netan ni Pedro a makpal a tolay. ²⁸Sakay nagupos ti Pedro a kinagi na, “Tukoy moy labi a ayun ten Kautusan nen relihiyon ni Judio ay bawal en mákpággagum oni bumisita ten awan na kasa-Judio. Peru impakapospos nen Diyos dikoku a dyan ku kan dapat a ibilang a madingát oni awan karapatdapat en deyaman a tolay.

²⁹Kaya dikona pinauweták mu ay awanák tinumanggi. Nadid, gustu ku a mapospusan ni bakin pinauweták mu.”

³⁰Kinagi ni Cornelio, “Kaáppat dán a aldew en lummipas ten kona labi haád a magalas-tres ten apon a magdasalák ti bilay kuwiday ay tehud a bigla a tummaknág ten atubengán ku a lállaki, nakabadu siya ti makasili a ngari-ngari a awan ku maláltángngan. ³¹Kinagi na dikoku, ‘Cornelio sinanig nen Diyos en dasal mu sakay nasaya siya dikomu ten káttulung mu ten pubri hidi. ³²Ipauwet mu ten sangan a lállaki ten siyudad a Joppa ti Simon a ngángngaranan di a Pedro. Náktulos siya kánni Simon a máglinis ti koblet ni hayup a en bilay na ay ked ten digdig nen diget.’ ³³Kaya pagdaka taka a pinauwet, salamat dikomu ta nakaangay ka. Nadid ay napsan kami ten atubengán nen Diyos tánni sanigán mi dikomu ni ánya i pekagiyid nen Panginoon.”

En Sermon ni Pedro

³⁴Nagupos ti Pedro a kinagi na, “Nadid ku a napospusan ti hustu a pare-parehu en pangileng nen Diyos dikotam a atanan. ³⁵Tanggapán na en deyaman a tolay maski ánya en lahi na basta en tehud a ánteng dikona sakay en mággamet ti matuwid. ³⁶Inyatád nen Diyos en upos na ten Israelita hidi. Impakapospos na dikodi en Maganda a Baretá nen kapayapaan ten pamamag-itan ni Jesu-Cristo a Panginoon nen atanan! ³⁷Tukoy moy dán en nangyari ti buu a Judea, nagsapul iyud ti Galilea ten káttapos a nangaral ni Juan tungkul ten págbinyag. ³⁸Kilala moy ti Jesu-Cristo a taga-Nazaret, sakay tukoy moy bi ni konya siya a pinili nen Diyos sakay ni konya siya a naputat ti Banal a Ispiritu sakay kapangyariyan. Tukoy moy bi a maski ni hádyá en angayan na ay naggamet siya ti maganda sakay nangpaibut ti dimonyo ten atanan nen hinayup hidi, gapu kaguman na en Diyos. ³⁹Sikami en makapangpatunay ten atanan nen ginággamet na hidi ten lugar nen Judio hidi sakay ti Jerusalem. Peru binunu di siya ten pángpaku di dikona ten kudas. ⁴⁰⁻⁴¹Peru biniyag siya a ruway nen Diyos ten katállu a aldew. Pummata siya peru bakán a ten atanan a tolay nan dikomi la a pinili hidi nen Diyos tenhud pa bilang tagapatunay na. Sikami en kaguman na a kumman sakay umminom dikona nabiyag siya a ruway. ⁴²Inutusan na kami a mangaral ten atanan a tolay tungkul ten Maganda a Baretá sakay magpatunay a siya en pinili nen Diyos a manghatul ten biyag hidi a tolay sakay ten nágkatay dán hidi. ⁴³Siya en gustu a kagiyán nen atanan a propeta a ni deyaman en maniwala dikona ay patawadán na en kasalanan di hidi ten pamamag-itan nen kapangyariyan nen ngaran na.”

En Págkahud ti Banal a Ispiritu nen Hentil hidi

⁴⁴Pasiyaan palla a magupos ti Pedro dikona dummibábbi en Banal a Ispiritu ten atanan a tolay a mágsanig. ⁴⁵Nagtaka en kaguman hidi ni

Pedro a Judio a mánnampalataya ta maski en Hentil hidi ay nagkaluuban bi ti Banal a Ispiritu. ⁴⁶Peru naniwala hidi gapu nasanig di a mismu a nagupos ti iba-iba a upos sakay nagpuri hidi ten Diyos. Kaya kinagi ni Pedro, ⁴⁷“Kona labi dikotam ay nagkaluuban bi hidi ti Banal a Ispiritu. Kaya awan dán ti makapangpugád a mabinyagan hidi.” ⁴⁸Inyutus ni Pedro a binyagan hidi ten ngaran ni Jesu-Cristo. Káttapos ay inakit di ti Pedro a mágyan pa siya haud ti sangan a aldew.

En Págbareta ni Pedro ten Simbaan ti Jerusalem

11 ¹Nadid, nabareta nen apostol hidi sakay nen mánnampalataya hidi ten buu a prubinsiya a Judea a maski en bakán hidi a Judio ay naniwala ten Upos nen Diyos. ²Kaya dikona ummangay dán ti Pedro ti Jerusalem ay binaráng siya nen kákkapatkaka hidi a pabor ti págturi, ³“Bakin náktulos ka ten bilay nen Hentil hidi sakay nákpággatubeng ka dikodi a kuman?” ⁴Kaya impaliwanag ni Pedro dikodi en atanan nen nangyari sapul pa ten sapul.

⁵“Sapul naid ay dikona kedák ten siyudad a Joppa. Pasiyaanák a magdasal ay naketaák ti pangitain, a dummibábbi a kumán a ulás a tehud a igut en áppat na a kantu, sakay dummibábbi ten páppágyanan ku a gubwat dilanget. ⁶Minámmalas ku iyud ti mapiyya, netan ku haud en atanan a kalasi ni hayup. En hayup hidi a maglakad sakay en magarakas hidi ti lutaiday, sakay en mágkailam hidi kona bi ten magegbár hidi. ⁷Tehudák nasanig a boses a nagkagi, ‘Tumaknág ka Pedro. Magbunu ka sakay kuman ka!’ ⁸Peru kinagi ku, ‘Awan ku magamet i bagayid a iyán Panginooon! Sapul pa ten sapul ay awanák palla kukumman ten nebilang hidi a madingát a kákkánán.’ ⁹Nasanig ku a ruway en boses a gubwat dilanget a kinagi na, ‘Dyan mu ibilang a madingát en bagay hidi a lininisan dán nen Diyos.’ ¹⁰Pumentállu iyád a nangyari sakay káttapos ay dummissunu dán en ulás a tamu dilanget. ¹¹Ti odas biyid a iyud ay dummemát ten tinulusan ku a bilay en tállu a lállaki a nanguwet dikoku, gubwat hidi ti Cesarea. ¹²Kinagi nen Banal a Ispiritu dikoku a dyanák magalangan a mákkuyug dikodi. Nákkuyug dikoku en ánnám a mánnampalataya dikona ummangay kami ten bilay ni Cornelio. ¹³Insaysay ni Cornelio dikomi a naketa siya ti essa a anghel, tummaknág kan ten disalad nen bilay na sakay kinagi na dikona, ‘Pauwet mu ten siyudad a Joppa ti Simon a ngángngaranan di a Pedro. ¹⁴Siya en mángkagi dikomu ni konya ka a maligtas sakay en kasabilay mu hidi.’ ¹⁵Magsapulák palla a magupos ay dummibábbi dán dikodi en Banal a Ispiritu a kona ten káddibábbi na dikotam ten purumeru. ¹⁶Naisipan ku en kinagi nen Panginooon a, ‘Nagbinyag ti Juan ti dinom, peru binyagan kam ti Banal a Ispiritu. ¹⁷Inátddenan bi hidi nen Diyos ti Banal a Ispiritu a kona ten pángngatád na dikotam, dikona a naniwala kitam kánni

Jesu-Cristo a Panginoon. Nadid, deyaák a mangkontra ten Diyos?”
¹⁸Pákkasanig di ten paliwanag na ay awan dán hidi nagbaráng nan nagpuri hidi ten Diyos. Kinagi di, “Ni konahud ay inátddenan bi nen Diyos ti pagkakataun en Hentil hidi a magsisi ten kasalanan di sakay magbagu tánni maligtas hidi.”

En Mánnapalataya hidi ti Antioquia

¹⁹Nadid en mánnapalataya hidi ay minawatak-watak gapu ten págpahirap dikodi, sapul dikona a binunu di ti Esteban. Tehud a nakaabut ti Fenicia, ti Chipre hanggan ti Antioquia. Maski hády a demáttan di a lugar ay ipangaral di en Maganda a Baret a peru ten Judio la hidi. ²⁰Peru tehud a sangan a nákkuyug dikodi a taga-Chipre sakay taga-Cirene, káddemát di ti Antioquia ay impangaral di bi en Maganda a Baret a tungkul kánni Jesu-Cristo a Panginoon ten bakán hidi a Judio. ²¹Ked dikodi en kapangyariyan nen Panginoon kaya makpal en naniwala sakay nagtiwala ten Panginoon.

²²Dikona a nabaret a iyud nen simbaan ti Jerusalem ay inutusan di ti Bernabe a tamu ti Antioquia. ²³Káddemát na haud ay masaya siya a tarud gapu netan na a pinagpala hidi nen Diyos. Kaya pinayuwan na hidi a atanan a manatili a tapat sakay nakatuun en isip di ten Panginoon. ²⁴Mabait a tolay ti Bernabe, en Banal a Ispiritu en giyya na ten biyag na sakay matibay en pánnapalataya na kaya makpal en tolay a naakit na ten Panginoon.

²⁵Kaya ummangay ti Bernabe ti Tarso tánni aryokán na ti Saulo. ²⁶Dikona netan na ay ingkuyug na siya ti Antioquia. Kakaguman di en mánnapalataya hidi ten buu a sataon a págyan di haud, sakay nagtoldu hidi ten makpal a tolay. Ti Antioquia en kadipalonguwan a lugar a nangaranan a Cristiano en mánnapalataya hidi.

²⁷Ti panahunid a iyud ay tehud a dummemát a sangan a propeta ti Antioquia a gubwat ti Jerusalem. ²⁸Tummaknág en essa dikodi a Agabo en ngaran na, ten tulung nen Banal a Ispiritu ay kinagi na a tehud a dumemát a mahigpit a aláp ti munduwiday. Nangyari iyád ten kapanahunan ni Emperador a Claudio. ²⁹Nagkaessaan nen disepulus hidi a magpatawid ti tulung ten kákkapatkaka di hidi a mánnapalataya ti Judea ayun ten makaya nen balang essa. ³⁰Kona ngani haud en ginamet di, inyangay de Bernabe ay ti Saulo en tulung di ten pinunu nen mánnapalataya hidi ti Jerusalem.

En Lala a Pággusig nen Mánnapalataya hidi

12 ¹Ti panahunid a iyud ay sinapulan ni hari a Herodes a usigán en sangan a grupu nen mánnapalataya hidi. ²Pinaputol na en ulu ni Santiago a kapatkaka ni Juan. ³Dikona a netan na a ginustu

iyád nen Judio hidi ay pinadikáp na ti Pedro. Nangyari iyád ten Piyesta nen Tinapay a awan ti Págpaalsa. ⁴Dikona a madikáp di ti Pedro ay tulos a impepiresu ni Herodes sakay pinabantay na ten áppat a grupu a tággi-áppat ten sundalu na hidi. Awan na iyatubeng a pagdaka ti Pedro ten Judio hidi gapu Piyesta palla nen Aldew nen Págtalib. ⁵Mentras a pumáppiresu ti Pedro ay taimtim siya a idáddasal nen grupu nen mánnampalataya hidi.

Pinaluwas nen Anghel ti Pedro

⁶Nadid, ten gibi ay tidug ti Pedro ten sállat nen duwwa a sundalu. Pinungu di siya ti duwwa a kadena sakay tehud a guwardiya ten pintuwan nen págpiresuwan. Nakatakda siya a iyatubeng ni Herodes ten Judio hidi ten ruway a aldew. ⁷Bigla dálla a pummeta en anghel nen Panginooon sakay dummelag en págpiresuwan. Tinapek na en abaga ni Pedro sakay linukag, kinagi nen anghel, “Magalistu ka umikat ka!” Pagdaka a naokbis en kadena ten lima na. ⁸Kinagi nen anghel, “Ayusán mu dán sadili muwen sakay magsandalyas ka!” Kona ngani haud en ginamet na. Kinagi pa nen anghel a, “Iyalikábkáb mu i badu muwen a malayon sakay umunud ka dikoku.” ⁹Ummunonud ti Pedro ten anghel a lummuwas ten págpiresuwan. Peru awan na tukoy ni tatarudan en gagamítan na oni mágtagináp la siya. ¹⁰Nalampasan di en purumeru sakay en kaduwwa hidi a guwardiya hanggan a nakademát hidi ten pintuwan a bakal a lálluwasan a patamu ten siyudad, bigla la iyud a bumukas ten kusa na sakay lummuwas dán hidi. Dikona maglakad hidi ten essa a karsada ay bigla a nawan en anghel.

¹¹Káttapos ay naisip ni Pedro a tatarudan en nangyari dikona kaya kinagi na, “Tukoy ku dán nadid a tatarudan bali i pangyayariyiday. Pinaangay háddi nen Panginooon en anghel na tánni ilitasák na ten kapangyariyan ni Herodes sakay ten asaan nen Judio hidi a mangyari dikoku.”

¹²Dikona maisip na en talaga a nangyari ay ummangay siya ten bilay ni Maria a ina ni Juan a ngángngaranan di a Marcos. Makpal a mánnampalataya en nagipun-ipun haud a mágdadasalán. ¹³Tummoktok ti Pedro ten pintuwan nen kudal sakay angay inileng nen utusan a bábbi a Roda en ngaran na ni deya en magtoktok. ¹⁴Nabosesan nen utusan ti Pedro peru gapu ten saya na ay awan na dán nabukasan en pintuwan nen kudal nan nággaginanán a summáddáp sakay imbareta na a ked ti Pedro ten pintuwan. ¹⁵Kinagi di, “Nagareng ka dán wádden!” Peru impilit na la a tatarudan a ked ti Pedro. Kaya kinagi di, “Bakay anghel na.” ¹⁶Peru tulos-tulos la en págtoktok ni Pedro kaya binukasan di en pintuwan nen kudal. Sakay dikona a ketan di dán siya ay minagtaka hidi ti hustu. ¹⁷Sininyasan hidi ni Pedro a dyan hidi pakareraw sakay inyistorya na dikodi ni konya

siya a pinaluwas nen Panginoon ten págpiresuwan. Sakay imbilin na dikodi a ibareta di bi kánni Santiago en nangyari sakay ten agum hidi a mánnampalataya. Káttapos ay nagrektat dán siya a angay ti iba a lugar.

¹⁸Nadid, ten págdemlag dán ay narendi a tarud en guwardiya hidi gapu awan dán ti Pedro. Awan di tukoy ni ánya i nangyariyid dikona. ¹⁹Pinaaryok siya ni Herodes peru awan di netan. Pinaimbistiga na en guwardiya hidi sakay pinabunu na hidi.

Káttapos ay nagrektat ti Herodes ti Judea sakay ummangay ti Cesarea, haud dán siya a nákpágyan.

En Kákkatay ni Herodes

²⁰Tehud a iyamut ti Herodes ten taga-Tiro hidi sakay ten taga-Sidon hidi. Nadid en tolay hidi ti duwwaid a iyud a siyudad ay nagkaessa a angay umadeni kánni Herodes. Inamigu di ti Blasto a tagapamahala ten palasyu a aguman na hidi a mákpágguron kánni Herodes tánni amu-amuwán di siya, gapu en paggubwatan nen kabiyagan di ay ten banuwan ni hari a Herodes.

²¹Nadid, káddemát nen aldew a intakda ni Herodes ay nagbadu siya ti badu ni hari, nággetnud siya ten bangku na sakay nagupos. ²²Impákray nen tolay hidi, “En nagupos ay diyos bakán a tolay!” ²³Ti odas biyid a iyud ay pinagkasakit nen anghel nen Panginoon ti Herodes gapu kinao na en kapuriyan nen Diyos, sakay kinnan siya ni urád a hanggan a matay.

²⁴Peru en upos nen Diyos ay kummalat sakay nággakakakpal en mánnampalataya hidi.

²⁵Lummakad dán de Bernabe ay ti Saulo a tamu ti Jerusalem dikona magamet di dán en tungkulin di. Ingkuyug di ti Juan a ngángngaranan di a Marcos.

En Kállakad De Bernabe ay ti Saulo

13 ¹Ten mánnampalataya hidi ti Antioquia ay tehud a sangan a mágpahayag ten Maganda a Bareta sakay tehud bi a sangan a mágtoldu ten mánnampalataya hidi. Kabilang hád ti Bernabe, ti Simeon a nginaranan di a Negro, sakay ti Lucio a taga-Cirene, ti Manaen (a kaguman ni gobernador a Herodes dikona anak palla hidi a duwwa) sakay ti Saulo. ²Mentras a magkulásyon hidi para magpuri ten Panginoon ay kinagi nen Banal a Ispiritu dikodi, “Ibukud moy de Bernabe ay ti Saulo. Tehudák a inlaan a tarabahu para dikodi.” ³Káttapos di a nagkulásyon sakay nagdasal, ay intupu di ten duwwa en lima di sakay pinarektatan di dán hidi.

En Pángngaral de Bernabe ay ti Saulo ti Chipre

⁴Nadid, inyutus nen Banal a Ispiritu kánde Bernabe ay ti Saulo a umangay hidi ti Seleucia a adeni ten diget. Sapul haud ay nággabeng hidi

a patamu ti Chipre a dikál a puduk. ⁵Dummung hidi ten lugar a Salamina sakay impangaral di en upos nen Diyos ten sinagoga nen Judio hidi. Kakaguman di ti Juan Marcos a tummulung dikodi.

⁶Dikona ummangay hidi ten dilipot nen dikál a puduk hanggan ten siyudad a Pafos, ay nesapulan di haud en tehud a galing a Judio a magkukunwari a propeta, Bar-Jesus en ngaran na. ⁷Kaguman siya ni gobernador Sergio Paulo, essa a malalaki a tolay. Pinadulaw nen gobernador de Bernabe ay ti Saulo gapu gustu na a masanig en upos nen Diyos. ⁸Peru sinaway hidi nen tehud a galing a ti Elimas (iyud en ngaran ni Bar-Jesus ten upos a Griego) tánni awan sumampalataya en gobernador. ⁹Peru ti Saulo a ngángngaranan di labi a Pablo ay putat ti Banal a Ispiritu. Lináttángngan na ti Elimas ¹⁰sakay kinagi na, “Siko! Anak ka ni diyablo! Kadima ka nen atanan a tama a bagay! Ked dikomu en atanan a kakabuliyán sakay págdaya! Bakin pirmi mu a pakiwállán en atanan a tama tungkul ten Panginooon? ¹¹Kaya maparusaan ka nadid! Maburák ka hanggan ten aldew a intakda nen Diyos.” Kaya pagdaka a nabati ni Elimas a nagdiklám en pángngileng na sakay magkapakapa siya a magaryok ti mangantabay dikona. ¹²Summampalataya en gobernador dikona a netan na en nangyari sakay minagtaka siya ten intoldu de Bernabe tungkul ten Panginooon.

Ti Antioquia a Banuwan ti Pisidia

¹³Nadid, de Pablo ay ten kaguman na hidi ay nággabeng sapul ti Pafos patamu ti Perga a banuwan ti Pamfilia. Peru summina ti Juan Marcos dikodi sakay nagsoli ti Jerusalem. ¹⁴Sapul ti Perga ay nagtulos hidi ti Antioquia a banuwan ti Pisidia. Ten Aldew nen Káimang nen Judio hidi ay summáddáp hidi ten sinagoga sakay nággetnud haud. ¹⁵Káttapos di a nangbasa ten Kautusan ni Moises sakay ten insulat nen propeta hidi ay impekagi nen pinunu nen sinagoga dikodi a, “Kákkapatkaka ku hidi, ni tehud kam a gustu a kagiyán a makapabegsák ti tolayiday hidi ay maari moy dán a kagiyán.” ¹⁶Kaya tummagnág ti Pablo sakay sininyasan na hidi sakay sinapulan na a nagupos.

Kinagi na, “Sikam a Israelita sakay sikam a Hentil hidi a tehud a ánteng ten Diyos, mágsanig kam! ¹⁷En Diyos nen lahi ni Israel en nangpili ten ninunu tam hidi, sakay pinakakpal na hidi ti hustu dikona a nákpágyan palla hidi ti Egipto. Inluwas na hidi haud ten pamamag-itan nen kapangyariyan na. ¹⁸Nagtiisan na hidi a inalagaan ti áppat a pulu a taon dikona a ked hidi ten kaparangan. ¹⁹Pinapuksa na en pittu a bansa ti Canaan sakay inyatád na i lugarid a hidi iyud ten ninunu tam hidi, ²⁰ten luub nen halus áppat a datos sakay limma a pulu a taon.

Sakay inátddenan na hidi ti kahuwesan a hanggan dikona a ti Samuel dán en nagin propeta. ²¹Nadid, gapu gustu di a magkahud ti hari ay

inátdenan hidi nen Diyos ti essa a lállaki a ti Saulo a anak ni Cis, gubwat siya ten lahi ni Benjamin. Nagin hari di siya ti áppat a pulu a taon.

²²Dikona ibutan dán siya nen Diyos ten katungkulan na ay pinili na ti David a magin hari di sakay kinagi na, ‘Netan ku kánni David a anak ni Jesse en atanan a gustu ku, gapu tukoy ku a nakahanda siya a sumunud ten atanan a iyutus ku!’

²³Ten lahi ni David en naggubwatan ni Jesus, en impangaku nen Diyos ten Israelita hidi a magin Tagapagligtas. ²⁴Bagu dummemát ti Jesus ay impangaral ni Juan ten buu a Israel a magsisi hidi ten kasalanan di sakay magpabinyag hidi. ²⁵Dikona adeni dán a matapos ti Juan ten gamet na ay kinagi na, ‘Bakay isipán moy a sikán dán en áorayán moy a Tagapagligtas. Bakán a sikán. Peru káttapos ku ay dumemát siya sakay maski mangibut la ten sandalyas na ay awanákarapatdapat gapu mataas siya a tarud.’

²⁶‘Kákkapatkaka ku hidi a gubwat ten lahi ni Abraham sakay sikam a tehud a ánteng ten Diyos sanigánnák moy, sikitam en nángpatawidan nen Diyos ten bareta tungkul ten kaligtasan. ²⁷Awan tinenggi nen Judio hidi a ked ti Jerusalem sakay nen pinunu di hidi ti Jesus a siya en Tagapagligtas. Maski en Kasulatan a hula nen propeta hidi a bábbasaán di kada-Aldew ten Káimang nen Judio hidi ay awan di maintendiyan. Hidi pa en nangtupad ten hula gapu hidi en nangpabunu kánni Jesus. ²⁸Maski awan hidi ti katuwiran a mangpabunu dikona ay inagid di la kánni Pilato a pabunu di siya. ²⁹Dikona natupad di dán atanan nen nakasulat tungkul ten pángpabunu di ay impedibábbi di siya ten kudus sakay impelábbáng di. ³⁰Peru biniyag siya a ruway nen Diyos. ³¹Makpal a aldew a pinumeta siya ten tolai hidi a nákkuyoyug dikona, dikona ked palla siya ti Jerusalem a gubwat ti Galilea. Nadid ay hidi dán en mangpatunay tungkul dikona. ³²Kaya iddi en Maganda a Bareta nen Diyos a inyangay mi háddi a ipakapospos dikomoy, en pangaku na ten ninunu tam hidi. ³³Iyud ay tinupad na dán nadid a panahun ten pamamag-itan nen pángbiyag na a ruway kánni Jesus. Kona ten nakasulat ten libru nen kansiyon a,

‘Siko en Anak ku,

sapul nadid ay sikán dán en Ama mu.’ ³⁴Tungkul ten kákkabiyag na a ruway sakay ten awan kákkarunot nen bággi na ay kinagi nen Diyos,

‘Ipagkaluub ku dikomoy en banal hidi sakay maasaan a pagpapala kona ten impangaku ku kánni David.’ ³⁵Nakasulat bi ten iba a bahagi nen libru nen kansiyon a,

‘Awan mu pabayan a marunot en Banal mu.’

³⁶Dikona nasunud dán ni David en atanan nen kagustuwan nen Diyos, ay natay dán siya sakay inlábbáng di a adeni ten nánglábbángngan

di ten dáddikál na hidi sakay narunot en bággi na. ³⁷Peru ti Jesus a biniyag a ruway nen Diyos ay awan summaber ti kákkarunot. ³⁸Dapat moy a matukuyan kákkapatkaka ku hidi a ten pamamag-itan ni Jesus ay napatawad dán en kasalanan tam. ³⁹En atanan nen sumampalataya hidi dikona ay napatawad dán ten atanan nen kasalanan di a awan mapatawad maski ten págsunud ten Kautusan hidi ni Moises. ⁴⁰Kaya mangilag kam tánni awan mangyari dikomoy en hula nen propeta hidi a,
⁴¹ ‘Sikam a magsesti hidi ten Diyos!

Magtaka kam sakay mepahamak!

Gapu gamitán ku ten kapanahunan moy
 en essa a bagay a awan moy mapaniwalaan,
 maski ni tehud a mángpaliwanag pa tungkul ti iyád dikomoy!’ ”

⁴²Nadid, dikona a lumakad dán de Pablo ay ti Bernabe ten sinagoga ay nákkekagbi en tolay hidi a mangaral dámman hidi dikodi ten ruway a Aldew nen Káimang nen Judio hidi. ⁴³Dikona mamaguliyán dán hidi ay ummunud kánde Pablo ay ti Bernabe en makpal a Judio sakay en Hentil hidi a nák-agum ten relihiyon nen Judio hidi. Kinauron hidi nen duwwa a apostol sakay pinayuan di hidi a tulos la hidi a magtiwala ten kabaitan nen Diyos.

⁴⁴Nadid, ten ruway a Aldew nen Káimang nen Judio hidi ay ngari-ngari a atanan nen tolay ten siyudad ay nagipun-ipun tánni mágsanig ten Upos nen Diyos. ⁴⁵Peru dikona a netan nen Judio hidi en makpal a tolay a angay mágsanig ay nanaghili hidi a tarud. Kaya linait di sakay kinontra ti Pablo. ⁴⁶Peru mabegsák en isip de Pablo ay ti Bernabe a magupos, kinagi di, “Dapatid ay sikam en purumeru mi a pángpakapospusan ten Upos nen Diyos. Peru gapu awan moy tinanggap ay hinatulan moy en sadili moy a awan kam karapatdapat ten biyag a awan ti katapusan kaya angay kami dálla mangaral ten Hentil hidi. ⁴⁷Gapu kona háddi en inyutus nen Panginooon dikomi,

‘Pinili taka a magin demlag ten Hentil hidi
 tánni mepangaral mu en kaligtasan hanggan ten kasuluk-sulukan
 ni munduwiday.’ ”

⁴⁸Tunay ti saya en Hentil sakay nagpuri hidi ten Panginooon gapu ten kinagi de Pablo ay ti Bernabe. Summampalataya en pinili hidi nen Panginooon a magkahud ti biyag a awan ti katapusan.

⁴⁹Kaya kummalat en upos nen Diyos ti lugarid a iyud. ⁵⁰Peru sinulsulan nen Judio hidi en lállaki hidi a pinunu nen siyudad sakay en bábbi hidi a relihiyosa a tanyag ten banuwan; pinausig di de Pablo ay ti Bernabe sakay pinalakad di hidi ti lugarid a iyud. ⁵¹Kaya impagpag nen duwwa en alikabuk ten básset di bilang tanda a kontra ten tolay hidi haud, sakay ummangay hidi ti Iconio. ⁵²En disepulus hidi ti Antioquia ay naputat hidi ti hustu ti kasayaan sakay ten Banal a Ispiritu.

Ti Iconio

14 ¹Nadid ten siyudad a Iconio ay kona bi hud en ginamet de Pablo ay ti Bernabe. Ummangay hidi ten sinagoga nen Judio hidi sakay mahusay en pággupos di kaya makpal a Judio sakay Griego en summampalataya kánni Jesus. ²Peru en ginamet nen Judio hidi a awan sumampalataya ay sinida di en isip nen Hentil hidi sakay sinulsulan di hidi kontra ten mánnampalataya hidi. ³Nanalay bi haud a nágyan de Pablo ay ti Bernabe sakay tunay ti begsák en isip di a nangaral tungkul ten Panginoon. Kaya pinatunayan nen Panginoon a tatarudan en pángngaral di tungkul ten awan ti kaparehu a kabaitan na, ten pamamag-itan nen intád na dikodi a kapangyariyan a makagamet ti makataka-taka hidi a bagay. ⁴Kaya nahati en tolay hidi ten siyudad, en agum ay kinumampi ten Judio hidi sakay en agum ay ten apostol hidi.

⁵Nadid, nagbalak ti madukás en Hentil hidi, en Judio hidi, sakay en pinunu di hidi, kontra ten apostol hidi. Inggayak di hidi a pahirapan sakay batuwán. ⁶Peru natukuyan iyud nen apostol hidi kaya ginuminan hidi ti Listra sakay ti Derbe a siyudad hidi ti Licaonia hanggan ten nakapalebut hidi a lugar. ⁷Impangaral Di haud en Maganda a Baretá.

Ti Listra

⁸Nadid, tehud a essa a lállaki ti Listra a awan makalakad, lupug siya sapul ten kákkeenak na. ⁹Mággetnud siya haud a mágsanig ten pángngaral ni Pablo. Dikona lináttángngan siya ni Pablo sakay netan na a tehud siya a pánniwala a magpiyya ay ¹⁰kinagi na ti mabegsák a, “Tumaknág ka ti diretsu!” Linumuksu en lállaki sakay tulos dán a naglakad. ¹¹Dikona netan nen tolay hidi en ginamet ni Pablo ay impákraw di ten sadili di a upos a Licaonia a, “Dummibábbi dikotam en duwwa a diyos a nagin tolay hidi!” ¹²Nginaranan di a Zeus ti Bernabe sakay ti Pablo ay Hermes gapu siya en mágpaliwanag. ¹³En templo nen diyos-diyosan di a ti Zeus ay ked la ten luwas nen sássáddáppan ten siyudad. Kaya en padi di ay náng-angay ti kabakaan a bunuwán a tehud a manga ulay a bulaklak tánni iyalay na sakay nen tolay ten banuwan kánde Bernabe ay ti Pablo a ked ten sássáddáppan nen siyudad. ¹⁴Dikona a matukuyan de Bernabe ay ti Pablo en gamitán nen tolay hidi ay pinisad-pisad di en badu di tánni ipeta di a adiyán di en gustu di a gamitán sakay nággaginanán hidi a ummangay ten kakpalaan nen tolay sakay impákraw di a kinagi, ¹⁵“Dyan kam maggamet ti kona haán, kaparehu moy kami la a tolay! Ummangay kami háddi tánni ipangaral dikomoy en Maganda a Baretá tánni adággan moy dán hidi iyán a gamet a awan ti serbi sakay sumoli kam ten Diyos a biyag a nanggamet ten langet, ten luta, ten diget sakay ten atanan a bagay a ked

haud. ¹⁶Ten lummipas a panahun ay pinabayan nen Diyos en atanan a tolay a manggamet ten balang gustu di a gamitán. ¹⁷Konapamanhud ay nangatád en Diyos ti sapat a katibayan a mangpatunay ni deya siya tánni matenggi moy siya ten pamamag-itan nen mágkaganda hidi a bagay a ginággamet na para dikomoy. Magpauden siya gubwat dilanget sakay mangatád ti maganda a ani ten takda a panahun. Átdenan na kam ti sapat a makan sakay páppasayaán na kam. ¹⁸Maski kona haud en kinákkagi ni Pablo ay nahirapan padi hidi a nangpugád ten tolay hidi a magalay dikodi.

¹⁹Peru dinumemát en Judio hidi a gubwat ti Antioquia sakay ti Iconio. Sinulsulan di en tolay hidi ti Listra kontra kánni Pablo kaya binábbatu di siya. Sakay hinehela di a paluwas ten siyudad ta isip diyid ay patay dán siya. ²⁰Peru dikona palebutan siya nen mánnampalataya hidi ay tummaknág siya sakay nagsoli ten siyudad. Ten ruway a aldew ay nagrektat hidi ay ti Bernabe a tamu ti Derbe.

Nagsoli De Bernabe ay ti Pablo ti Antioquia

²¹Nadid impangaral de Pablo ay ti Bernabe en Maganda a Baretá ti Derbe sakay makpal hidi a naakit a magin disepulus. Káttapos ay nagsoli hidi ten siyudad a Listra, Iconio sakay ti Antioquia a lugar ti Pisidia. ²²Pinabegsák di en isip nen mánnampalataya hidi sakay pinayuan di hidi a magpakatibay ten pánniwala di, sakay kinagi di, “Dapat kitam a magtággád ti makpal a hirap bagu kitam a makasáddáp ten kahariyan nen Diyos.” ²³Ten balang simbaan nen mánnampalataya hidi ay nagpili de Bernabe ay ti Pablo dikodi ti magin pinunu nen simbaan di. Káttapos ay nagkulásyon hidi tánni magdasal, sakay impebahala di hidi ten Panginoon a pánniwalaan di.

²⁴Nadid nalebut di dán en prubinsiya a Pisidia hanggan nakademát hidi ten prubinsiya a Pamfilia. ²⁵Impangaral di en upos nen Diyos ten siyudad a Perga sakay ummangay hidi ti Atalia. ²⁶Sapul ti Atalia ay nággabeng hidi a pasoli ti Antioquia. Haud labi en nángdasalan di dikodi a aguman hidi nen Diyos gapu ten natapos di dán a tarabahu.

²⁷Kaya káddemát di ti Antioquia ay dinulaw di atanan a kakagumanan di a mánnampalataya, sakay imbaretá di en atanan a ginamet nen Diyos ten pamamag-itan di. Sakay ni konya hidi a inátdenan nen Diyos ti pagkakataun a magpahayag ten Maganda a Baretá tánni sumampalataya en Hentil hidi. ²⁸Nalay hidi a nákpágyan haud kaguman en mánnampalataya hidi.

En Miting ti Jerusalem

15 ¹Peru tehud a sangan a lállaki a dummemát haud a gubwat ti Judea sakay nagtoldu ten mánnampalataya hidi ti kona háddi,

“Ni awan kam magpaturi ayun ten paraan nen Kautusan ni Moises ay awan kam maligtas.” ²Awan pummayag de Pablo ay ti Bernabe kaya nagin mainit en diskusyonan di. Kaya nagkaessaan nen mánnampalataya hidi a paangayán de Pablo ay ti Bernabe ti Jerusalem sakay sangan hidi a kákkapatkaka a taga-Antioquia, tánni angay di itanung ten apostol hidi sakay ten pinunu nen simbaan en tungkul ti problemaid a iyud.

³Nadid pinarektatan ngani hidi nen simbaan. Ten lakad di ay rummoyot hidi ten prubinsiya a Fenicia sakay ten prubinsiya a Samaria, imbareta di haud ni konya a naakit en Hentil hidi a sumampalataya ten Diyos. Kaya tunay en saya nen atanan nen mánnampalataya hidi ti baretaid a iyud. ⁴Káddemát di ti Jerusalem ay masaya hidi a tinanggap nen apostol hidi, nen pinunu hidi sakay nen buu a simbaan haud sakay imbareta di en atanan a ginamet nen Diyos ten pamamag-itan di. ⁵Peru tummaknág en sangan a mánnampalataya a ked ten grupu nen Pariseo hidi, sakay kinagi di a, “En Hentil hidi ay dapat a magpaturi sakay kagiyán dikodi a sumunud ten Kautusan ni Moises.”

⁶Nadid, nagmiting en apostol hidi ay ten pinunu hidi nen simbaan tánni mapággurunan di en tungkul ti bagayid a iyud. ⁷Káttapos nen atakdug a diskusyonan di ay tummaknág ti Pedro a kinagi na, “Kákkapatkaka ku hidi, tukoy moy a tenhud ay piniliyák nen Diyos tánni ipangaral en Maganda a Bareta ten Hentil hidi sakay summampalataya hidi. ⁸En Diyos a makatukoy ten isip nen balang essa dikotam en nangpatunay a tinanggap na hidi dikona nagkaluuban na hidi ti Banal a Ispiritu a kona labi dikotam. ⁹Impeta na a pantay en pangileng nen Diyos. Pinatawad na bi hidi ten kasalanan di gapu summampalataya hidi. ¹⁰Nadid ay gustu moy pa beman a subukán en Diyos? Bakin pagamet moy ten mánnampalataya hidi en bagay hidi a mágkahirap a maski en ninunu tam hidi sakay sikitam ay awan tam nagamet? ¹¹Summampalataya kitam sakay naligtas ten pamamag-itan nen habag nen Panginoon Jesus a awan ti kaparehu.”

¹²Tummahimik hidi a atanan sakay nágsanig hidi kánde Pablo ay ti Bernabe a magbareta tungkul ten himala hidi a pinagamet nen Diyos ten atubengán nen Hentil hidi. ¹³Káttapos ay ti Santiago dámman en nagupos, “Kákkapatkaka ku hidi, sanigán moy kagiyán kuwiday. ¹⁴Káttapos la ni Simon a nagpaliwanag tungkul ten dipalongu a pángdulaw nen Diyos ten Hentil hidi tánni maski hidi ay magin tolay na. ¹⁵Kona háddi en hula nen propeta hidi a nakasulat:

¹⁶ ‘Káttapos ni iyád ay magsoliyák a ruway.

Sakay ipataknág ku a ruway en binumagsak a kahariyan ni David. Itaknág ku a ruway en pághari na a nasida. ¹⁷Tánni aryokán sakay sambaán nen atanan a tolay en Panginoon; nen atanan a bansa a dinulaw tánni magin kao ku.

18 Kona haud en kinagi nen Panginoon a nángpakapospos ti hidi iyád a bagay
tenhud pa a panahon.’

19 Kinagi pa ni Santiago a, “Kaya para dikoku ay dyan tamon paghirapán en Hentil hidi ten káadeni di ten Diyos. 20 Mas mapiyya pa ni sulatan tam hidi a dyan kuman ti neatang ten diyos-diyosan hidi, dyan mangalunya, dyan kuman ten hayup hidi a nabitti sakay dyan kuman ti digi. 21 Gapu sapul pa tenhud a panahun, en Kautusan ni Moises ay bábbasaán dán ten sinagoga hidi kada Aldew nen Káimang sakay itáttoldu iyád ten bawat banuwan.”

En Sulat ten Mánnampalataya hidi a Hentil

22 Pákkasanig nen apostol hidi sakay nen pinunu hidi sakay nen atanan a mánnampalataya a naipun-ipun haud ten kinagi ni Santiago ay nagkaessaan di a mangpili ti sangan a lállaki ten mánnampalataya hidi tánni pákkuyugán di kánde Pablo ay ti Bernabe ti Antioquia. En duwwa a napili di ay ti Judas a dáddulawán di a Barsabas sakay ti Silas a igággalang nen mánnampalataya hidi. 23 Sakay impatawid di en sulat a kona háddi en nakadátton,

“Sikami a apostol ay ten pinunu hidi nen simbaan ay summulat sakay mákkumusta dikomoy a mánnampalataya hidi a Hentil a mágyan ti Antioquia, ti Siria sakay ti Cilicia. 24 Nabareta mi a angen kam lálligaligán nen agum hidi a kakagumanan tam a gubwat háddi. Maski awan mi hidi inutusan a mángkagi ti kona haud. 25 Kaya nagmiting kami sakay nagkaessaan mi a paangayán haán en duwwa hidi a napili mi a mángpaliwanag dikomoy. Pinákkuyug mi hidi ten mahal tam hidi a kákkapatkaka a de Bernabe ay ti Pablo a 26 awan nangsayang ten biyag di a mángtaya ten págserbi ten Panginoon tam a ti Jesu-Cristo. 27 Pinaangay mi dikomoy de Judas ay ti Silas tánni hidi dán en mángpaliwanag ten insulat mi. 28 Ten tulung nen Banal a Ispiritu ay naisipan mi a dyan kamon átdenan ti agum pa a utus nan en mágkahalaga la hidi a bagay, kona ti hidi iddi. 29 Dyan moy kanán en neatang ten diyos-diyosan hidi, dyan kamon kuman ten tehud a digi sakay dyan moy dán kanán en hayup a nabitti, sakay dyan kamon mangalunya. Ni sunudán moy hidi iyád ay magin mahusay en biyag moy. Hanggan dálla haud salamat.”

30 Nadid pinarektat di dán en napili di hidi a umangay ti Antioquia. Káddemát di haud ay pinisan di en atanan a mánnampalataya sakay inyatád di en sulat. 31 Pángbasa di ten sulat ay nasaya a tarud en tolay hidi gapu ten nasanig di. 32 De Judas ay ti Silas ay propeta, kaya makpal hidi a kinákkagi ten mánnampalataya hidi a nangpabegsák ten isip di sakay nangpatibay ten pánnampalataya di. 33 En duwwa ay nákpágyan haud ti sangan a aldew. Káttapos ay nagsoli dán hidi a tawid di en

págbati nen kákkapatkaka para ten nangutus hidi dikodi. ³⁴ [Peru mas ginustu ni Silas a mawarak ti Antioquia.]

³⁵ De Pablo ay ti Bernabe ay nágyan palla ti Antioquia. Kakaguman di en agum hidi a mánnampalataya, intoldu di sakay impangaral en upos nen Panginoon.

Naghiwalay de Pablo ay ti Bernabe

³⁶ Kállipas nen sangan a aldew ay kinagi ni Pablo kánni Bernabe a, “Angen ta soliyán a bisitaán en kákkapatkaka ta hidi ti pánnampalataya ten siyudad hidi a nangaralan ta ten upos nen Panginoon. Sakay ilingán ta ni ánya dán papágyan diyid.” ³⁷ Gustu ni Bernabe a ikuyug ti Juan a ngángngaranan di labi a Marcos. ³⁸ Peru kánni Pablo ay awan tama a ikuyug di siya ta awan siya nákpagtapos ten tarabahu di sakay linakadan na pa hidi ten prubinsiya a Pamfilia. ³⁹ Nadid ay nagkahud hidi ti mainit a diskusyon kaya tulos hidi a naghiwalay. Ingkuyug ni Bernabe ti Juan Marcos sakay nággabeng hidi a ummangay ten dikál a puduk a Cyprus. ⁴⁰ Ingkuyug bi ni Pablo ti Silas sakay lummakad hidi káttapos a idasal nen mánnampalataya hidi a kagbiyan hidi nen Panginoon. ⁴¹ Ummangay hidi ti Siria sakay Cilicia, sakay pinabegsák di en mánnampalataya hidi haud.

Nákkuyug ti Timoteo kánde Pablo ay ti Silas

16 ¹ Ummangay bi ti Pablo ti Derbe sakay ti Listra. Tehud haud a essa a disepulus en ngaran na ay ti Timoteo. En ina na ay mánnampalataya a Judio peru en ama na ay Griego. ² Igalang nen atanan a mánnampalataya ti Listra sakay ti Iconio ti Timoteo. ³ Gustu a ikuyug ni Pablo ti Timoteo kaya tinuri na siya gapu tukoy nen Judio hidi ti siyudadid a iyud a Griego en ama na. ⁴ Atanan nen banuwan a ummangayan di ay impakapospos di ten mánnampalataya hidi en napagkasunduwan nen apostol hidi sakay nen pinunu hidi nen simbaan ti Jerusalem a patakaran tánni iyud dán en sunudán di. ⁵ Kaya tummibay en pánnampalataya nen bawat miyembru nen kada simbaan, sakay aldew-aldew ay mágdadadagdag hidi.

En Pangitain ni Pablo ti Troas

⁶ Nadid, nangaral de Pablo ten lugar a Frigia sakay Galacia gapu awan hidi pinagustuwan nen Banal a Ispiritu a mangaral ten prubinsiya a Asia. ⁷ Káddemát di ten tapat nen lugar a Misia ay gustu di nakuwan a sumáddáp ti Bitinia peru awan hidi pinagustuwan nen Ispiritu ni Jesus. ⁸ Kaya nagtalib dálla hidi ten lugar a Misia sakay nagtulos ti Troas. ⁹ Dikona a tidug ti Pablo ti gibiyid a iyud ay nagkahud siya ti pangitain, tehud a essa a lállaki a taga-Macedonia a mágtaknág sakay mákkekagbi

dikona a kinagi na, “Angay kam pay ti Macedonia iday, kagbiyan moy kami a tulungan.” ¹⁰Kaya káttapos nen pangitain ni Pablo ay pagdaka kami a nagrektat a angay ti Macedonia, gapu nasigudu mi a paangayán kami haud nen Diyos tánni ipangaral mi en Maganda a Baretá.

Summampalataya ti Lydia

¹¹Sapul ti Troas ay nággabeng kami a patamu ti Samotracia sakay ten kailawan ay ti Neapolis. ¹²Sapul haud ay ummangay kami ti Filipos, essa a dikál a siyudad ti Macedonia a sakup ni Roma. Nákpágyan kami haud ti sangan a aldew. ¹³Ten Aldew nen Káimang nen Judio hidi ay lummuwas kami ten siyudad, ummangay kami ten gilid nen dinom gapu inisip mi a tehud a lugar haud a págdasalan nen Judio hidi. Nággetnud kami haud sakay nákpágguron ten bábbi hidi a nagipun-ipun. ¹⁴En essa dikodi ay ti Lydia a taga Tiatira, máglaku siya ti mágkamahal a damit a inubi. Maka-Diyos siya a tolay. Mentras a mágsanig siya kánni Pablo ay binukasan nen Panginooon en isip na sakay naniwala siya ten kinákkagi ni Pablo. ¹⁵Nagpabinyag hidi a sabilay sakay inakit na kami, kinagi na, “Ni tenggiyánnák moy a tapat a tagapagserbi nen Panginooon ay kadtamon dibilay, haud kam a tumulos.” Mahigpit en pággakit na dikomi kaya awan mi naadiyan.

Ten Págpiresuwan ti Filipos

¹⁶Essa a aldew dikona a patamu kami ten lugar a págdasalan nen Judio hidi ay naketagbu kami ti essa a anak a bábbi a alipin. Sináddáp siya ni madukás a ispiritu. Iyád a ispiritu ay nangatád dikona ti kapangyariyan a makapanghula. Dikál a pilak en kitaán nen amu na hidi ten pághula na. ¹⁷Ummunonud siya dikomi a de Pablo sakay ipáppákraw na a, “Hidi iyád a tolay ay tagapagserbi nen kataasan a Diyos! Ummangay hidi háddi tánni ipangaral di dikomoy ni konya kam a maligtas.”

¹⁸Pirmi na iyud a gággamitán dikomi aldew-aldew kaya naiyamut ti Pablo. Inatubeng na en anak a bábbi sakay kinagi na ten madukás a ispiritu, “Ten ngaran ni Jesu-Cristo, ay utusan taka a umibut ka dán haán ti bábbiyen!” Ti odas biyid a iyud ay pagdaka a ummibut en madukás a ispiritu. ¹⁹Dikona netan nen amu hidi nen anak a nawan dán en pagkapilakan di ay dinuklos di de Pablo ay ti Silas sakay ginuyud di hidi ten matolay a lugar sakay inyatubeng di hidi ten pinunu hidi. ²⁰Inyatubeng di hidi ten pinunu hidi nen siyudad sakay binintang di hidi ti kona háddi, “I duwwaiday a Judio ay manggulu hidi ten siyudad. ²¹Magtoldu hidi ti kaugaliyan a bawal ten kautusan tam hidi a Romano. Awan tam maari a tanggapán itáttoldu diyen.” ²²Sabay-sabay a sinumunggab en katolayan kánde Pablo ay ti Silas, sakay pinaeklasan hidi nen pinunu hidi a tulos di a pinahaplit en duwwa. ²³Káttapos di hidi a hináhhaplit ay impepiresu di

hidi sakay pinabantayan ti mapiyya. ²⁴Insáddáp hidi nen guwardiya ten kadisaladan nen págpiresuwan sakay ingkandadu di en kayu a sásslutan nen babásset di. ²⁵Nadid, dikona hatinggabi dán ay magdasal de Pablo ay ti Silas sakay mágkansyon hidi ti papuri sakay págsamba para ten Diyos. En agum hidi a piresu ay mágsanig dikodi. ²⁶Bigla a naglinug ti tunay ti begsák, nayanág maski pundasyon nen págpiresuwan. Pagdaka a bummukas en atanan nen pintuwan sakay naokbis en kadena nen atanan a piresu. ²⁷Nalukag en guwardiya nen págpiresuwan sakay dikona ketan na a bukas dán en pintuwan hidi ay akala na ni nakaginan dán en piresu hidi. Kaya binagut na en áttak na a laan na dán a bunuwán en sadili na. ²⁸Peru pinákrawan siya ni Pablo a kinagi na, “Dyan mu bunuwán i sadili muwen ked kami la háddi a atanan!” ²⁹Nággid ti simbuwan en guwardiya sakay nagginan a summáddáp sakay lummuhud a magpágpág ten atubengán de Pablo ay ti Silas. ³⁰Inluwas na hidi sakay nagtanung siya dikodi, “Ánya i dapat kuwid a gamitán tánni maligtasák?”

³¹Kinagi di, “Sumampalataya ka ten Panginooon a ti Jesus tánni maligtas ka, siko ay ten kasabilay mu.” ³²Impangaral di dikona en upos nen Panginooon sakay ten atanan nen kaguman na hidi ten bilay na. ³³Ti odas biyid a iyud ay lininisan nen guwardiya en tali-talingu de Pablo ay ti Silas, nagpabinyag siya sakay en kasabilay na hidi. ³⁴Káttapos ay ingkuyug na hidi ten bilay na sakay pinakan na hidi. Tunay en saya na sakay ten kasabilay na hidi gapu natukuyan di dán a sumampalataya ten Diyos.

³⁵Ten kadimadimangan na ay inutusan nen pinunu hidi nen siyudad en sundalu hidi a palayaán di de Pablo ay ti Silas. ³⁶Kinagi nen guwardiya kánni Pablo, “Inyutus nen pinunu hidi a maari kam kanon a lumaya. Kammoy dán, lumakad kamon a mapayapa.” ³⁷Peru kinagi ni Pablo dikodi, “Pinayabat di kami ten atubengán nen makpal a tolay sakay impiresu di kami maski awan kami palla naimbistigaan, samantala taga-Roma kami bi! Nadid ay gustu di kami a palayaán ti sekretu! Awan, awan maari! Kailangan a hidi angayid háddi a mangpalaya dikomi.” ³⁸Impakapospos nen sundalu hidi ten pinunu hidi nen siyudad en kinagi ni Pablo. Minanteng hidi dikona napospusan di a de Pablo ay ti Silas ay taga-Roma bali. ³⁹Kaya ummangay en pinunu hidi ten págpiresuwan sakay náktawad hidi kánde Pablo ay ti Silas. Inluwas di hidi ten págpiresuwan sakay inuron di hidi a lakadan di dán en siyudad. ⁴⁰Nadid ten kálluwas de Pablo ay ti Silas ten págpiresuwan ay nagtulos hidi ten bilay ni Lydia. Dinemáttan di en mánnampalataya hidi haud, bagu a lummakad en duwwa ay pinayuwan di hidi a magpakatibay ten pánnampalataya di.

Ti Tesalonica

17 ¹Nadid, rummoyot de Pablo ay ti Silas ti Amfipolis sakay Apolonia, sakay nagtulos hidi ti Tesalonica. Ti lugarid a

iyud ay tehud a sinagoga en Judio hidi. ²Gapu ugali dán ni Pablo, ay ummangay dâmmann siya ten sinagoga haud. Ten luub nen tállu a simba kada-Aldew nen Káimang nen Judio hidi ay ked siya ten sinagoga a mákpagpaliwanagan tungkul ten Kasulatan. ³Impaliwanag na sakay pinatunayan a en Cristo ay dapat pa a magdanas ti hirap sakay mabiyag a ruway. Kinagi na, “Ti Jesus a impakapospos ku dikomoy ay siya en Cristo.” ⁴Naakit sakay nákkuyug kánde Pablo ay ti Silas en sangan dikodi, kona bi ten tanyag hidi a kabábbiyan sakay en Griego hidi a maka-diyos.

⁵Peru nainggit en Judio hidi kaya sinulsulan di sakay pinisan en abusador hidi, sakay inutusan di hidi a manggulu ten siyudad. Sináddáp di en bilay ni Jason, pilit di a aryokán de Pablo ay ti Silas tánni iyatubeng ten tolay hidi. ⁶Dikona awan di ketan en duwwa ay imbaling di en iyamut di kánni Jason, binerber di siya sakay kaguman en sangan a mánnampalataya sakay inyangay di hidi ten pinunu hidi nen siyudad. Kona háddi en ipáppákraw di, “Hidi iyád a tolay ay manggugolu maski hádyangayan diyid, ⁷pinatulos hidi ni Jason ten bilay na. Sinuway di en atanan kautusan nen Emperador. Kinagi di pa a tehud a iba a hari a ngaran naid ay ti Jesus.” ⁸Pákkasanig nen tolay hidi sakay nen pinunu hidi nen siyudad ten ipáppákraw di ay minamagkagulu hidi. ⁹Bagu a pinalaya nen pinunu hidi ti Jason sakay ten kakagumanan na hidi ay pinagbayad di pa ti piyansa.

Ti Berea

¹⁰Ti gibiyid a iyud ay pinaangay nen mánnampalataya hidi de Pablo ay ti Silas ti Berea. Káddemát di haud ay ummangay hidi ten sinagoga nen Judio hidi. ¹¹Mas maganda a kauron en Judio hidi ti Berea nan en Judio di ti Tesalonica. Entrisadu hidi a tarud a mágsanig ten paliwanag ni Pablo, pagadalan di a aldew-aldew en Kasulatan tánni mapatunayan di ni tatarudan en kákkagiyán ni Pablo. ¹²Makpal en summampalataya haud a Judio kona bi ten Griego hidi, lállaki ay ti bábbi a tanyag ti lugarid a iyud. ¹³Peru pákkabareta nen Judio hidi ti Tesalonica a impangaral ni Pablo en upos nen Diyos ti Berea ay ummangay bi hidi haud tánni sulsulan di en tolay hidi a manggulu ten banuwan. ¹⁴Pagdaka a pinalakad nen mánnampalataya hidi ti Pablo sakay pinaangay di siya ten gilid nen diget, peru nawarak de Silas ay ti Timoteo. ¹⁵En nángtugán hidi kánni Pablo ay nákkuyug hanggan ti Atenas sakay nagsoli hidi ti Berea a tawid en bilin ni Pablo kánde Silas ay ti Timoteo a umunud hidi a pagdaka.

Ti Atenas

¹⁶Alay ni Pablo a maguray ten duwwa ti Atenas ay netan na a todú en diyos-diyosan ten siyudad. Kaya nagsaket ti hustu en isip na. ¹⁷Kaya

nákpaggaliwanagan siya ten sinagoga hidi haud, ten Judio hidi sakay ten relihiyoso hidi a tolay, sakay maski deya matagbu na ten matolay a lugar aldew-aldew. ¹⁸Nákpagdiskusyon bi dikona en sangan a maistu a kabilang ten grupu a Epicureo sakay Estoico. Tehud bi a sangan a nagkagi a, “Ánya wád i gustuwid a kagiyán ni magmala-malalakiyanen a lállaki?” En agum hidi ay kinagi di, “Magtoldu wád tungkul ten diyos nen iba a banuwan.” Nakagi di iyud gapu en itáttoldu ni Pablo ay tungkul kánni Jesus sakay en kákkabiyag a ruway. ¹⁹Kaya inyangay di siya ten págmitingan di ten Areopago tánni imbistigaan, kinagi di, “Gustu mi la a matukuyan ni ánya gustuwid a kagiyán ni biguwen a itáttoldu mu. ²⁰Iba iyán a toldu gapu pákkasanig mi palla kaya gustu mi a matukuyan ni ánya gustu naid a kagiyán.” ²¹Gapu en taga-Atenas hidi maski en dayu hidi a mágyan dán haud ay gugustu di a pamággurunan sakay sanigán en tungkul ten bigu a toldu.

²²Kaya tummaknág ti Pablo ten atubengán nen miting di ten Areopago, kinagi na dikodi, “Sikam a taga-Atenas hidi, netan ku a masiyadu kam a relihiyoso. ²³Gapu ten páglalebut ku ti banuwan moyiday ay neilingan ku ten lugar hidi a págdasalan moy en essa a altar a nakasulat en kona háddi, ‘Ten Diyos a awan matenggi.’ En Diyos a awan moy matenggi a páppuriyán moy ay siya en ipangaral ku nadid dikomoy. ²⁴En Diyos a nanglalang ti munduwiday sakay ten atanan a mágyan haád ay siya en Panginoon ten langet ay ten luta. Awan siya maari a mágyan ten templo a ginamet ni tolay. ²⁵Awan siya mangailangan ti ányaman a tulung nen tolay, ta siya en nangatád ti biyag, angás sakay atanan a bagay ten atanan a tolay. ²⁶Linalang na en atanan a lahi a gubwat ten essa a tolay sakay pinágyan na hidi ti buuwiday a mundu. Intakda na en hayunán nen balang essa sakay en mapágyanan na. ²⁷Ginamet na iyud tánni aryokán di siya, tánni ten pággaryok di ay bakay sakali a ketan di siya. Peru i tatarudanid ay kadeni tam la siya. ²⁸Gapu, ‘Tawid na i biyag tamiday, ararikad sakay pagkatolay.’

Kona ten kinagi nen sangan ten mágtula moy hidi,

‘Sikitam ay anak na.’

²⁹Gapu sikitam ay anak nen Diyos, ay dyan tam ipalagay a siya ay kona la ten ribultu a gintu, pilak, oni batu a linalang la ni isip sakay lima ni tolay. ³⁰Nalay a panahun a pinabayan nen Diyos en tolay ten awan di pángtenggi dikona. Peru nadid ay awan dán, gapu inyutus na a magsisi en atanan a tolay sakay adeyuwan di dán en madukás di a kákkabiyag. ³¹Gapu intakda na dán en aldew nen pághatul ti munduwiday, sakay iyád ay gamitán na a makatarungan ten pamamag-itan nen essa a tolay a pinili na. Pinatunayan na iyud dikona biniyag a ruway i tolayid a iyud.”

³²Pákkasanig di ten kinagi ni Pablo tungkul ten kákkabiyag a ruway ay tinulokyu siya nen agum. Peru en agum ay kinagi di a, “Gustu mi a

masanig a ruway i kinákkagi muwen.”³³ Sakay linakadan dán hidi ni Pablo.³⁴ Tehud a sangan a naniwala dikona sakay summampalataya ten Diyos. Kaguman haud de Dionisio a kabilang ten grupu a mágmiting ten Areopago, en bábbi a Damaris en ngaran na sakay en agum pa hidi a tolay.

Ti Corinto

18 ¹Káttapos ay lummakad ti Pablo ti Atenas sakay ummangay ti Corinto.

²Nakilala na haud en essa a Judio a Aquila en ngaran na, siya ay taga-Ponto. Káddemát na la a gubwat ti Italia a kaguman na en kabinga na a ti Priscila, gapu pinalakad ni Emperador Claudio atanan a Judio ti Roma. Ummangay ti Pablo ten bilay di, ³sakay gapu parehu hidi a mággamet ti tolda ay nákpágyan dán siya haud sakay nákpagtarabahu dikodi. ⁴Kada Aldew nen Káimang nen Judio hidi ay angay ti Pablo ten sinagoga a mákpapaliwanagan ten Judio hidi sakay ten Griego hidi, pilitán na hidi a maakit a sumampalataya.

⁵Dikona dummemát de Silas ay ti Timoteo a gubwat ti Macedonia ay awan dán ti agum a pináppospos ti Pablo aldew-aldew nan mangaral sakay magpatunay ten Judio hidi a ti Jesus en Cristo. ⁶Peru kinontra di siya sakay ininsulto di, kaya impagpag na en alikabuk ten badu na, bilang babala dikodi. Kinagi na, “Kasalahan moy dán iyán ni mepahamak kam! Awanák moy dán masisi! Sapul nadid ay angayák ten Hentil hidi mangaral.” ⁷Kaya linakadan na hidi sakay tummulos siya ten bilay ni Ticio Justo siya ay Hentil a maka-diyos, en bilay na ay kasadát nen sinagoga. ⁸Ti Crispo a pinunu ten sinagoga ay summampalataya ten Panginoon kona bi ten kasabilay na hidi. Makpal pa ten taga-Corinto hidi a nágsanig kánni Pablo en summampalataya sakay nagpabinyag.

⁹Essa a gibi dikona tidug ti Pablo ay nákpágguron dikona en Panginoon ten pangitain a kinagi na, “Dyan ka manteng, itulos mu la i pángngaral muwen! Maski ánya en mangyari ay dyan ka la umimang. ¹⁰Awan ti mangpasaket dikomu ta kagumanák mu, sakay makpal en mánnampalataya dikoku ti siyudadid a iyád.” ¹¹Kaya sataon ay ti kalahati siya a nákpágyan haud a nangaral ten tolay hidi ten upos nen Diyos.

¹²Ten dikona ti Galio dán en nagin gobernador ti Acaya ay nagkaessaan nen Judio hidi a dinikáp ti Pablo sakay inyangay di ten pághatulan. ¹³Kinagi di, “I tolayidi ay magakit ten tolay hidi a sumamba ten Diyos ten paraan a bawal ten kautusan!”

¹⁴Magupos dán nakuwan ti Pablo peru nagupos dán ti Galio a kinagi na, “Sikam a Judio hidi, ni madággi a kasalahan i reklamu moyen sakay ni páglabag ten batas ay dapat la a pospusán takam. ¹⁵Peru i reklamu moyen ay tungkul la ti upos, ngaran hidi sakay ten kautusan moy hidi a Judio ay umáddák a makialam ti bagayid a iyán. Bahala kamon!”

¹⁶Sakay pinaluwas hidi nen gobernador ten pághatulan. ¹⁷Sinunggaban di ti Sostenes a pinunu ten sinagoga. Binálbág di siya ten atubengán nen pághatulan peru awan iyud pinospos ni Galio.

En Kássoli ti Antioquia

¹⁸Káttapos ni pangyayariyid a iyud ay nákpágyan pa ti Pablo ti Corinto ti sangan a aldew, sakay nagpaalam ten mánnampalataya hidi. Káttapos ay ummangay siya ti Cencrea a adeni ten diget. Nagpapolpok siya haud tanda a natupad na dán en pangaku na ten Diyos. Sakay nággabeng siya a tamu ti Siria kaguman en magkabinga a Aquila sakay Priscila. ¹⁹Káddemát di ti Efeso ay inwarak ni Pablo en duwwa sakay summáddáp siya ten sinagoga nen Judio hidi. Nákpapaliwanagan siya ten ked hidi haud. ²⁰Inagid di dikona a ni maari ay mágyan pa siya haud ti sangan a aldew peru inumád siya. ²¹Peru dikona magpaalam dán siya ay kinagi na dikodi, “Magsoliyák haád a ruway ni kagustuwan nen Diyos.” Sakay lummakad siya ti Efeso a nagsakay ti abeng.

²²Dikona dummung siya ti Cesarea ay ummangay siya ten mánnampalataya hidi ti Jerusalem. Binati na hidi sakay káttapos ay nagtulos dán hidi ti Antioquia. ²³Nágyan siya haud ti sangan a aldew sakay káttapos ay rummektat dámman siya. Rummayot siya ten lugar a Galacia sakay Frigia sakay pinabegsák na en pánnampalataya nen atanan a disepulus haud.

Ummangay ti Apolos ti Efeso sakay ti Corinto

²⁴Tehud a dummemát a essa Judio ti Efeso a Apolos en ngaran na, neenak siya ti Alejandria sakay malalaki siya a magdiskurso sakay makpal a kabetuwan ten Banal a Kasulatan. ²⁵Natolduwan siya tungkul ten Dilan nen Panginooon sakay masipag siya a mangaral sakay intáttoldu na ti tama en tungkul kánni Jesus. Peru en tukoy na la ay en págbinyag ni Juan. ²⁶Mabegsák en isip na a nangaral ten sinagoga nen Judio hidi. Dikona nasanig nen magkabinga a Aquila sakay Priscila en págpaliwanag ni Apolos ay inakit di siya sakay ingkuyug di ten bilay di sakay impaliwanag di pa dikona ti hustu en bagay hidi a awan na palla tukoy tungkul ten Dilan a impeta nen Diyos. ²⁷Dikona naggayak siya a angay ti Acaya ay nagsulat en mánnampalataya ten disepulus hidi haud a tanggapán di ti mahusay ti Apolos. Káddemát na haud ay dikál en netulung na ten mánnampalataya hidi ten pamamag-itan nen kabaitan nen Diyos. ²⁸Gapu tunay siya ti husay a nagpaliwanag ay awan siya nadaig nen Judio hidi ten atubengán nen katolayan hidi. Pinatunayan na dikodi ten pamamag-itan nen Kasulatan a ti Jesus en Cristo.

Nangaral ti Pablo ti Efeso

19 ¹Mentras a ked palla ti Apolos ti Corinto, ti Pablo ay tinamu na en mabuki-bukid a lugar ten prubinsiya a hanggan nakademát siya ti Efeso. Netan na haud en sasangan a disepulus. ²Tinanung na hidi a kinagi na, “Natanggap moy dán beman en Banal a Ispiritu dikona summampalataya kam?”

“Awan palla, ni awan mi ngani nasanig a tehud a Banal a Ispiritu,” tábbig di. ³Kaya nagtanung ti Pablo, “Ni konahud, ay konya kam a nabinyagan?” Kinagi di, “En págbinyag ben ni Juan.”

⁴Kinagi ni Pablo, “En págbinyag ni Juan ay para ten tolay a nagsisi dán ten kasalanan na. Impangaral na ten Israelita hidi en págsisi tánni sumampalataya hidi kánni Jesus, en dumemát a kasunud na.”

⁵Dikona masanig di iyud, ay nagpabinyag hidi ten ngaran nen Panginooon a ti Jesus. ⁶Intupu ni Pablo en lima na ten ulu di. Sakay dummibábbi dikodi en Banal a Ispiritu kaya nakapagupos hidi ti iba-iba a upos sakay nagpahayag hidi ti upos a gubwat ten Diyos. ⁷Tehud a manga sapulu ay ti duwwa a lállaki en nagpabinyag.

⁸Mággangay ti Pablo ten sinagoga hidi ten luub nen tállu a bulan sakay mabegsák en isip na a mágpapaliwanagán sakay akitán na en tolay hidi a magpasakup ten pághari nen Diyos. ⁹Peru tehud a sangán dikodi a maktug ti pággisipan a umád a sumampalataya sakay nagupos pa hidi ti madukás ten atubengán nen katolayan ti kontra ten Dilan nen Panginooon. Kaya linakadan ni Pablo en sinagoga, ingkuyug na en mánnampalataya hidi a tamu ten iskuwilaan ni Tirano sakay nagtulos-tulos siya a nangaral aldew-aldew. ¹⁰Nagnalay siya haud ti duwataon kaya en tolay hidi a mágyan ti Asia Judio man oni Griego ay nakasanig ten upos nen Panginooon.

En Anak hidi ni Esceva

¹¹Naggamet haud en Diyos ti himala ten pamamag-itan ni Pablo. ¹²Maski panyu oni badu a nagamit ni Pablo ay iyangay di ten tehud hidi a saket. Magpiyya hidi maski en mágkadukás a ispiritu a mangpahirap dikodi ay lumakad.

¹³Tehud a sangán haud a Judio a maglebut a magpalakad ti mágkadukás a ispiritu, pinurbaan di a gamitán en ngaran ni Jesus ten págpalakad di ti mágkadukás a ispiritu. Kinagi di, “Ten ngaran ni Jesus a impangaral ni Pablo, utusan takam a lumakad kamon haán!” ¹⁴Kaguman dikodi en pittu a anak a lállaki ni Esceva, a kapunuwan a padi nen Judio hidi.

¹⁵Peru tinábbig hidi nen madukás a ispiritu, “Matenggi ku ti Jesus sakay matenggi ku bi ti Pablo. Peru sikam deya kam?” ¹⁶Sakay bigla hidi a dinugtuwan nen lállaki a sináddáp nen madukás a ispiritu. Natalu na hidi atanan sakay tináttalinguwan na hidi, tulos na a pinisad-pisad en babadu di kaya eklas hidi a gumminan a gubwat ti bilayid a iyud. ¹⁷Nabareta iyud nen atanan a taga-Efeso, Judio ay ti Griego kaya nanteng hidi a atanan, sakay pinuri di en ngaran nen Panginooon a ti Jesus. ¹⁸Makpal bi ten summampalataya hidi en nángtapat ten kakpalan ten mágkadukás di hidi a gamet. ¹⁹Induru nen makpal a tehud a galing-

galing en lilibru di hidi sakay tinutud di ten atubengán nen kakpalan. En karkula di ten halaga nen libru hidi ay ummabut ti limmapulu a libu a silber. ²⁰Kaya ten pamamag-itan nen kapangyariyan nen Panginoon, tulos-tulos a kummalat sakay nagtagumpay en upos na.

En Gulu ti Efeso

²¹Nadid, káttapos ni pangyayariyid a iyud, ten tulung nen Ispiritu, ay naisip ni Pablo a maglakbay ti Macedonia sakay ti Acaya a patamu ti Jerusalem. Kinagi na, “Kággubwat ku ti Jerusalem ay kailangan a bumisitaák bi ti Roma.” ²²Pinágdipalangu na ti Macedonia de Timoteo ay ti Erasto, hidi a duwwa en kaguman na, sakay nákpágyan palla siya ti Asia ti badit a panahon.

²³Ti panahunid a iyud ay nagkahud ti mahigpit a kaguluwan ti Efeso tungkul ten Dilan a impeta nen Panginoon. ²⁴Tehud a essa a mágpanday a en ngaran na ay ti Demetrio. Mággamet siya ti bábbadit a templo a yari ti silber para ten diyos-diyosan di a Artemis. Dikál i kita naid haud. ²⁵Pinisan ni Demetrio en tarabador na hidi sakay en agum hidi a tolay a kaparehu na ti kabiyagan. Sakay kinagi na, “Kakagumanan ku hidi, i tarabahu tam la iday en paggubwatan nen maganda tam a kabiyagan. ²⁶Nadid, netan moy sakay nasanig en kinákkagi ni Pablowid a iyán. Kinagi na a en diyos kan a ginamet la ni lima ni tolay ay bakán a tatarudan a diyos sakay makpal dán en naakit na. Bakán la a háddi ti Efeso nan ngari-ngari a pati ti buu a Asia. ²⁷Madukás i resultaíd ni itáttoldu na en. Masida en ngaran nen tarabahu tam. Bakán la iyud nan pati en templo nen mataas a diyos tam a ti Artemis ay mawanan ti serbi sakay awan di dán siya igalang. Siya pa beman en diyos a sambaán ti buu a Asia ay ten atanan a tolay ti munduwiday.

²⁸Dikona masanig di iyud ay inuminit en iyamut di sakay impákray di a, “Ti Artemis a diyos ni Efeso ay kataasan!” ²⁹Gapu ti iyud ay nagkagulu ti hustu en buu a siyudad ten pákrawan. Binerber di de Gayo ay ti Aristarco a taga-Macedonia a kaguman ni Pablo sakay sabay-sabay di hidi a inyangay ten págmitingan. ³⁰Gustu nakuwan ni Pablo a angay ten atubengán nen tolay hidi peru sinaway siya nen mánnampalataya hidi. ³¹Impekagi bi nen amigu na hidi a pinunu nen prubinsiya a Asia a mahigpit a dyan siya umangay ten págmitingan. ³²Magulu a tarud en tolay hidi ten págmitingan. En agum ay mángpákray ti essa a bagay, en agum ay iba bi en ipákray di sakay awan tukoy nen kakpalan ni bakin ked hidi haud a naipun-ipun. ³³Inisip nen agum a tolay a ked haud ti Alejandro i nagsapulanid nen gulu gapu siya en pinataknág nen Judio hidi ten atubengán. Dikona mágtaknág dán siya ay nagsinyas siya a tumahimik en tolay hidi tánni makapagpaliwanag siya. ³⁴Peru dikona matukuyan di a Judio labi siya ay lalu hidi a namagpákray ten luub nen duwang-odas ti kona háddi, “Ti Artemis a diyos ni Efeso ay kataasan!”

³⁵Nadid ten dimudyan ay napatahimik labi hidi nen pinunu nen banuwan. Kinagi na ten tolay hidi, “Sikam a taga-Efeso, deya beman awanid makatukoy a i siyudadiday a Efeso ay siya en nakabahala ten templo nen mataas a Artemis, kona bi ten banal a batu a naragrag a gubwat dilanget? ³⁶Awan ti makapagkagi a kakabuliyán i bagayid a iyád. Kaya tumahimik kam sakay dyan kam pabigla-bigla. ³⁷I duwwaen a inyangay moy háddi ay awan nagtakaw ten templo sakay awan nagupos ti madukás ten diyosa tam. ³⁸Kaya ni ti Demetrio ay ten tarabahador na hidi en tehud a reklamu kontra kándeyaman ay maari na a inyangay en kasu ten pághatulan, tehud a pinunu a maari a manghatul. ³⁹Sakay ni tehud kam pa a gustu a kagiyán ay dapat a pamággurunan sakay disisyunan ten miting a intakda nen batas. ⁴⁰Dilikadu kitam ti nangyariyiday nadid a aldew bakay ni siriyán di kitam ay awan kitam ti katuwiran ni bakin nagkagulu i siyudad tamiday.” ⁴¹Káttapos na a nagupos ay pinalakad na dán en tolay hidi.

Ummangay ti Pablo ti Macedonia sakay ti Grecia

20 ¹Dikona ummimang dán en kaguluwan ay pinadulaw ni Pablo en disepulus hidi sakay pinabegsák na en isip di. Káttapos ay nagpaalam siya sakay ummangay ti Macedonia. ²Binisita na en banu-banuwan haud, nagtoldu siya sakay pinabegsák na en isip nen disepulus hidi haud. Káttapos ay nagtulós dán siya hanggan nakademát ti Grecia. ³Nágyan siya haud ti tállu a bulan. Lumakad dán nakuwan siya a tamu ti Siria, peru nabareta na a tehud a balak a madukás en Judio hidi dikona, naisip na a magkon dálla siya ti Macedonia ten kássoli na. ⁴Nákkuyug dikona ti Sopater a anak ni Pirro a taga-Berea sakay de Aristarco ay ti Segundo a taga-Tesalonica, ti Gayo a taga-Derbe, ti Timoteo sakay de Tiquico ay ti Trofimo a taga-Asia. ⁵Nágdipalangu hidi sakay inuray di kami ti Troas. ⁶Káttapos nen Piyesta nen Tinapay a awan ti Págpaaalsa ay nággabeng kami a gubwat ti Filipos. Kállipas nen limma a aldew ay dummung kami ti Troas sakay nágyan kami haud ti pittu a aldew.

En Katapusan a Págbisita ni Pablo ti Troas

⁷Ten gibi nen sabado ay nagipun-ipun kami ten págtáppeng-táppeng ti tinapay. Nangaral ti Pablo hanggan ten hatinggabi gapu ten kadimadimangan na ay lumakad dán siya. ⁸Makpal a simbuwan ten disunu nen bilay a nagipun-ipunan mi. ⁹Mággetnud en essa a binatilyu ten bintana mentras mágsanig a ti Eutico en ngaran na. Gapu ten katakdug nen págpaliwanag ni Pablo ay nagtongka siya tulos a netidug. Awan nagnalay ay natápdug siya a gubwat ten kattállu a palapag nen bilay, kaya patay dán siya dikona inággkat di. ¹⁰Ummugsad ti Pablo sakay kinábkábban na siya, kinagi na, “Dyan kam mabalisa, biyag la siya.” ¹¹Summangkay siya a ruway ten disunu, nagtáppeng-táppeng ti tinapay

sakay kumman hidi. Intulos na en págpaliwanag na dikodi hanggan ten dimadimang sakay lummakad dán siya. ¹²Inyoli di a biyag en binatilyu kaya masaya hidi a tarud.

Sapul ti Troas Hanggan ti Mileto

¹³Nágdipalongu kami a nagsakay ti barku sakay dummung ti Ason. Haud kami kan dálla a mamagketa a de Pablo ta iyud en kinagi na dikomi. Gapu gustu na a magsakay ti sássakayan a pangluta. ¹⁴Dikona namagketa kami dán ti Ason ay náksakay bi siya ten barku a págsakayan mi kaya kaguman mi dán siya a ummangay ti Mitilene. ¹⁵Sapul ti Ason ay nagtulos kami ten biyahí mi sakay ten kailawan na ay tummalib kami ten tapat ni Quio. Ten ruway a aldew ay tummalib kami ti Samos, lummipas pa en essa aldew ay dummemát kami dámman ti Mileto. ¹⁶Nagdisisyon ti Pablo a dyan dálla rumoyot ti Efeso tánni awan dán maabala ti Asia. Gapu ni maari ay gustu na a ked dán siya ti Jerusalem ten aldew nen Pentecostes.

En Paalam ni Pablo ten Pinunu nen Mánnampalataya hidi ti Efeso

¹⁷Dikona ked ti Pablo ti Mileto ay pinadulaw na en pinunu hidi nen mánnampalataya hidi ti Efeso. ¹⁸Káddemát di haud ay kinagi na dikodi, “Tukoy moy ni konyaák a nákpágyan dikomoy sapul ten purumeru a aldew a káddemát ku ti Asia. ¹⁹Nagpakababaák a nagserbi ten Panginoon sakay tummákták en luwa ku a nagtiis ten makpal a pagsubuk gapu ten madukás a balak nen Judio hidi dikoku. ²⁰Dikona nangaralák sakay nagtoldu dikomoy ten atubengán nen katolayan oni ten bila-bilay moy ay awanák ti intagu a kagiyán basta ten kapiyyaan moy. ²¹Impangaral ku ten Judio hidi ay ten Griego hidi a dapat hidi a magsisi ten kasalanan di sakay magsoli ten Diyos sakay sumampalataya ten Panginoon a ti Jesu-Cristo.

²²Nadid, bilang kássunud ten Banal a Ispiritu ay angayák ti Jerusalem, awan ku tukoy ni ánya mangyariyid dikoku haud. ²³Basta tukoy ku laid ay ten balang banuwan a inangayan ku dán ay kinagi nen Banal a Ispiritu a kedák ti kákkapiresu ay ti pághirap. ²⁴Peru awan ti halaga dikoku i biyag kuwiday, en mahalaga ay matupad ku la en tungkulin ku a inyatád nen Panginoon a ti Jesus a ipakapospos en Maganda a Baretá tungkul ten habag nen Diyos a para ten tolay.

²⁵Nákpággagumák dikomoy mentras a ipangaral ku en tungkul ten Kahariyan. Nadid, tukoy ku a awanák moy dán ketan a ruway. ²⁶Kaya kagiyán ku dikomoy nadid a aldew, a bakán ku dán a kasalanan ni tehud a mepalulung dikomoy. ²⁷Gapu awanák nagalanganin dikomoy a mángpakapospos tungkul ten layunin nen Diyos. ²⁸Kaya ingatan moy en sadili moy sakay en atanan a mánnampalataya a inyentrega nen Banal

a Ispiritu dikomoy a bantayan. Alagaan moy ti hustu en simbaan nen Diyos gapu tinubus na hidi ten pamamag-itan nen digi nen sadili na a Anak. ²⁹Tukoy ku a ni awanák dán ay magdemáttan en mágkatapang hidi a asu a tayam a mangubus a mangpuksa ten katupaan. ³⁰Dumemát en panahun a tehud a mangaral ti kakabuliyán a gubwat labi ten grupu moy tánni makaakit hidi ten mánnampalataya hidi a humiwalay sakay mákkuyug dikodi. ³¹Kaya magingat kam, alalahanán moy en págtatoldu ku dikomoy aldew ay ti gibi ten luub nen tállu a taon a kakagumanák moy, makpal a luwa en pinuhunan ku.

³²“Nadid ay ipabahala takamon ten Diyos sakay ten upos na a makapangpatunay ten kabaitan na a awan ti kaparehu. Siya i makapangpatibayid dikomoy sakay makapangatád ten atanan a pagpapala a inlaan na ten atanan a lininisan na ten kasalanan di hidi. ³³Awanák naghangad ti pilak oni gintu ay ti badu nen deyaman. ³⁴Sikam i makatukoyid a nagtarabahuwák tánni tehud kami a kabiyaan ay ten kakagumanan ku hidi. ³⁵Ten atanan a pagkakataun ay impeta ku dikomoy a dapat kitam a magtarabahu ti kona haud tánni matulungan tam en mágkahina hidi. Alalahanán tam en kinagi nen Panginooon a ti Jesus a, ‘Pinagpala en mangatád nan en tumanggap.’”

³⁶Káttapos ni Pablo a nagupos ay lummuhud siya sakay nagdasal a kaguman di. ³⁷Sakay namagsangetan hidi a atanan a kummábkáb sakay ummámmu kánni Pablo. ³⁸Nalungkut hidi a tarud gapu ten kinagi na a awan di dán siya ketan a ruway kaya intugán di siya hanggan ten barku a sakayan na.

Ummangay ti Pablo ti Jerusalem

21 ¹Nadid, káttapos mi a de Pablo a nagpaalam dikodi ay nággabeng kami a patamu ti Cos. Ten kinailawan ay dummemát kami ti Rodas sakay sapul haud ay nagtulos kami ti Patara. ²Dinemáttan mi haud en essa a barku a patamu ti Fenicia kaya ummagton kami a summakay haud. ³Dinemát mi en tapat ni Cyprus a matan-aw ten danág ti kawiri. Sakay nagtulos-tulos kami a hanggan ti Siria peru pumundu kami ti Tiro gapu nagdiskarga en barku. ⁴Inaryok mi en disepulus hidi haud sakay náktulos kami dikodi ti sasimba. Ten tulung nen Ispiritu ay kinagi di kánni Pablo a dyan siya tumulos ti Jerusalem. ⁵Peru káddemát nen aldew a kállakad mi, ay intugán di kami hanggan ten luwas nen banuwan, kaguman en kákkabinga di ay ten anak di hidi. Dikona dumemát kami ten págpunduwan ten gilid nen diget ay lummuhud kami a atanan sakay nagdasal. ⁶Káttapos mi a nagpaalam dikodi ay summakay kami ten barku sakay ummuli dán bi hidi.

⁷Sapul ti Tiro ay nagtulos kami a nagbiyahi a hanggan dummung kami ti Tolemaida. Nápagketa kami ten mánnampalataya hidi sakay nágyan

kami haud ti saldew. ⁸Ten rumuway a aldew ay nagtulos kami ti Cesarea. Náktulos kami ten bilay ni Felipe a mángngaral ten Maganda a Baretá. Essa siya ten pittu a napili tenhud ti Jerusalem. ⁹Tehud siya áppat a anak a dalaga a puru a propeta. ¹⁰Dikona a lummipas en sangan a aldew a ked kami haud ay tehud a dummemát a essa a propeta a gubwat ti Judea a Agabo en ngaran na. ¹¹Ummadeni siya dikomi sakay inalap na en sinturon ni Pablo. Pinungu na en sadili na a básset ay ten lima na sakay kinagi na, “Iddi en kinagi nen Banal a Ispiritu. Kona haád en gamitán nen Judio hidi ti Jerusalem ten makákkaó ti sinturonid a iddi, sakay iyentrega di siya ten Hentil hidi.” ¹²Ten pákkasanig mi ten kinagi na ay impákkekagbi mi sakay nen tolay hidi haud kánni Pablo a dyan dán siya umangay ti Jerusalem. ¹³Peru kinagi ni Pablo, “Nangánya kam? Bakin magsanget kam? Lалуwák moy la a palungkután! Nakahandaák bakán la a mapungu ti Jerusalem nan maski matayák alang-alang ten ngaran nen Panginooon a ti Jesus.” ¹⁴Dikona nabati mi a awan mi siya mapugád ay pinabayan mi dálla siya. Kinagi mi a, “Masunud en kaluuban nen Panginooon.”

¹⁵Kállipas nen sangan a aldew ay rummektat kami a patamu ti Jerusalem. ¹⁶Nákkuyug dikomi en sasangan a disepulus a taga-Cesarea. Inyangay di kami ten bilay ni Manason a taga-Cyprus sakay haud kami a náktulos. Ti Manason ay nanalay dán a mánnampalataya.

Binisita ni Pablo ti Santiago

¹⁷Nadid, káddemát mi ti Jerusalem ay tinanggap kami ti mahusay nen mánnampalataya hidi haud. ¹⁸Ten ruway a aldew ay bummisita kami a de Pablo kánni Santiago. Ked bi haud en pinunu hidi nen simbaan ti Jerusalem. ¹⁹Binati hidi ni Pablo sakay inessa-essa na a imbaretá dikodi en atanan a ginamet nen Diyos ten Hentil hidi ten pamamag-itan nen págserbi na.

²⁰Dikona nasanig di iyud ay nagpuri hidi ten Diyos. Káttapos ay kinagi di kánni Pablo, “Tukoy mu kapatkaka, tehud dán a sangan a libu a Judio en summampalataya kánni Jesus. Mahigpit bi en págtupad di ten Kautusan. ²¹Nabaretá di a tinolduwan mu kan en atanan a Judio a mágyan ten banu-banuwan nen Hentil a dyan di sunudán en Kautusan ni Moises. Kinagi mu kan pa bi a dyan di dán turiyán en anak di sakay dyan di sunudán en kaugaliyan nen Judio hidi. ²²Ánya nadid dapat tamid a gamitán? Siguradu a mabaretá di dán a dummemát ka. ²³Kaya kona háddi i gamitán muwid. Tehud háddi a áppat a lállaki a tehud a panata. ²⁴Ikuyug mu hidi sakay mákpagtupad ka bi ten páglinis ayun ten Kautusan. Bahala ka dán ten atanan nen magastus tánni makapagpapolpok dán hidi. Ti paraanid a iyud ay matukuyan nen atanan a Judio a kakabuliyán en nabaretá di tungkul dikomu, nan sumássunud ka ten Kautusan ni Moises. ²⁵Tungkul

ten Hentil a mánnampalataya ay sinulatan mi hidi a nagkaessaan mi a dyan hidi kuman ti ányaman a makan a neatang ten diyos-diyosan, sakay dyan kuman ti digi sakay hayup a nabitti sakay dyan mangalunya.”²⁶ Kaya ruway a aldew ay kinuyug ni Pablo en lállaki hidi ten Templo sakay sabay hidi a nangtupad ten panata di a páglinis. Káttapos ay summáddáp siya ten templo sakay impakapospos na ni hanggan nikan en alay nen págtupad ten panata di a páglinis, tánni makapagalay en balang essa dikodi.

En Pángdikáp di kánni Pablo

²⁷Nadid, dikona adeni dán a matapos en pittu a aldew ay netan nen sangan a Judio a taga-Asia ti Pablo a ked ten Templo. Sinulsulan di en atanan nen tolay a manggulu, sinunggaban di siya sakay tulos a dinikáp. ²⁸Ipáppákraw di a, “Kabanuwan mi hidi, tulungan moy kami! Saiddi en tolay a mágtatolduwán ten atanan a tolay maski ni hádyá siya a makademát ti kontra ten Israelita hidi, ten Kautusan ni Moises, sakay kontra ten Templo. Awan na inggalang i Templo tamiday, tehud pa siya a ingkuyug a Hentil a summáddáp, diningáttan na en banal a lugar!” ²⁹Kona hud en patama di gapu netan di ti Pablo ten siyudad a kaguman ti Trofimo a taga-Efeso. En akala di ay ingkuyug siya ni Pablo ten Templo. ³⁰Nagkagulu ten buu a siyudad gapu ten nasanig di a bareta. Sinunggaban di ti Pablo sakay binerber di a paluwas ten Templo sakay insiradu en pintuwan. ³¹Bunuwán di dán nakuwan ti Pablo peru nabareta nen pinunu nen sundalu hidi a gulu i buu a Jerusalem. ³²Kaya ingkuyug nen pinunu nen sundalu hidi en upisyal na hidi sakay sundalu na hidi a tamu ten páppágyanan nen kaguluwan. Pákketa nen tolay hidi dikodi ay inyemang di en págbálbág di kánni Pablo. ³³Inadeniyan nen pinunu nen sundalu hidi ti Pablo sakay dinikáp na. Inyutus na ten sundalu na hidi a punguwán di siya ti duwwa a kadena. Sakay intanung na, “Deya iyád a tolay? Sakay ánya i kasalanan naid?” ³⁴Awan parehu en ipáppákraw nen tolay hidi. Gapu ten kaguluwan ay awan maliwanagan nen pinunu nen sundalu hidi ni ánya en tatarudan a pangyayari kaya inyutus na a iyangay ti Pablo ten kampu di. ³⁵Káddemát di ten agdenan ay inákgat dálla nen sundalu hidi ti Pablo gapu ummondug en gulu ³⁶nen tolay hidi a umunonud dikodi sakay ipáppákraw di, “Bunuwán siya.”

En Pángtanggul ni Pablo ten Sadili na

³⁷Dikona isáddáp palla nen sundalu hidi ti Pablo ten kampu di ay nák-oron siya ten pinunu nen sundalu hidi. Kinagi na, “Maari taka a makauron?” Kinagi nen pinunu nen sundalu hidi, “Makabetu ka bali a magupos ti Griego? ³⁸Ni konahud ay bakán a siko en taga-Egipto a pinunu nen áppat a libu a armadu a lállaki a náklaban dikomi sakay tinumalon hidi.”

³⁹Tummábbig ti Pablo, “Essaák a Judio a taga-Tarso ti Cilicia a tanyag ti iyád a siyudad. Magpermissuwák pay dikomu a pakultadanak mu a magupos ti tolayiday hidi.” ⁴⁰Pinakultadan siya nen pinunu nen sundalu hidi a magupos kaya tummaknág siya ten balitang nen agdenan sakay sininyasan na en tolay hidi a tumahimik. Dikona tahimik dán hidi a atanan ay nagupos dán ti Pablo ti upos ni Hebreo.

22 ¹“Kákkapatkaka ku hidi sakay kadáddikállan, sanigán moy i paliwanag kuwiday tánni maintendiyanák moy!” ²Dikona masanig di siya a nagupos ti upos ni Hebreo ay lalu hidi a tummahimik sakay nagtulós ti Pablo a nagupos. Kinagi na,

³“Sikán ay Judio a neenakák ti Tarso a sakup nen prubinsiya a Cilicia, dummikállák ti Jerusalemiday. En maistu ku ay ti Gamaliel sakay mahigpit en págtoldu na dikoku tungkul ten Kautusan nen ninunu tam hidi. Mahigpit tenhud en págsunud ku ten Diyos a kona dikomoy nadid. ⁴Pinahirapan ku sakay pinabunu en sumunud hidi ti Dilanid a iddi. Pinapungu ku hidi sakay impepiresu, bábbi man oni lállaki. ⁵Mapatunayan iyád nen kapunuwan nen padi hidi ay ten buu a kapisanan nen pinunu hidi nen banuwan. Hidi pa a mismu en nangatád dikoku ti sulat hidi para ten Judio hidi ti Damasco kaya ummangayák haud para dikáppán en miyembru hidi ni Dilanid a iddi sakay iyangay ku hidi ti Jerusalemiday tánni maparusaan.”

En Kássampalataya ni Pablo

⁶“Ten dikona a tanghali dán sakay adenyák dán ti Damasco ay bigla a kummislap ten palebut ku en matindi a demlag a gubwat dilanget. ⁷Nerakpaák ten luta sakay nasanig ku en boses a kinagi na dikoku, ‘Saulo, Saulo! Bakin áusigánnák mu?’ ⁸Tummábbigák, ‘Deya ka beman Panginoo?’ Kinagi na, ‘Sikán ti Jesus a taga-Nazaret a áusigán mu.’ ⁹Netan nen kakagumanan ku hidi dikona dummemlag en palebut ku peru awan di nasanig en boses a nákpágguron dikoku. ¹⁰Sakay intanung ku dikona, ‘Ánya gamitán kuwid nadid Panginoo?’ Kinagi na, ‘Tumaknág ka sakay umangay ka ti Damasco, haud mu a matukuyan en inlaan a dapat mu a gamitán.’ ¹¹Gapu ti demlagid a iyud ay naburákkák. Kaya inantabayanánák nen kaguman ku hidi a tamu ti Damasco.

¹²“Tehud haud a essa a lállaki a Ananias en ngaran na. Siya ay makadiyos a tolay sakay sumássunud ten Kautusan sakay igalang siya nen atanan a Judio. ¹³Ummangay siya ten páppágyanan ku sakay kinagi na dikoku, ‘Kapatkaka a Saulo maketa ka dán a ruway!’ Pagdakaák a naketa a ruway, sakay inileng ku siya. ¹⁴Sakay kinagi na pa a, ‘Pinili ka nen Diyos nen ninunu tam hidi tánni matukuyan mu en kagustuwan na sakay ketan mu en Banal a Tagapagserbi na sakay masanig en boses na. ¹⁵Gapu siko en mangpatunay para dikona ten atanan a tolay en tungkul ten

netan mu ay ten nasanig mu. ¹⁶Ánya pa urayán muwid? Tumaknág ka, magpabinyag ka sakay magdasal ka ten ngaran na tánni mapatawad ka ten kasalanan mu hidi.’ ”

Nangaral ti Pablo ten Hentil hidi

¹⁷“Nagsoliyák ti Jerusalemiday, dikona kedák ten Templo a pasiyaan a magdasal ay tehudák a netan a pangitain. ¹⁸Netan ku en Panginoon sakay kinagi na dikoku, ‘Magalistu ka lumakad ka ti Jerusalemiday gapu awan di tanggapán i págpatunay muwen tungkul dikoku.’ ¹⁹Sakay kinagi ku, ‘Panginoon, talaga a tukoy di en ginággamet ku dikona sinássáddáp ku en sinagoga hidi sakay impáppiresu sakay impabálbág en maniwala hidi dikomu. ²⁰Sakay dikona bunuwán di ti Esteban a tagapagpatunay mu ay kedák haud sakay nákpakkaessaák ten ginamet di, sikán pa en nangbantay ten badu nen nangbunu hidi dikona.’ ²¹Peru kinagi nen Panginoon dikoku, ‘Kadmuán ta paangayán taka ten adeyu hidi a lugar, ten Hentil hidi.’

²²Nágsanig hidi kánni Pablo, peru ten pángkagi na ti kona haud ay nagpákrawan hidi ti hustu, “Bunuwán siya! Awan siya dapat a mabiyag!” ²³Tulos-tulos la en pákrawan di, nágsasapwarán hidi ti alikabuk sakay ipágbudas di en alikábkáb di hidi. ²⁴Kaya inyutus nen pinunu nen sundalu hidi a isáddáp ti Pablo ten kampu di tánni imbistigaan, sakay haplitán tánni matukuyan ni bakin a kona dálla haud en pákrawan nen Judio hidi kontra dikona. ²⁵Peru dikona magapus di dán siya tánni haplitán ay kinagi ni Pablo ten kapitan a mágtaknág ten adeni na, “Ked beman ten batas a basta haplitán en essa a Romano maski ni awan palla siya nahatulan?” ²⁶Pákkasanig nen kapitan ay pagdaka a angay náktanung ten kumander, “Ánya dán i maariyid a gamitán nadid ta Romano bali i tolayid a itud?” ²⁷Kaya ummangay ten páppágyanan ni Pablo en kumander sakay tinanung na a, “Talaga beman a Romano ka?” Kinagi na, “Romanowák.” ²⁸Kinagi nen pinunu nen sundalu hidi, “Dikál a pilak i imbayad kuwid baguwák a nagkahud ti karapatan a kona ten Romano hidi.” Kinagi ni Pablo, “Peru sikán ay sapul ten kákkeenak ku ay Romanowák dán.” ²⁹Pagdaka a lummakad en magimbistiga hidi dikona. Nanteng bi en pinunu nen sundalu hidi gapu pinagapus na ti Pablo a essa bali a Romano.

Ummatubeng ti Pablo ten Sanedrin

³⁰Nadid gapu gustu nen pinunu nen sundalu hidi a matukuyan ni ánya i reklamuwid nen Judio hidi kánni Pablo. Kaya ten kailawan ay dummulaw siya ti miting ten pinunu nen padi hidi sakay ten Sanedrin. Angay na pinaokbis ti Pablo sakay inyatubeng dikodi.

23 ¹Ummileng ti Pablo ten kapisanan nen pinunu nen Judio hidi sakay kinagi na, “Kákkapatkaka ku hidi, ten atubengán nen Diyos ay nabiyagák a malinis i konsensiya kuwidi hanggan nadid.”

²Pákkasanig di ten kinagi ni Pablo ay inyutus ni Ananias a kapunuwan nen padi hidi ten tolay a kadeni ni Pablo a dapangán di siya. ³Peru kinagi ni Pablo, “Haplítan ka nen Diyos, siko a magkukunwari! Mággetnud ka la haán tánni maghatul ayun ten Kautusan, peru labag ten Kautusan a padapangák mu.”

⁴Kinagi nen katataknág hidi a kadeni ni Pablo, “Awan ka ti gagalang ten kapunuwan a padi nen Diyos!”

⁵Tummábbig ti Pablo, “Kákkapatkaka ku hidi awanák ti nangmalayan a pinunu bali siya a padi. Gapu nakasulat ngani a, ‘Awan ka dapat a magupos ti bagay a kontra ten pinunu nen banuwan.’ ”

⁶Natukuyan ni Pablo a tehud a grupu ni Saduseo sakay Pariseo ten kapisanan nen mágkataas hidi a Judio kaya kinagi na ti mabegsák, “Kákkapatkaka hidi, Pariseowák sakay anakák bi nen Pariseo hidi. Naimbistigaanák nadid gapu ten pánniwala ku a mabiyag a ruway en patay hidi.”

⁷Dikona a makagi iyud ni Pablo ay namagtalu-talu en Pariseo hidi ay ten Saduseo hidi kaya nagduwwa a bahagi en kapisanan di. ⁸Gapu en pánniwala nen Saduseo hidi ay awan mabiyag a ruway en patay sakay awan ti anghel oni ispiritu. Peru en Pariseo hidi ay maniwala ti atananiid a iyád. ⁹Nadid inumondug en pákrawan di. Tummaknág en sangan a tagapagtoldu nen Kautusan a kabilang ten grupu nen Pariseo hidi a impilit di a, “Awan kami ti ketan a kasalanan ni tolayid a iddi. Bakay tehud a ispiritu oni anghel a nákpágguron dikona!”

¹⁰Dikona nagin mahigpit dán en pamágtalu-talu di ay nanteng en pinunu nen sundalu hidi bakay bálbággán nen tolay hidi ti Pablo. Kaya pinaugsad na en sundalu hidi sakay inyutus na a alapán di ti Pablo sakay isáddáp ten kampu di.

¹¹Ti gibiyid a iyud ay pummeta en Panginoon kánni Pablo sakay kinagi na a, “Dyan ka manteng! Nagpatunay ka tungkul dikoku ti Jerusalemiday, kona bi hud en gamitán mu ti Roma.”

Inggayak di a Bunuwán ti Pablo

¹²Ten kadimadimangan ay tehud a sangan a Judio a nagkasundu a bunuwán di ti Pablo. Nagpanata en balang essa dikodi a awan hidi kuman oni uminom hanggan awan di mabunu ti Pablo. ¹³Mahigit a áppat a pulu a lállaki en nagpanata ti kona haud. ¹⁴Sakay ummangay hidi ten pinunu nen padi hidi ay ten pinunu hidi nen banuwan, a kinagi di, “Nagpanata kami ti mahigpit a awan kami kuman sakay awan kami uminom hanggan awan mi mabunu ti Pablo. ¹⁵Kaya nadid, sikam ay ten kapisanan nen mágkataas hidi a Judio ay kagiyán moy ten pinunu nen sundalu hidi a paugsadán di a ruway ti Pablo, kagiyán moy la a imbistigaan moy pa siya ti hustu. Sakay ten dilan palla ay bunuwán mi dán siya.”

¹⁶Peru nasanig iyud nen pamangkin ni Pablo a lállaki a anak nen kapatkaka na a bábbi. Kaya ummangay siya ten kampu nen sundalu hidi sakay kinagi na kánni Pablo iyud a balak di. ¹⁷Dinulaw ni Pablo en kapitan sakay kinagi na, “Aguman mu pay i binatilyuwiday ten pinunu nen sundalu hidi ta tehud siya a kagiyán.”

¹⁸Inaguman siya nen kapitan ten pinunu nen sundalu hidi sakay kinagi na, “Dinulawanák nen piresu a ti Pablo, pinaagum na i binatilyuwiday gapu tehud kan siya a kagiyán dikomu.”

¹⁹Tinawidan nen pinunu nen sundalu hidi en lima nen binatilyu sakay inyadeyu na a tinanung, “Ánya beman i kagiyán muwid dikoku?”

²⁰Tummábbig siya, “Nagkaessaan nen Judio hidi a agidán di dikomu ti Pablo a iyatubeng ni ilaw ten Sanedrin a wari-wari di pa a imbistigaan ti hustu. ²¹Dyan ka nakuwan maniwala gapu mahigit a áppat a pulu a lállaki en mangabang dikona tánni bunuwán di siya. Nagpanata pa hidi a awan hidi kuman oni uminom hanggan awan di mabunu ti Pablo. Nadid ay handa dán hidi, urayán di dálla ni pumayag ka.”

²²Nadid, pinauli nen pinunu nen sundalu hidi en binatilyu sakay binilin na a, “Dyan mu kagi-kagiyán maski kándeya a nagpilet ka dikoku.”

Inyangay di ti Pablo kánni Gobernador Felix

²³Nadid, nangdulaw en pinunu nen sundalu hidi ti duwwa ten kapitan na hidi sakay kinagi na a, “Mánghanda kam ti duwados a sundalu sakay pittu a pulu a tehud a kabayu sakay duwados bi a sundalu a tehud a pika. Tánni angay kam ti Cesarea nadid a alas nuwebi ti gibi.

²⁴Maghanda kam bi ti kabayu hidi a págsakayan ni Pablo sakay iyangay moy siya kánni gobernador Felix, bantayan moy siya ti hustu!” ²⁵Sakay nagsulat en kumander kánni gobernador Felix ti kona háddi,

²⁶“Sikán ti Claudio Lisias a nagsulat dikomu a kagalang-galang a Gobernador Felix. Kumusta ka la? ²⁷Iyán a lállaki ay dinikáp nen Judio hidi sakay bunuwán di dán nakuwan. Nadid natukuyan ku a Romano bali siya kaya ginamet kuwid ay inligtas ku siya sakay pinaagum ku ten sundalu ku hidi. ²⁸Gapu ten sor ku a mapospusan ni bakin ingkasu di siya ay impeatubeng ku ten kapisanan nen mágkataas hidi a Judio. ²⁹Natukuyan ku a tungkul ten Kautusan di i nángkasuwan diyid dikona, peru awan palla iyud sapat a pangbunuwan oni pángpiresuwan dikona. ³⁰Natukuyan ku bi a gayakán siya a bunuwán nen Judio hidi kaya pagdaka ku siya a impeangay dikomu. Sakay kinagi ku ten tolai hidi a angay dálla hidi magreklamu dikomu kontra dikona. Hanggan dálla hud.”

³¹Sakay summunud en sundalu hidi ten utus dikodi. Kággibi na ay inangay di ti Pablo sakay inyangay di ti Antipatris. ³²Ten kadimadimangan na ay nagsoli en sundalu hidi ten kampu di peru en

máγκabayu hidi ay nagtulós ten páglakbay di tánni bantayan ti Pablo. ³³Káddemát di ti Cesarea ay inyentrega di ti Pablo ten gobernador sakay inyatád di en sulat. ³⁴Pákkabasa nen gobernador ten sulat ay tinanung na ti Pablo ni taga hádyá siya. Dikona matukuyan na a taga-Cilicia, ³⁵ay kinagi na, “Sanigán ku en katuwiran mu káddemát nen nángkasu hidi dikomu.” Sakay inyutus na a bantayan ti Pablo ten palasyu ni Herodes.

Inreklamu nen Judio hidi ti Pablo

24 ¹Kállipas nen limma a aldew ay dummemát ti Cesarea ti Ananias a kapunuwan nen padi hidi. Tehud siya a kaguman a sangan a pinunu nen banuwan sakay essa a abugadu a ti Tertulo en ngaran na. Ummatubeng hidi ten gobernador sakay kinagi di en reklamu di kontra kánni Pablo. ²Inyatubeng di ti Pablo sakay sinapulan dán ni Tertulo a isaysay en reklamu na. Kinagi na,

“Kagalang-galang a Gobernador Felix, essa a mahusay a pinunu gapu ti alay dán a panahun ay napanatili mu a tahimik sakay makpal dán a pagbabagu a kapiyyaan i bansa miyiday gapu dikomu. ³Gapu ti hidi iyád ay magpasalamat kami ti dikál dikomu maski ni hádyá sakay awan ti katapusan. ⁴Awan ku gustu a maabala ka, kaya ipákpágguron ku a kagbiyan mu a sanigán i kagiyán miyiday awan la malay. ⁵Gapu i tolayid a iyán ay manggugolu. Gágguluwán na atanan Judio maski hádyá a lugar ni munduwiday sakay essa siya ten pinunu hidi nen Nazareno a grupu. ⁶Maski en Templo mi ay laan na a paggamitan ti madukás kaya dinikáp mi siya. [Laan mi dán siya a hatulan ayun ten kautusan mi, ⁷peru dummemát en pinunu nen sundalu hidi a ti Lisias sakay pinuwera di a inalap dikomi i tolayid a iyán. ⁸Sakay inyutus na dikomi a en tehud a reklamu ay angay dálla dikomu magreklamu.] Ni imbistigaan mu siya ay matukuyan mu en atanan nen reklamu mi kontra dikona.” ⁹Inayunan bi nen Judio hidi a ked haud en atanan a kinákkagi ni Tertulo.

Nangatuwiran ti Pablo ten Atubengan nen Gobernador

¹⁰Sininyasan nen Gobernador ti Pablo a magupos kaya kinagi na, “Kagalang-galang a Gobernador, tukoy ku a nalay ka dán a panahun a huwes ni bansaid a iddi kaya masayaák a mangatuwiran ti atubengán muwidi. ¹¹Awanák palla ti sapulu ay ti duwwa a aldew a ked ti Jerusalem tánni sumamba ten Diyos. Mapatunayan mu iyád Gobernador ten pággimbistiga mu. ¹²Awanák palla netan nen Judio hidi a nákpagdibati maski kándeya a tolay oni netan a sinulsulan a nanggulu ten Templo, maski ten sinagoga, oni hádyá a lugar nen siyudad. ¹³Awan hidi ti katibayan ti ibábbintang diyen dikoku. ¹⁴Aminán ku a tatarudan a sumampalatayaák ten Diyos nen ninunu mi hidi ayun ti Dilanen a kákkagiyán di a liwat a pánnampalataya. Peru paniwalaan ku en atanan a nakasulat ten Kautusan sakay ten libru nen propeta hidi. ¹⁵Kona

dikodi, ay manampalatayaák bi a biyagán a ruway nen Diyos en atanan a tolay, matuwid oni awan matuwid. ¹⁶Kaya pilitán ku a magin malinis i konsensiya kuwiday ten atubengán nen Diyos ay ten tolay hidi.

¹⁷“Sangan dán a taon a awanák ti Jerusalem peru nagsoliyák tánni mángtugánák ti tulung para ten kabanuwan ku hidi sakay magalay ten Diyos. ¹⁸Mentras a gamitán ku en atanan a bagay para ten páglinis ayun ten Kautusan, ay netanák di ten Templo, sasangan la en tolay sakay awan ti gulu. ¹⁹Peru tehud a sasangan a Judio a ked haud a gubwat ti Asia, hidi nakuwan i ummangayid háddi dikomu a magreklamu kontra dikoku. ²⁰Oni tanungán mu i tolayiday hidi a ked háddi ni tehud hidi a napatunayan a kasalanan ku imbistigaanák di ten Sanedrin. ²¹En maari la a ibintang di dikoku ay dikona ummatubengák dikodi sakay impákraw ku a, ‘Gapu ten pag-asa ku a mabiyag a ruway en tolay a natay dán kaya kedák háddi a imbistigaan.’

²²Gapu dikál dán en tukoy ni Gobernador Felix ten tungkul ten Dilan, kaya inyemang na en págbista, kinagi na, “Hatulan ku i kasu muwen káddemát ni Lisias.” ²³Káttapos ay inyutus na ten kapitan a bantayan ti Pablo, peru dyan hidi maghigpit dikona nan pabayan di a bisitaán siya sakay tulungan nen amigu na hidi.

Nagupos ti Pablo ten Atubengan De Felix ay ti Drusila

²⁴Nadid, kállipas nen sangan a aldew ay dummemát ti Felix, kaguman na en kabinga na a ti Drusila a essa a Judio. Pinadulaw na ti Pablo sakay nágsanig tungkul ten pánnampalataya kánni Cristo-Jesus. ²⁵Peru dikona a magpaliwanag dán ti Pablo tungkul ten pagkamatuwid, págpugád ti sadili, sakay ten dumemát a pághatul nen Diyos, ay minanteng ti Felix. Kinagi na, “Maari ka dán a lumakad, padulaw taka la a ruway.” ²⁶Pirmi na a padulaw sakay kaurunán ti Pablo gapu akala naid ay suhulan siya ni Pablo.

²⁷Kállipas nen duwataon ay pinalitan ni Porcio Festo ti Felix. Gapu ten sor ni Felix a mapasaya en Judio hidi ay pinabayan na ti Pablo a pumáppiresu.

Ummatubeng ti Pablo ten Emperador

25 ¹Dummemát ti Festo ten prubinsiya a pamahalaan na, sakay káttapos nen katállu a aldew ay ummangay siya ti Jerusalem gubwat ti Cesarea. ²En pinunu hidi nen padi hidi sakay en pinunu hidi nen Judio hidi ay angen di inyatubeng en reklamu di kontra kánni Pablo. Nákkekagbi hidi kánni Festo ³a ni maari la ay paangayán na ti Pablo ti Jerusalem gapu gustu di siya a harangán ten dilan sakay bunuwán. ⁴Tummábbig ti Festo, “Gapu ti Pablo ay piresu ti Cesarea, ay angayák haud a pagdaka. ⁵Pákkuyugán moy dikoku en pinunu moy hidi, ni tehud a nagamet a madukás i lállakiyid a iyud ay haud di siya a ikasu.”

⁶Nagpalipas pa ti Festo ti walu hanggan sapulu a aldew ti Jerusalem sakay nagsoli ti Cesarea. Ten kailawan ay ummangay siya ten págbistaan

sakay inyutus na a iyangay dikona ti Pablo. ⁷Kássáddáp ni Pablo ay kinalibungbungan siya nen Judio hidi a gubwat ti Jerusalem sakay sinapulan di dán a kinákkagi en bintang di hidi a mágkadukás dikona, peru atananid a iyud ay awan hidi ti napatunayan. ⁸Peru nangatuwiran ti Pablo a kinagi na, “Awanák ti nagamet a páglabag ten Kautusan nen Judio hidi oni ten Templo oni ten Emperador.” ⁹Gustu a paboran ni Festo en Judio hidi kaya tinanung na ti Pablo, “Gustu mu beman a angay ti Jerusalem tánni haud taka a bistaán?” ¹⁰Kinagi ni Pablo, “Kedák dán háddi a mágtaknág ten atubengán nen pághatulán nen Emperador, dapatid ay háddák dán háddi a maimbistigaan. Awanák ti ginamet a kasalanan ti Judiowen hidi, tukoy moy iyán. ¹¹Ni linabag ku en batas oni nakagamiták ti ányaman a madukás a pangbunuwan dikoku ay awan ku adiyán. Peru ni awan di mapatunayan i ibábbintang diyen ay awanák dapat a meatád dikodi. Angayák umatubeng ten Emperador.”

¹²Nadid, inuron ni Festo en tagapayu na hidi, káttapos ay kinagi na, “Sigi gapu kinagi mu a iyatubeng ka ten Emperador ay peangay taka ten Emperador.”

Inyangay ni Festo kánni Agripa en Kasu ni Pablo

¹³Kállipas nen sangán a aldew ti Cesarea ay dummemát de Hari a Agripa ay ti Bernice ta angay di batiyán en bigu a Gobernador a ti Festo. ¹⁴Sumangan a aldew ay kinagi ni Festo ten hari en tungkul kánni Pablo, “Tehud háddi a essa a lállaki a piresu a inwarak ni Felix. ¹⁵Dikona kedák ti Jerusalem ay inreklamu siya dikoku nen pinunu hidi nen padi hidi ay ten pinunu hidi nen Judio hidi, sakay agidán di a maparusaan siya. ¹⁶Peru kinagi ku dikodi a awan tam ugali a Romano hidi a maghatul ti parusa ten essa a nereklamu ni awan na palla nakatubeng en nangakusa hidi dikona sakay ni awan na palla nepaliwanag en tábbig na ten reklamu dikona. ¹⁷Kaya dikona dummemát hidi háddi ay awanák dán nagabala, ten kailawan labi ay pinadulaw ku dán siya ten págbistaan. ¹⁸Peru dikona a tinumaknág en nángreklamu hidi dikona ay awan di siya binintang ti madággi a kasalanan a kona ten akala ku a kagiyán di. ¹⁹Nan en pamagtalunan di ay tungkul ten sadili di a rilihiyon sakay ten essa a tolay a patay dán a Jesus en ngaran na, peru ipilit ni Pablo a biyag siya. ²⁰Awan ku tukoy ni ánya gamitán kuwid tungkul ti bagayid a iyád kaya tinanung ku ti Pablo ni gustu na a angay ti Jerusalem ta haud dálla siya a bistaán. ²¹Peru tinumanggi siya sakay inagid na a ipasa ten Emperador en disisyon ten kasu na. Kaya pinabantayan ku siya tánni iyangay ten Emperador. ²²Kinagi ni Agripa kánni Festo, “Gustu ku a masanig en katuwiran ni tolayid a iyán.”

Kinagi ni Festo, “Masanig mu siya ni ilaw.”

Inyatubeng ti Pablo kánde Agripa ay ti Bernice

²³Kinailawan ay dummemát de Agripa ay ti Bernice a tehud a dikál a parangal, kaguman en mágkataas hidi a pinunu nen sundalu hidi

sakay en tanyag hidi a mágkataas a tolay ten siyudad. Summáddáp hidi ten págbistaan sakay inyutus ni Festo a iyatubeng ti Pablo dikodi. ²⁴Kinagi ni Festo, “Hari a Agripa, sakay dikomoy a atanan a ked háddi nadid, saiyád en lállaki a ingkasu dikoku nen atanan a Judio a ked háddi sakay ti Jerusalem. Ipáppákray di a awan dán siya dapat a mabiyag. ²⁵Peru ayun ten pággimbistiga ku dikona ay awanáku ti netan a dahilan a pangbunuwan di dikona. Nadid, gapu impákkekagbi na a ipasa ten Emperador en kasu na ay pinayagan ku siya. ²⁶Peru awanáku ti kabetuwan a isulat ten Emperador tungkul ti tolayid a iyád. Kaya iyatubeng ku siya dikomoy, lalu dán dikomu Hari a Agripa tánni káttapos siya a maimbistigaan ay maari a tehudák dán a mesulat. ²⁷Gapu para dikoku ay awan dapat a iyangay ten Emperador en essa a piresu ni awan ikagi en nagamet na a kasalanan tánni mekasu.”

Nangatuwiran ti Pablo ten Atubengán ni Hari Agripa

26 ¹Nadid, kinagi ni Hari a Agripa kánni Pablo, “Maari ka dán a nangatuwiran. Ánya nadid makagi muwid tungkul ti sadili muwen?”

Indisunu ni Pablo en lima na bilang pággalang, sakay sinapulan na a nangatuwiran,

²“Hari a Agripa, ibilang ku a essa a dikál a suwerti para dikoku a masanig mu en katuwiran ku kontra ten ibábbintang ni Judiowen hidi dikoku. ³Gapu tukoy ku a kabisadu mu dán en kaugaliyan mi hidi a Judio sakay en pamagtalunan mi. Kaya agidán ku a pagtiyagaanák mu a sanigán.

⁴“Tukoy nen atanan a Judio ni konyaák a nabiyag sapul dikona a anakák palla, ten sadili ku a banuwan sakay ti Jerusalem. ⁵Nalay di dán a tukoy sakay ni masor la hidi ay hidi dán i makapangpatunayid, a nabiyagák a sakup nen istriktu a tarud a sekta nen relihiyon mi, en sekta nen Pariseo hidi. ⁶Nadid ay kedák háddi a bistaán gapu ten káasa ku ten pangaku nen Diyos ten ninunu mi hidi. ⁷Iyán bi a pangaku en asaan nen sapulu ay ti duwwa a lahi mi kaya aldew ay ti gibi ay mágsasambaán hidi ten Diyos. Gapu ti pag-asaid a iyád, Hari a Agripa, ay ingkasuwák nen Judio hidi! ⁸Bakin awan paniwalaan nen ked hidi háddi a maari a biyagán a ruway nen Diyos en nágkatay hidi?”

⁹“Mismu a sikán tenhud ay inisip ku a gamitán ku atanan makaya ku tánni kontraán ku en ngaran ni Jesus a taga-Nazaret. ¹⁰Kona ngani hud en ginamet ku ti Jerusalem. Makpal a mánnampalataya en impepiresu ku ayun ten kapangyariyan a neatád dikoku nen pinunu hidi nen padi hidi nen Judio hidi. Essaák bi ten nanghatul ti kamatayan dikodi. ¹¹Sináddáp ku en atanan a sinagoga, sakay parusaan en deyaman a keabutan ku sakay pilitán ku hidi a magupos ti kontra ten pánnampalataya di. Gapu

ten iyamut ku ay áusigán ku hidi maski ten prubinsiya nen agum hidi a bansa.”

¹²“Hidi iyán en laan ku a gamitán kaya ummangayák ti Damasco, tawid ku en kapangyariyan a inyatád nen pinunu nen padi hidi. ¹³Ten tanghali mentras a tulos en lakad mi, Hari a Agripa, ay naketaák ti demlag a makasili a gubwat dilanget, mas mademlag pa nan en aldew. Nagdemlag ti hustu en palebut mi a mamagkakaguman. ¹⁴Nelugmuk kami a atanan ten luta sakay tehudák a nasanig a magupos ten upos a Hebreo, a kinagi na, ‘Saulo, Saulo bakin áusigánnák mu? Siko labi a mismu i mangpasaketid ti bággi muwen. Kumán mu a itendak i básset muwen ti saet.’ ¹⁵Nagtanungák a kinagi ku, ‘Deya ka beman Panginoon?’ Sakay kinagi na, ‘Sikán ti Jesus a áusigán mu. ¹⁶Tumaknág ka dán! Pummetaák dikomu gapu siko en utusan ku tánni mangpatunay tungkul ten netan mu nadid sakay ten ipeta ku pa hidi dikomu. ¹⁷Iligtas taka la ten kabanuwan mu hidi sakay ten Hentil hidi a pángpaangayan ku dikomu. ¹⁸Paangayán taka ti tolayid a hidi iyud tánni mabukasan en mata di hidi, sakay isoli ten kademlagan a gubwat ten kadiklámman, iligtas hidi ten kapangyariyan ni Satanas sakay isoli ten Diyos. Sakay ten pamamag-itan nen pánnampalataya di dikoku ay mapatawad hidi ten kasalanan di sakay mebilang hidi ten pinili hidi nen Diyos.’

Insaysay ni Pablo en Págserbi Na

¹⁹“Gapu haud Hari a Agripa ay awan ku sinuway en pangitain a gubwat dilanget. ²⁰En purumeru ku a nangaralan ay ti Damasco káttapos ay ti Jerusalem, ten buu a prubinsiya a Judea hanggan ten Hentil hidi. Impangaral ku a dapat di a adággan en kasalanan di sakay mággid hidi ti patawad sakay pasakup ten Diyos. Sakay gamitán di en bagay hidi a mángpeta a nagsisi dán hidi. ²¹Gapu ti iyud a ginamet ku kaya dinikáppák nen Judio hidi dikona kedák ten Templo sakay gustuwák di a bunuwán. ²²Peru hanggan nadid ay awanák pinabayan nen Diyos kaya kedák háddi a mágtaknág a mangpatunay tungkul dikona ten atanan a tolay, ányaman en kalagayan na ten biyag na. Awanák ti itáttoldu nan en kinagi la nen propeta hidi sakay ni Moises a mangyari, ²³a en Cristo ay kailangan a magdusa, sakay siya en dipalongu a mabiyag a ruway tánni makapangatád ti demlag ten Judio hidi sakay ten Hentil hidi.”

²⁴Magupos palla ti Pablo ay kinagi ni Festo ti mabegsák, “Magareng ka dán Pablo! Nasubraan en pággadal mu kaya magareng-areng ka dán!”

²⁵Peru tummábbig ti Pablo, “Awanák nagareng mahal a Gobernador Festo! Malinaw i isip kuwidi sakay i kákkagiyán kuwidi ay katutuhanan. ²⁶Hari a Agripa, mabegsák i isip kuwidi a magupos gapu tukoy ku a kabetuwan mu i bagayid a hidi iyád. Awan ti nangyari a awan mu tukoy ta gapu awan iyád nangyari ti essa a tagu a lugar. ²⁷Hari a Agripa, tukoy

ku a maniwala ka ten propeta hidi, awan beman?” ²⁸Kinagi ni Hari a Agripa kánni Pablo, “Ti kabadit ni odasid a iyád gustu muwid a kagiyán ay pagin-Cristianowánnák mu?” ²⁹Tummábbig ti Pablo, “Maski badit oni dikál a odas, basta dasal kuwid ten Diyos ay bakán la nakuwan a siko nan pati atanan a ked háddi a mágsanig dikoku nadid ay magin kona dikoku, dyan la nakuwan ten kákkapungu.”

³⁰Tummaknág en Hari, en Gobernador sakay ti Bernice sakay atanan a ked haud. ³¹Kálluwas di ay kinagi nen balang essa dikodi, “Awan ti nagamet a madukás i tolayid a iyán para hatulan ti kamatayan oni ipiresu.” ³²Sakay kinagi pa ni Hari a Agripa kánni Festo, “Maari tamon nakuwan siya a palayaán ni awan na la inagid a iyatubeng en kasu na ten Emperador.”

Nagbiyahi ti Pablo a Patamu ti Roma

27 ¹Dikona napagkasunduan a dapat kami a mággabeng a patamu ti Italia, ti Pablo sakay en agum pa a piresu ay impebahala di kánni Julio, essa kapitan nen sundalu a Romano a nadulawan a “Sundalu hidi nen Emperador.” ²Summakay kami ten barku a gubwat ti Adramicio a patamu ten prubinsiya a Asia, sakay kaguman mi ten lakad mi ti Aristarco a mágyan ti Tesalonica a sakup ni Macedonia. ³Ten kinailawan na ay pumundu kami ti Sidon. Mabait ti kapitan a Julio kánni Pablo, pinayagan na siya a angay bumisita ten amigu na hidi tánni makatulung hidi dikona ten kailangan na hidi. ⁴Lummakad kami ti Sidon, nagbiyahi kami dámman peru patagbu en parás dikomi kaya nagpadinapan kami ten digdig nen dikál a puduk a Cyprus tánni pumagád. ⁵Nagtalib kami ten tapat ni Cilicia sakay Pamfilia sakay dummung kami ti Mira, essa a siyudad ni Licia. ⁶Nakaaryok en kapitan ti essa a barku a gubwat ten siyudad a Alejandria a patamu ti Italia, inyagton na kami haud.

⁷Mahina en págbiyahi mi. Ummalay ti sangan a aldew, sakay nahirapan kami bagu a makademát ten tapat nen Cinido. Sapul ti lugarid a iyud ay awan kami dán makaarabes ten diget gapu patagbu kami ten parás. Kaya nagpatamu kami ti sikatan nen Creta a pagád ti parás sakay ten tapat ni Salmon. ⁸Nahirapan kami ten págbiyahi mi, gapu ten parás ay nagpadinapan kami hanggan nakademát kami ten badit a luuk a nginaranan di a Maganda a Dáddungan a adeni ten banuwan a Lasea.

⁹Nanalay kami dán ten págbabiyahi mi. Sakay makaaánteng dán a tumulos gapu nakalipas dán en págkulásyon, kaya pinayuwan hidi ni Pablo. ¹⁰“Kakagumanan ku hidi, ti palagay kuwidi ay dilikadu i biyahi tamiday sapul nadid, masayang la i karga iday hidi sakay i barkuwiday sakay dilikadu pa i biyag tamiday.” ¹¹Peru mas sinanig nen kapitan nen sundalu hidi en kinagi nen makákkao sakay en kapitan nen barku nan en payu ni Pablo. ¹²Gapu awan maganda a punduwan iyud a lugar ti

panahun ni sákdágnen, ay mas ginustu nen kakpalan a magdiretsu hidi ten págbiyahi di, ten kagustuwan di a mademát ti Fenix sakay haud a magpalipas ti sákdágnen. Iyád ay essa a dáddungan ti Creta. Danág nen sállat ni ámyanan ay ti sikatan sakay ten sállat ni abagatan ay ti sikatan.

En Bagyu ten Diget

¹³Nadid, nagsapul a dummáppay en parás a maemas a gubwat ti abagatan kaya en ked ten isip di ay makaya di la. Kaya insangpa di dán en angkla sakay nágdigdig hidi ti Creta. ¹⁴Peru awan nagnalay ay binumugsu en mabegsák a parás ti sikatan. ¹⁵Sinabád nen parás en barku, awan mi kaya a ságsággán. Kaya ginamet miyid ay nágpaanud kami dálla. ¹⁶⁻¹⁷Dikona makalembu kami ten badit a puduk a ngángngaranan a Cauda ay nahirapan kami a nángsangpa ten barutu. Inggalot nen tripulanti hidi ti mágkabaál a igut en bággi nen barku. Inákkán di en layag sakay nágpaanud kami dálla gapu manteng hidi a mesadsad ten baybay nen Sirte. ¹⁸Lalu a binumegsák en bagyu kaya ten kailawan na ay sinapulan di dán a nagbut ten pangarga hidi. ¹⁹Ten sumunud dámman a aldew ay imbut di dámman en kagamitan hidi nen barku. ²⁰Nanalay mi dán a awan netan en aldew ay ten biton hidi. Tulos-tulos la en mabegsák a bagyu, kaya nawanan kami dán ti pag-asa a maligtas pa.

²¹Gapu nalay kami dán a awan kumman ay tummaknág ti Pablo sakay nagupos a, “Kakagumanan ku hidi, ni sinanigák moy la sakay ni awan kitam lummakad ti Creta ay awan kitam magkakona hád. ²²I mepayu kuwid nadid dikomoy ay begsákkan moy i isip moyen gapu awan ti matay maski ni essa dikomoy. Kaya la ay marukat-rukat i barkuwiday. ²³Pummeta dikoku nen gibi en essa a anghel nen Diyos. En Diyos a sássambaán ku sakay pagserbiyan ku. ²⁴Sakay kinagi na dikoku, ‘Dyan ka manteng Pablo! Kailangan a umatubeng ka ten Emperador. Alang-alang dikomu ay iligtas nen Diyos i kakagumanan muwen hidi ti barkuwiday.’ ²⁵Kaya, begsákkan moy i isip moyen, kakagumanan ku hidi! Maniwalaák ten Diyos a mangyari en atanan ayun ten kinagi na dikoku. ²⁶Kaya la ay mesadsad kitam ten essa a puduk.”

²⁷Kasapulu ay ti áppat mi dán a gibi dikona a ipadpad kami nen bagyu ten ditaw a diget ni Adriatico. Dikona hatinggabi dán ay inisip nen taga-abeng hidi a mággadi-adeni dán en barku ten dinapan. ²⁸Kaya tinuku di ten igut en diget sakay natukuyan di a duwapulu a dáppa en kabáttong na. Dikona a makaaren-en dán hidi ti badit ay tinuku di dámman, nagin sapulu ay ti limma dálla a dáppa en kabáttong na. ²⁹Gapu ten ánteng di a mesadsad kami ten kabatuwan ay intáknig di en áppat a angkla ten dipos nen abeng sakay indasal di a nakuwan ay dimadimang dán. ³⁰Nagplanu en tripulanti hidi a guminan, kaya indibábbi di ten diget en barutu sakay

nagwari-wari hidi a nagtáknig ti angkla ten dulong nen abeng. ³¹Peru kinagi ni Pablo ten kapitan sakay ten sundalu na hidi a, “Ni guminan i tripulantiyen hidi ay awan kam maligtas.” ³²Kaya gináttas nen sundalu hidi en igut nen baru tu sakay pinabayan di a nágganud.

³³Dikona a págdemlag dán ay inakit hidi ni Pablo a kuman. Kinagi na dikodi, “Sapulu ay ti áppat dán nadid a aldew a awan kam kinuman gapu ti págbabalisa sakay pággauray. ³⁴Kaya kuman kamon tánni tehud kam a itággád tánni maligtas kam. Awan ti maańya dikomoy a atanan.” ³⁵Káttapos na a kagiyán iyud ay nangalap siya ten tinapay sakay nagpasalamat siya ten Diyos ten atubengán nen atanan sakay tináppeng-táppeng na iyud sakay kumman. ³⁶Bummegsák en isip nen atanan sakay kumman en balang essa. ³⁷Duwadatos ay ti pittu a pulu ay ti ánnám kami a atanan a sumássakay ten barku. ³⁸Dikona a mabássug hidi ay imbut di ten diget en pangarga di a trigo tánni bumaltaw en barku.

En Kákkarukat nen Barku

³⁹Dikona mademlag dán ay nakatan-aw dán en taga barku hidi ti luta peru awan di tukoy ni hádyá iyud a lugar peru netan di en luuk a tehud a baybay kaya binalak di a isadsad haud en barku ni maari. ⁴⁰Kaya gináttas di en igut nen angkla hidi sakay inwarak di dán hidi iyud ten diget. Inokbis di bi en igut nen timon sakay inyoklad di en layag ten atubengán tánni isadsad nen parás en barku a patamu ten dinapan. ⁴¹Peru nebahura en barku. Binumaun en dulong na kaya awan dán makaarikad, en dipos na bi ay minarukat-rukat dán gapu ten mágkabegsák a tagmák.

⁴²Inggayak nen sundalu hidi a bunuwán en piresu hidi tánni awan dán hidi makanangoy a guminan. ⁴³Peru gustu nen kapitan nen sundalu hidi a meligtas ti Pablo kaya sinaway na en sundalu na hidi. Sakay pinágdipalongu na a pinasegbu en atanan a makabetu a magnangoy tánni makaapet dán hidi. ⁴⁴En awan hidi makanangoy ay pinangalap na hidi ti tabla oni ten narukat hidi a pirasu nen abeng. Kaya nakaapet kami a atanan dinapan.

Ti Malta

28 ¹Dikona nakaapet kami dán ay natukuyan mi a i puduk bállid a iyud ay en ngángngaranan di a Malta. ²Mágkabait a tarud en tolay hidi haud sakay mahusay en págtanggap di dikomi. Nagnamu hidi ti paginduwan mi dikona maguden gapu madágnen. ³Nagkopkop ti Pablo ti kayu sakay dikona itolu na ay tehud a lummuwas a biklat gapu napasi ten apoy. Tinepal na ti Pablo sakay binumurebád ten lima na. ⁴Dikona ketan nen tolay hidi a taga haud a bumábbáttan en biklat ten lima na, ay kinagi nen balang essa dikodi a, “Mágbabonu wád i lállakiyid a iddi. Nakaligtas ngani siya ten diget, peru awan

dán pinayagan nen diyos ni katarungan a mabiyag.”⁵ Peru inwatek la ni Pablo en biklat ten apoy sakay awan siya naaánya.⁶ Aorayán di ni bumaga ti Pablo oni bigla la a matumba sakay matay. Peru ten alay di a naguray ay awan la ti nangyari dikona kaya nagbagu en isip di, kinagi di a, “Essa siya a diyos!”

⁷En ngaran nen pinunu ti pudukid ay iyud ay ti Publio, adeni ti lugarid a iyud en luta na. Masaya siya a nangtanggap dikomi sakay pinospos na kami ten luub nen tállu a aldew.⁸ Nagkataun a tehud a saket en ama ni Publio, maladu siya sakay magkursu kaya angay siya inileng ni Pablo. Nagdasal siya sakay intupu na en lima na ten ulu nen tehud a saket sakay nagpiyya.⁹ Gapu ti pangyayariyid a iyud ay nagdemáttan en atanan a tehud a saket ti lugarid a iyud sakay pinagpiyya na hidi.¹⁰ Inátnden di kami ti makpal a rigalu, sakay dikona a magrektat kami dán ay inyangay di ten barku mi en atanan nen kailangan mi ten págbiyahi mi.

En Biyahi a Sapul ti Malta Hanggan ti Roma

¹¹Tállu a bulan en lummipas bagu kami a lummakad haud. Summakay kami dámman ten essa a barku a taga-Alejandria a nagpalipas bi ti sákdágnen haud. En ngaran nen abeng ay “Kambal nen Diyos”¹² Rummoyot kami ti Siracusa sakay nágyan kami haud ti tállu a aldew.¹³ Sapul ti Siracusa ay nagtulok kami ti Regio. Ten sumunud a aldew ay nagabagat dán kaya ten luub nen duwaldew la ay dummemát kami dán ti Puteoli.¹⁴ Tehud kami a netan haud a kákkapatkaka hidi ti pánnampalataya. Inakít di kami a mágyan haud ti sasimba. Sapul haud ay intulos mi en katapusan a bahagi nen biyahi mi a patamu ti Roma.¹⁵ Dikona nabareta nen mánnampalataya hidi ti Roma en tungkul dikomi ay ummangay hidi ti Foro de Apio sakay ti Tres Tabernas tánni tagbuwán di kami haud. Dikona metan hidi ni Pablo ay nagpasalamat siya ten Diyos sakay binumegsák en isip na.

Ti Roma

¹⁶Káddemát mi ti Roma ay pinayagan di ti Pablo a mangupa ti bilay a págyanan na sakay tehud a essa a sundalu a magbantay dikona.

¹⁷Kállipas nen tállu a aldew ay inimbitaan ni Pablo ti miting en tehud hidi a katungkulan a Judio. Dikona napisan dán hidi ay kinagi na dikodí, “Kákkapatkaka ku hidi, maski ni awanák ti ginamet a madukás kontra ten kasa Judio tam hidi oni ten kaugaliyan a gubwat ten ninunu tam hidi ay dinikáppák di ti Jerusalem sakay impepiresuwák di ten Romano hidi.¹⁸ Dikona matapusák a imbistigaan nen Romano hidi ay gustuwák di dán nakuwan a palayaán gapu awan hidi ti mapauwat a kasalanan ku a pangbunuwan di dikoku.¹⁹ Peru kinontra nen Judio hidi kaya napilitanák a angay umadeni ten Emperador maski ni awanák ti reklamu kontra ten kabanuwan ku hidi.²⁰ Saiyád i dahilanid kaya gustu takam a makauron. Pinunguwák di ti kadenaid a iyád gapu kánni Jesus a pag-asa nen lahi ni Israel.”

²¹Kinagi di dikona, “Awan kami ti natanggap a sulat a gubwat ti Judea tungkul dikomu. Maski en kabanuwan tam hidi a dummemát háddi ay awan ti nángbareta oni nagupos ti madukás kontra dikomu. ²²Peru gustu mi a masanig ni ánya makagi muwid gapu tukoy mi a maski hádyá ay makpal a kákkagiyán i toláyen hidi kontra ti iyád a sekta.”

²³Kaya nángtakda hidi ti essa a aldew kánni Pablo. Dikona dumemát iyud a aldew ay makpal a toláy a ummangay ten páppágyanan ni Pablo. Maghapun siya a nagpaliwanag dikodi tungkul ten kahariyan nen Diyos. Pinilit na hidi a maakit a maniwala kánni Jesus ten pamamag-itan nen Kautusan ni Moises sakay ten insulat nen propeta hidi.” ²⁴Tehud a naniwala sakay tehud bi a awan naniwala ten kinagi na. ²⁵Awan hidi namagkasundu dikona kinagi ni Pablo dikodi bagu hidi a lummakad a, “Tama en kinagi nen Banal a Ispiritu kánni propeta Isaias ten ninunu moy hidi a,

²⁶ ‘Umanagay ka ti toláyid a hidi iyud sakay ikagi mu dikodi,
Mágsasanigán kam man a mágsasanigán ay awan kam makaintendi,
sakay maski ni pakaáelingán moy ay awan kam maketa.

²⁷ Gapu tunay ti káttug i págpusuwan ni toláyid a hidi iyád,
mahirap a makasanig en bángbáng di,
sakay ingkáddám di en mata di.

Gapu sala di a maketa en mata di,
makasanig en bángbáng di,
sakay makaintendi en isip di.

Ni magkakahud nakuwan ay sumoli kam dikoku,
sakay pagpiyyaán takam, kagi nen Panginoon.’ ”

²⁸Kinagi pa ni Pablo, “Kaya iddi a impakapospos ku dikomoy a tungkul ten kaligtasan a gubwat ten Diyos ay nepangaral dán ten Hentil hidi sakay sanigán di iyád.” ²⁹Káttapos a kagiyán ni Pablo iyud ay lummakad dán en Judio hidi sakay namagdibati hidi ti mahigpit.

³⁰Duwataon a nágyan ti Pablo ten bilay a nagkaseruwan na sakay tinanggap na ti mahusay en atanan a toláy a umadeni dikona.

³¹Mabegsák en isip na sakay malaya a nangaral tungkul ten pághari nen Diyos sakay tungkul ten Panginoon a ti Jesu-Cristo.